Влада - Радам!

Голос України

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

№ 199 (2201) ♦ Вівторок, 26 жовтня 1999 року ♦ Ціна договірна

Інтереси держави і народу для нас дорожчі

Виступ Голови Верховної Ради України, кандидата у Президенти Олександра Ткаченка 24 жовтня 1999 року

Вельмишановні колеги!
Вельмишановні представники засобів інформації!
Дорогі співвітчизники!

Сьогодні ми є учасниками, очевидцями і свідками доленосної в історії нашої держави події. Вона, ця подія, започаткувалася на святій вершині України, оповитій незламним духом Тараса Шевченка, духом патріотизму, справедливості і честі, духом, що простерся далеко за обрії Дніпра і славить добре ім'я українців.

Знову зібралися ми, кандидати в Президенти України —«канівська четвірка», як нас назвали люди. Це Євген Марчук, Олександр Мороз, Володимир Олійник і я, Олександр Ткаченко.

З дня проголошення звернення до народу України 24 серпня ми співпрацювали рівно два місяці. Відвідали всі області і Кримську автономію. Побували на підприємствах, виробництвах, у людських оселях. Зустрілися із сотнями тисяч громадян. Вислухали їхні болючі думки про теперішнє нестерпне своїм зубожінням життя, про безперспективність сьогочасної держави.

(Закінчення на 2-й стор.).

Вибори

Або диво, або другий тур

Повторне голосування на виборах Президента України за «теперішнього політичного розкладу і різноманітності кандидатів у Президенти» неминуче, вважає голова Центральної виборчої комісії Михайло Рябець.

«Якщо хто-небудь переможе у першому турі (31 жовтня. — «Інтерфакс-Україна»), то це буде диво», — додав голова ЦВК.

Як повідомляє «Інтерфакс-Україна», на думку М. Рябця, єдина проблема, яка може виникнути під час організації другого туру, — виготовлення виборчих бюлетенів, оскільки термін, відведений на це законом, занадто малий.

Я вам пишу...

Виборець радить кандидатові у Президенти

Раджу П. Симоненку приєднатися до рішення «канівців», знявши свою кандидатуру. Тільки в цьому разі можлива перемога народного висуванця.

Посилання на необхідність виконання волі партії у цьому питанні — непереконливі. Адже Президентом обиратимуть не партію, а Особистість.

Хто сьогодні пам'ятає, членами якої партії були Рузвельт і генерал де Голль? А те, що це були великі Президенти, пам'ятає увесь світ.

На роздуми у П. Симоненка часу вже немає: або спільна перемога, або нищівна поразка.

Василь КУЧЕРЕНКО, ветеран війни і праці.

Черкаси.

26 жовтня

✔ 1956 р. УРСР підписано Статут Міжнародного агентства з атомної енергії.

✔ 1990 р. У Центральному державному музеї-архіві літератури і мистецтва УРСР відкрилася виставка, присвячена 110-річчю від дня народження Володимира Винниченка.

✔ 1992 р. Республіка Гватемала визнала незалежність України.

Із Закону України — «межа малозабезпеченості від 90,7 грн. до 118,3»

5

Любила б осінь я, коли б у хаті тепло...

14

Хочеш бути пенсіонером — плати!

Пенсійний рай вітчизняним пенсіонерам уряд обіцяє забезпечити в новому тисячолітті. А поки що дорогу в цей рай намагаються вистелити килимовою доріжкою під назвою «пенсійна реформа», попутно залатавши на ній дірки, погризені міллю державного безгрошів'я. Наприкінці XX століття вітчизняний захист пенсіонерів зведено до пошуку коштів для забезпечення соціального гуманізму, щедро декларованого урядом.

(Закінчення на 14-й стор.).

Роз'яснення

Центральної виборчої комісії щодо заборони проведення передвиборної агітації, що супроводжується наданням виборцям безплатно або на пільгових умовах відповідно товарів, послуг, цінних паперів, грошей, кредитів, лотерей, інших матеріальних цінностей

Конституція України гарантує громадянам України право брати участь в управлінні державними справами, вільно обирати і бути обраними. Вибори Президента України є вільними і відбуваються на основі загального, рівного і прямого виборчого права шляхом таємного голосування.

Передвиборна агітація може здійснюватися у будь-яких формах і будь-якими засобами, що не суперечать Конституції України та законам України.

З метою забезпечення реалізації і захисту конституційних виборчих прав громадян при проведенні виборів Президента України, рівності можливостей для всіх кандидатів у Президенти України під час проведення виборчої кампанії Центральна виборча комісія роз'яснює, що відповідно до вимог частини третьої статті 33 Закону України «Про вибори Президента України» забороняється проведення передвиборної агітації, що супроводжується наданням виборцям безплатно або на пільгових умовах відповідно товарів, послуг, цінних паперів, грошей, кредитів, лотерей, інших матеріальних цінностей.

Порушення цієї вимоги закону тягне за собою кримінальну відповідальність.

Книжки від видавництва «Фоліо» — нашим друзям

Передплата—2000

Під час нещодавньої Московської міжнародної книжкової виставки харківське видавництво «Фоліо» було удостоєне почесного призу «Івана Федорова», як кращий неросійський «друкар», що працює на російському ринку, посівши при цьому провідну позицію в рейтингу журналу «Книжковий бізнес». А ще раніше не менш почесну нагороду «За кращу книгу року» СП «Фоліо» виборола у Львові, на загальнонаціональній книжковій виставці.

Слід зазначити, що найбільше в Україні харківське видавництво працює на книжковому ринку вже майже десять років. Кожного року — це майже півтори сотні найменувань найрізноманітніших книжок загальним тиражем 3 мільйони примірників.

Вітаючи виробника високоякісної вітчизняної книжкової продукції зі неабиякими досягненнями у своїй справі, приємно відзначити і той факт, що віднедавна видавництво стало надійним партнером нашої газети.

Багато читачів «ГУ» вже стали власниками цікавих книжок від видавництва «Фоліо». Ще більша кількість наших шанувальників отримає як приз книжкові новинки найближчим часом, якщо візьме участь у нашій традиційній редакційній лотереї. Нагадуємо, що будь-яку книжку видавництва можна також замовити у вашому поштовому відділенні, скориставшися послугою «Книга-поштою».

Микола КОСІЙ.

Харків.

❍ До 55-річчя визволення України 3,5 млн. ветеранів війни і тилу отримають нагороди.

❍ У санаторії «Форос» (Крим) проходить міжнародний екологічний форум.

❍ В Ужгороді відкрито перший в Україні Центр культур національних меншин.

❍ У центрі Кіровограда на дах автобуса звалилася залізобетонна опора тролейбусної лінії. Жертв немає.

P.S.

До дня виборів залишилось 5 днів

У номер

✔ Репортаж з лопатою в руках

«Я знаю: місто буде, я знаю...», або Як я садила алею на підтримку Президента

Минулої суботи в Харківському районі столиці, на масиві Позняки, всеукраїнська акція «Злагода» — за Президента» завершилася садінням дерев. У цій благородній справі брали участь делегації з усіх регіонів України.

Спасибі учасникам акції, особливо співголові Всеукраїнського об'єднання демократичних сил, а заодно й прем'єрові, В. Пустовойтенку за розкішний подарунок до виборів: «Алея злагоди» прикрасить краєвид з мого балкона. Тепер із чоловіком незручно сваритися — «злагода» зашумить під нашими вікнами. В ім'я родинного спокою і я прилучилася до «великого почину», влилася до дружніх лав «садівників». Було урочисто і весело. Муніципальний оркестр грав бадьорі козацькі марші, з «Сагайдачним попереду», а в перервах між ними гучномовець гугняво виводив: «Голосуй по уму, голосуй за Кучму, будешь спать спокойно ты поутру» (з приводу сну, між іншим, ще Шукшин попереджав: «А поутру они проснулись»).

Плакати принесуть «плоди»

Замість лопат учасники акції тримали плакати «Президент — за злагоду, «Злагода» — за Президента» і портрети Кучми, щоб аборигени не сплутали, за кого з кандидатів тут посадять дерева. Оскільки місцевих було негусто, організовані маси агітували «по уму» одне одного. «Молодцы, на один квадратный метр принесли портретов достаточно», — схвалив біля мене чоловік із виправкою і навушником. І мені стало боязно: невже замість саджанців закопають у землю тиражований лик Леоніда Даниловича? Закопали плакати — також «на квадратний метр достатньо», принаймні разів у два більше, ніж дерев. Нарешті прибув пан Пустовойтенко і звернувся з переднім словом до «мас»: про ознаки добробуту, які сміливо стукають у наші двері завдяки... Дві неорганізовані жінки стиха коментували «добробут» такими словами, що прив'яле листя почервоніло. Пан Пустовойтенко на кінець згадав і про тему акції: «Не посадивши дерева, практично нема життя... Мені не треба агітувати, за кого. Тут плакати...»

Прем'єр-Помагай

І Валерій Павлович перший почав «за кого»: разом з головою Харківської адміністрації М. Кирилюком і «простими громадянами» (так їх назвали організатори. Громадяни, і правда, були прості. З тих, що з навушниками) злагоджено взялися за дерево. І від цієї картини, прем'єра з лопатою, на мене найшло натхнення, і я творчо переробила вірш про хлопчика Помагая: «Через поле, через ліс Ходить хлопчик ендепіст, Бачить хлопчик — садять сад, Він поміг почати ряд...» Делегації від кожного регіону також посадили по деревцю (якщо врахувати масштаби акції, за ці гроші можна було б ліс посадити). Затоптавши газони, «садівники» подалися далі. Жінки з лопатами і в безрукавках «Всеукраїнська екологічна ліга» («О, дивіться, дівчата, а куртки у нас не забрали», —радісно здивувалася «екологиня») ще довго доводили до пуття «парк періоду...» Між іншим, у Києві це не перше місце на честь «Президента від «Злагоди». Неподалік центру є Кучмин яр. Вам не здається, що слово «яр» повніше символізує «добробут і процвітання під проводом», ніж скромна алея на задвірках столиці?

Людмила КОХАНЕЦЬ.

P. S. *«Злагоді» на замітку: біля мого будинку і з другого боку великий пустир. Уже зараз там можна розбити алею на підтримку майбутнього фаворита. За п'ять років дерева виростуть — наочніша агітація буде. Само собою, і я вийду з лопатою: на підтримку...*

ПОСТАНОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

«Про контроль за виконанням рішень Верховної Ради України засобами масової інформації»

Верховна Рада України *постановляє:*

Контроль за виконанням рішень Верховної Ради України засобами масової інформації покласти на заступника Голови Верховної Ради України Медведчука В. В.

Голова Верховної Ради України О. ТКАЧЕНКО.

м. Київ,
19 жовтня 1999 року.
№ 1155-XIV.

Інтереси держави й народу для нас дорожчі

Виступ Голови Верховної Ради України, кандидата у Президенти Олександра ТКАЧЕНКА 24 жовтня 1999 року

(Початок на 1-й стор.).

Ми ще глибше усвідомили, що наші висновки про причини загальнонаціональної біди збігаються з думками переважної більшості людей. Нам додає снаги й те, що наше бачення шляхів подолання кризи, підвищення життєвого рівня однозначно сприймається як давно очікувана програма відродження України.

Народ добре усвідомив нездатність нинішнього Президента і його найближчого оточення забезпечити гідне людини життя. Всі вони виявили абсолютну неспроможність не те що розвивати економіку, а навіть утримати її на тому рівні, на якому успадкували від свого попередника.

Це **вони** зганьбили наш добрий і роботящий народ перед світовим співтовариством, бо в мирний час, без природних катаклізмів довели нашу країну до втрати майже двох третин її економічного потенціалу.

Це **через їхню** бездарність і байдужість закриваються і знищуються заводи, підприємства і шахти, а безцінне, унікальне обладнання іде в металобрухт і за безцінь вивозиться за кордон.

Це **вони** зруйнували розвинуте стабільне сільськогосподарське виробництво і прирекли мільйони людей на напівголодне і голодне існування, а село — на вимирання.

Це **вони** запровадили не бачену в світі принизливу практику не виплачувати громадянам навіть мізерну зарплату, пенсію, стипендію, брати з них непосильну плату за лікування, навчання, комунальні послуги.

Це **вони** зробили наше життя жебрацьким, коли людей помирає удвічі більше, ніж народжується, і наша українська родина щоденно зменшується більш як на одну тисячу чоловік.

Це **вони,** зловживаючи високим службовим становищем, грабуючи свій знедолений народ, неправедно багатіють.

Це **вони,** відчуваючи ганебний кінець своїх злодіянь, неминучість відповідальності за скоєні гріхи, з усіх сил, нехтуючи Конституцію і закони, з усіх сил чіпляються за владу, вселяють свій страх в людей, стають на злочинний шлях шантажу, обману та підкупу виборців.

Через тиждень настане час вирішення долі нашої Вітчизни. Впевнений, що люди добре розуміють, звідки ллються на державу моральний бруд та економічні нещастя, і скористаються конституційною можливістю закрити шлюзи цього руйнівного потоку. На виборчих дільницях вони рішуче скажуть тверде «НІ» Кучмі! На цьому і закінчиться роздмухуваний владою страх.

Зроблю так і я, бо глибоко переконався, що президентство Леоніду Даниловичу не вдалося. Це не його покликання. Свій хліб він має заробляти на простішій роботі.

Зізнаюся вам як ініціатор створення «канівської четвірки», що спілкування щодо визначення нами єдиної кандидатури велося складно. Правди ніде діти: мудрість про двох українців і трьох гетьманів — небезпідставна. Та інтереси держави і народу для нас дорожчі.

На цьому виборчому роздоріжжі, коли змінюється Президент, Прем'єр-міністр, коли, власне, вирішується доля України, Голова Верховної Ради має бути опорою стабільності в суспільстві. І тому я вирішив свою кандидатуру в президенти зняти. У цей доленосний час я закликаю Леоніда Даниловича вчинити так само! Це єдина добра справа, яку він ще може зробити для народу. І тоді вибори, вважаю, завершаться в першому турі, і мільйони народних гривень, за які він так вболіває з екрана телевізора, будуть зекономлені.

Ми зійшлися на кандидатурі Євгена Кириловича Марчука.

Закликаю всіх, хто посправжньому вболіває за долю України, хто по-справжньому дбає про своїх дітей, підтримати наше рішення і на виборах президента проголосувати за Є. К. Марчука.

Своїм виваженим вчинком ми прагнемо дати суспільству перший наочний приклад єднання заради подолання кризи, заради процвітання України. Це перший крок до консолідації роботи Президента, Верховної Ради та уряду, до зосередження зусиль передусім на забезпеченні зростання рівня життя, піднесення міжнародного авторитету України.

Ми стаємо командою однодумців, яка протягом наступних п'яти років зупинить розвал і забезпечить розвиток України.

Ще раз зваживши на критичність ситуації, ми всі свої бажання, надії і наміри підпорядковуємо одному: патріотично беремося за найскладнішу і найвідповідальнішу роботу в українському суспільстві. У нас одне-єдине прагнення: працювати самовіддано, щоб якомога швидше повернути пристойне життя українському народу. Всі наші передвиборні програми об'єднуємо в єдину Програму відродження України.

Ми працюватимемо над удосконаленням державних механізмів, які забезпечуватимуть упровадження справді демократичних принципів життя та ринкової економіки. Надалі реформами вважатимемо лише ті зміни, які несуть поліпшення добробуту людей.

Маємо тверді переконання щодо нагальної потреби предметно працювати над укоріненням національної ідеї, вихованням гордості за дідів і батьків, за їх нелегку повсякденну працю. Гордості за сім'ю і рід свій, за своє місто і село, за свою Батьківщину!

Упорядкуємо відповідно до вимог часу розподіл функцій і обов'язків між гілками влади.

Верховна Рада затверджуватиме і звільнятиме Прем'єр-міністра, Генерального прокурора, голову Національного банку, керівників силових структур, державних засобів масової інформації. Вона формуватиме зовнішню і внутрішню політику, бюджет України, навколо парламентських фракцій, Голови Верховної Ради — об'єднання політичних партій, які бажають конструктивно працювати над розробкою і реалізацією заходів Національної програми відродження України.

Президент щорічно звітуватиме перед народом. Діятиме механізм його негайного відкликання з посади в разі порушень Конституції чи невиконання передвиборних програм і обіцянок. Апарат Президента буде істотно скорочено, а більшу частину його функцій — передано Кабінету Міністрів.

На закінчення ще раз підкреслю: події сьогоднішнього дня в історії України матимуть особливе значення. Ми не розкололися і не розкололи суспільство. Ми прийшли до рішення, якого чекали всі. Ми змогли домовитися, а це означає, що так буде завжди. Сьогодні ми показали, що у нас є державна мудрість, здатність до вчинків заради блага народу — ось що вирізняє нас із-поміж тих, хто хоче влади заради влади — будь-якою ціною.

Ми робимо все для того, щоб президентські вибори згуртували наш народ.

Ми свій вибір зробили. Тепер слово — за вами, шановні співвітчизники!

Разом примножимо добру славу України!

99 Вибори

Політичне рішення прийнято

Прес-конференція «канівської четвірки», призначена у неділю на 12-ту годину, не розпочалася. Прес-секретар Голови Верховної Ради України Микола Канішевський пояснив: переговори ведуться складно і напружено.

О 18-й годині учасники переговорного процесу зробили коротку перерву. Продовжувалася нарада за закритими дверима. Журналістам, які терпляче чекали, передали: чим довше готуватиметься документ, тим він буде кращий.

Нарешті о 3-й годині ночі до конференц-залу увійшли Олександр Ткаченко, Олександр Мороз, Євген Марчук, Володимир Олійник. Лідера комуністів Петра Симоненка, який також брав участь у переговорах, не було.

Олександр Ткаченко виступив від імені «четвірки». Вину і відповідальність за нинішній катастрофічний стан країни та бідування народу покладено на режим, що його уособлює нинішній Президент Леонід Кучма.

Єдиним кандидатом у Президенти «канівська четвірка» назвала Євгена Марчука.

У заяві пролунав заклик Леонідові Кучмі за прикладом Олександра Ткаченка зняти свою кандидатуру на виборах Президента України.

Іван ДМИТРЕНКО, Анатолій КАРАСЕНКО.

Я вірю: ми об'єднаємося

Що ближче до президентських виборів, то більше громадян України прагнуть визначитися, кому віддати свій голос. Тим більше людей розуміють: обиратимемо свою долю, долю дітей, майбутнє України.

Варто потрапити у будь-який колектив, проїхати поїздом чи автобусом, завітати до магазину чи на котрийсь із тисячі базарів, щоб відчути цей спраглий трепет людського натовпу: за кого? Хто стане біля керма і виведе Україну з розрухи, приниження, злиднів?

Не хочеться бути пророком, але такої активності громадян, що очікується на прийдешніх виборах Президента, Україна, мабуть, ще не знала.

Пропагандистська машина нинішнього Президента запущена на повні оберти. «Машиністи» свій вибір уже зробили: тільки Леонід Кучма. Ще п'ять років безальтернативного занепаду економіки, зубожіння населення, зростання безробіття, доларової колонізації. Невже так може статися?

Під час своєї поїздки до Хмельницької та Чернівецької областей Голова Верховної Ради Олександр Ткаченко наче потрапив у вир цих бентежень і запитів виборців. Зустрічаючись у переповнених залах з хмельниччанами в приміщенні обласного драмтеатру чи з чернівчанами у палаці «Юність Буковини», Голова Верховної Ради просто і щиро відповідав на їхні тривоги.

— Знаю, — сказав Олександр Ткаченко у Хмельницькому, — що в одиночку ми не переможемо. Вірю, що за мене проголосує моя матінка, але не можу бути певен, що проголосують сусіди. І це закономірно. Адже кожен має свою думку. Вірю, що ми назвемо єдину кандидатуру від «канівської четвірки». І вірю: чи буде це Мороз, Ткаченко, Марчук, Олійник, Симоненко, виборці віддадуть свої голоси за цього єдиного кандидата.

Терактом у Кривому Розі намагалися скомпрометувати одного з четвірки — Олександра Мороза, а недавно заявою СБУ про загрозу громадському порядку в Києві планували кинути тінь на всю четвірку. Та даремно. Провокації стали бумерангом для тих, хто їх задумував.

Прибічники Леоніда Кучми з наближенням виборів, наголосив Олександр Ткаченко, не гребують найбруднішими засобами, випускають фальшиві газети, як це сталося з «Сільськими вістями», фальсифікують біографії кандидатів, оббріхують їхнє трудове життя. Президент не розуміє, що за все це доведеться відповідати.

Вирішуючи під час перебування у Чернівцях ряд державних питань, зокрема місцевого бюджету, Голова Верховної Ради Олександр Ткаченко під час зустрічі з депутатами всіх рівнів пригадав, як, перебуваючи на посаді керівника Тернопільської області, він їздив до чернівчан по науку. Вони були прикладом у питаннях спеціалізації, сільського господарства, розв'язанні соціальних проблем, культури землеробства.

Український народ ніколи не зазирав до чужих кишень. Нині, ніби нишком позичивши, влада поспіхом почала латати дірки, виплачувати пенсії, надіючись на те, що душа в українського народу добра і він проголосує за нинішнього Президента.

— Ми маємо обрати рятівника держави, — сказав Голова Верховної Ради, — і не повинні ділитися на громадян східних і західних, північних і південних.

Олександр Ткаченко ще раз наголосив, що переконаний: Національна програма відродження України, розроблена під його керівництвом, буде внесена на розгляд Верховної Ради і стане керівництвом до дії і нового Президента, і нового уряду.

— Об'єднатися — це не просто шанс. Це —необхідність. Я вірю, що буде одна кандидатура, і вона переможе, — висловив глибоке переконання перед подолянами і буковинцями Голова Верховної Ради Олександр Ткаченко.

Михайло ВАСИЛАШКО, Володимир ДУПАК, Анатолій КАРАСЬ.

Хто на світі всіх миліший?.. Розумніший і чесніший — майбутній Президент!

Спершу доречно нагадати підсумки виборів до Верховної Ради України (березень 1998 р.) на Полтавщині — регіон підтвердив свою ліву орієнтацію. Який розклад політичних сил напередодні президентських виборів — запитання і риторичне, і прогнозоване

Регіон: політичний спектр

Слово з Тарасової гори проросло

Без сумніву, «канівська четвірка» в регіоні —найпотужніший і найвпливовіший політичний блок, який, за різними оцінками, здатний «забрати» на себе від 20 до 40 відсотків виборців. Та це, коли голоси рахувати «у командному заліку». А хто особисто з кандидатів може претендувати на роль регіонального лідера?

Зрештою, троє із четвірки: Мороз, Марчук, Ткаченко. Проте об'єктивно першість була і залишається в лідера Соціалістичної партії. Особливо міцні його позиції на селі, яке традиційно політично активне, чим спроможне забезпечити перемогу саме своєму кандидатові. Максимально структурована парторганізація соціалістів (осередки є в усіх райцентрах і більшості сіл), хоч і не така численна, як, приміром, у комуністів, дуже мобільна в організації передвиборної кампанії, видає досить тиражну газету «Трудова Полтавщина».

Постать Марчука, хоч і не має сильної партійної підтримки, потужна сама по собі. Його тут пам'ятають ще як керівника обласної установи, котра тепер має назву СБУ, а любов простолюдина до погонів загальновідома. Вже тоді — в період «оксамитової» революції — він зумів створити собі імідж політика-прагматика, спокійного й розважливого. І саме цим завоював симпатії найширшого діапазону — зліва направо і навпаки. Обиравcя народним депутатом України по Миргородському територіальному виборчому округу. Власне, й тому його присутність і вплив на перебіг суспільно-політичних подій відчутні й помітні.

Високий рейтинг і в Голови Верховної Ради Олександра Ткаченка. Насамперед у ньому прості виборці бачать постать, яка зуміла об'єднати здорові сили суспільства не проти одних людей — нинішнього Президента, а проти всього політичного режиму, який він уособлює. А сміливість стати на борню народ цінував завжди.

І знову триває бій...

Популярність лідера комуністів висока, але, хоч як це парадоксально, в самої партії вона... вища. Бо місцевий електорат, а це переважно літні люди, пенсіонери, його постать більше сприймає як збірний образ вождя за подобою колишніх «генсеків», а не сучасного революціонера й борця, як вимагає історичний момент. Маючи широко розгалужену організаційну структуру, обласну газету «Комуніст Полтавщини» (щомісячний тираж — 10 тис. примірників) і майже 5 тисяч «штиків», місцеві комуністи спроможні забезпечити Симоненкові не менш як 20 відсотків голосів виборців. Але очевидне й те, що цього явно не вистачить для загальної перемоги, а інший електорат за нього просто не проголосує. Антикомуністична істерія, помилки минулого зробили своє: компартія не має цілковитої підтримки, а її лідер — образу всенародного Президента.

Соціалістична й аж занадто прогресивна

Партійний осередок прогресивних соціалістів налічує всього кілька десятків осіб. Але це ще ні про що не говорить. Така чисельність його, до речі, була і на минулих виборах. Проте по області вдалося зібрати 3,15 відсотка голосів виборців.

Недавня передвиборна поїздка кандидата зібрала значну кількість виборців у Миргороді, Полтаві, і особливо в Кременчуці. Критика усіх і вся — Президента і уряду, лівих і правих, МВФ, Конституції, Верховної Ради, своїх суперників по передвиборному марафону разом і кожного поодинці завжди знаходить підтримку в аудиторіях. Особливо в злиденних і зневірених, як наші. І де вже тут розібратися, яке саме єство «крутої опозиціонерки», а де роль зі сценарію, написаного на Банковій. А виконавець не просто чудовий — геніальний. Дивись, уже не потрібно підганяти рейтинг. Навпаки, він так виріс і проріс, що треба вже щось робити, аби «домашня» заготовка не вилізла суком.

Уся президентська рать

Картинка з натури, побачена буквально днями. В центрі оновленої Полтави, на вулиці Жовтневій, висів транспарант, на якому хтось написав фарбою величезними літерами образливі для нинішнього Президента порівняння. Йдуть полтавці, міліція йде, нікому до того діла немає. Якщо влада не накаже двірнику затерти напис або зняти, так воно і буде. Бо нема до всенародно обраного всенародної любові.

Хоча й маємо окупацію всесильним кандидатом підконтрольних ЗМІ у столиці і по вертикалі — до області, райцентрів. Інформаційне засилля, яке, по суті, перетворюється на насилля, спричиняє протилежну реакцію. Приклад тому — президентський патронат над цьогорічним Сорочинським ярмарком, коли народне свято-гуляння було перетворено на грандіозне передвиборне шоу. Виборець із того, м'яко кажучи, кепкував.

Два Рухи — не один

Ще рік тому стійкі й дисципліновані когорти Руху йменували себе чи не єдиними рятівниками України від комуністичного нашестя. Було, та загуло. По-перше, ідеї, а ще більше справи правих так і не заволоділи на Полтавщині масами. А по-друге, Рух нині по вуха пов'яз у міжусобиці, а це також забирає чимало часу й енергії, яку можна було б спрямувати на президентську боротьбу.

В обох Рухах залишилися тільки найвідданіші — і в їхніх руках доля довіри кандидатам Удовенку і Костенку в області.

Цоб—Цабе

Власне, майже всі політичні партії та громадські формування, а всі вони філії київських, заявили про свою прихильність або підтримку того чи іншого кандидата в Президенти. Щоправда, в деяких із них, насамперед маловпливових, бо політичні кити зробили свій вибір давно й надовго, відбулися такі метаморфози, що годі було й передбачити. Хоча загалом уся метушня тривала в так званому центрі або за крок чи два вліво-вправо. Хто бігав сам, а когось смикали за нитки, як ляльок у театрі маріонеток, аби вода стала ще каламутніша.

Григорій ГРИНЬ.

Полтавська область.

Мал. Віктора ПОПОВА.

ПОСТАНОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

«Про інформацію Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України для розслідування обставин здійснення замаху на життя народного депутата України, кандидата в Президенти України Вітренко Н. М., народного депутата України Марченка В. Р. та інших громадян України»

Верховна Рада України **постановляє:**

1. Інформацію Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України для розслідування обставин здійснення замаху на життя народного депутата України, кандидата в Президенти України Вітренко Н. М., народного депутата України Марченка В. Р. та інших громадян України взяти до відома.

Продовжити роботу Тимчасової слідчої комісії до завершення розслідування всіх обставин справи та встановлення у визначеному законом порядку винних в організації та здійсненні злочину.

2. Запропонувати Генеральному прокурору України особисто вивчити кримінальну справу, порушену у зв'язку із вчиненням замаху на життя народного депутата України, кандидата в Президенти України Вітренко Н. М., народного депутата України Марченка В. Р. та інших громадян України, та розглянути питання про доцільність її подальшого провадження Генеральною прокуратурою України.

Про прийняте рішення поінформувати Верховну Раду України 22 жовтня цього року.

3. Звернути увагу Генерального прокурора України, керівників правоохоронних органів України та інших органів виконавчої влади на неприпустимість оприлюднення будь-якої інформації, яка може вплинути на хід розслідування кримінальної справи, а також неприпустимість розповсюдження неперевіреної інформації щодо причетності тієї чи іншої особи до скоєння злочину в місті Кривий Ріг 2 жовтня 1999 року.

Генеральному прокурору України перевірити законність розголошення керівниками правоохоронних органів та інших державних установ матеріалів слідства по справі, порушеній у зв'язку із вчиненням замаху на народних депутатів України Вітренко Н. М., Марченко В. Р. та інших громадян України. Про результати поінформувати Верховну Раду України 22 жовтня 1999 року.

4. Вважати необхідним терміново до 22 жовтня цього року у присутності народних депутатів України провести медичне обстеження заарештованих Іванченка В. В. та Самойлова А. С.

5. Звернутися до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини з проханням терміново зустрітися з заарештованими Іванченком В. В. та Самойловим А. С. відповідно до статті 13 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» з метою з'ясування умов їх тримання та перевірки інформації про застосування щодо них катування в ході досудового слідства.

Голова Верховної Ради України О. ТКАЧЕНКО.

м. Київ,
20 жовтня 1999 року.
№ 1166-XIV.

Перехід межі дозволеного

У Верховній Раді було оприлюднено звернення до українського народу, в якому сказано:

Дорогі співвітчизники!

Вибухи гранат у Кривому Розі, що сталися 2 жовтня цього року, принесли горе і каліцтво десяткам громадян, які постраждали від терористичного акту, їх рідним і близьким, водночас детонували громадсько-політичне життя в Україні. Влада вкотре виявилась неспроможною захистити невід'ємне право людини на життя. Від рук злочинців, найманих убивць щорічно гинуть тисячі людей, серед них відомі політики, урядовці, правоохоронці, журналісти і бізнесмени — Євген Щербань, Вадим Гетьман, Борис Олійник, Борис Дерев'янко та інші. Але жодного виконавця та замовника цих убивств правоохоронні органи не знайшли, нікого не покарано. Досі не встановлено всіх обставин трагічної загибелі відомого політика В'ячеслава Чорновіла.

Стало за правило, що після кожного вбивства чи замаху на життя йдуть заяви керівників правоохоронних органів про обов'язкове розкриття злочину та покарання винних, Президент заявляє про те, що бере розкриття під особистий контроль, а врешті-решт тривалі місяці й роки розслідування нічого не дають, окрім чергових високих звань та нагород керівникам правоохоронних відомств.

Водночас Міністерство внутрішніх справ та Служба безпеки України втягнуті керівництвом держави в брудну внутрішньополітичну боротьбу, яка з боку окремих штабів кандидатів у Президенти, як і дії правоохоронців, з наближенням 31 жовтня дедалі частіше переходить межі дозволеного. Це стало очевидним у ході парламентського розслідування трагічних подій, які сталися 2 жовтня ц. р. у Кривому Розі.

Сьогодні ясно, що замах на кандидата у Президенти України Н. М. Вітренко було заздалегідь сплановано як складову частину виборчої технології одного з виборчих штабів. Дії керівництва МВС та Служби безпеки України, їх безапеляційні заяви без рішення суду щодо вини чи причетності конкретних осіб до терористичного акту, розповсюдження в засобах масової інформації матеріалів розслідування кримінальних справ без законних на те підстав, інші дії виконавчої влади та їх керівників — все це викликає сумніви щодо спрямованості дій правоохоронців на об'єктивне розслідування терористичного акту в Кривому Розі. Протидія керівництва МВС та СБУ роботі тимчасової слідчої комісії, утвореної Верховною Радою України відповідно до Конституції України, підтверджує ці висновки. Парламентська тимчасова комісія перевіряє матеріали про застосування катувань до заарештованих у справі — В. Іванченка та А. Самойлова під час отримання свідчень. До цього часу не спростовано заяви окремих свідків трагедії, постраждалих від вибухів гранат, про те, що заарештовані не є тими людьми, які нібито кидали гранати.

Нас, депутатів, непокоїть те, що безвідповідальні дії та заяви керівників правоохоронних органів щодо цієї події з урахуванням того, що в ній залучені двоє громадян Росії, можуть мати негативні наслідки у стосунках двох сусідніх держав.

Перебіг подій навколо трагедії в Кривому Розі, матеріали тимчасової слідчої комісії парламенту свідчать про те, що замовники та організатори цієї затії готують найближчим часом провокаційний виступ Сергія Іванченка перед громадянами України з повідомленням, нібито йому замовив цю акцію один з кандидатів у Президенти України.

Усвідомлюючи небезпеку, яка нависла над Україною, Верховна Рада засуджує будь-які дії передвиборних штабів, які роблять громадян заручниками політичних спекуляцій заради інтересів кланів та олігархів. Ми вимагаємо від Президента України невідкладно вжити заходів для припинення подальшого втягування правоохоронних органів у внутрішньополітичну боротьбу і спрямування їх роботи в русло дотримання Конституції.

Верховна Рада України заявляє, що будь-які виступи та заяви в ці дні в засобах масової інформації з боку осіб, які, на думку правоохоронних органів, причетні до замаху в Кривому Розі, повинні сприйматися як продовження провокації, яка має на меті будь-якою ціною, зокрема й ціною крові, сліз, каліцтва людей, здобути перемогу на президентських виборах збанкрутілим криміналізованим політичним силам.

Закликаємо український народ напередодні та в дні виборів зберігати спокій, бути впевненими в тому, що Верховна Рада України зробить усе для того, щоб шляхом волевиявлення громадян, а не інсинуацій та брудних виборчих технологій було обрано Президента, гідного сподівань людей на кращу долю нинішнього і наступних поколінь.

Звернення підписали народні депутати фракцій: Соціалістичної і Селянської партій «Лівий центр», Комуністичної партії України, Селянської партії, «Батьківщина», партії «Реформи і порядок», «Незалежні», позафракційні.

Хроніка. Факти. Події

✔ **Київ**

Як наші домовлятися вміють

Перший віце-прем'єр українського уряду Анатолій Кінах заявив: Україна закуповуватиме туркменський газ лише в разі зниження його ціни й витрат на транспортування. Переговори щодо поновлення поставок блакитного палива з Туркменистану, зазначив Кінах, нині тривають.

Нагадаємо: Ашгабат припинив поставки у травні нинішнього року через хронічну неоплату їх Україною. Цікаво, що ще на початку серпня Прем'єр-міністр Валерій Пустовойтенко запевнив: туркменський газ буде у нас «до кінця цього місяця». Нині кінець жовтня. Переговори, які традиційно тривають, укотре вже доводять: заяви й обіцянки нашого прем'єра серйозно сприймати не слід. До речі, ціна туркменського газу (72 долари за тисячу кубометрів) обумовлювалася під час минулорічного візиту в Ашгабат Президента України Леоніда Кучми.

✔ **Тбілісі**

Стукайте, і вам відчинять

«У разі мого переобрання на виборах у квітні наступного року ми дуже голосно постукаємо у двері НАТО», — заявив президент Грузії Едуард Шеварднадзе в інтерв'ю газеті «Файненшнл таймс». Водночас президент Грузії наголосив, що цей крок — аж ніяк не акція, націлена проти Росії.

✔ **Туніс**

99 відсотків — «за». Хто більше?

Президентом Тунісу на третій 5-річний термін переобраний Зін аль-Абідин бен Алі. На виборах, що відбулися в неділю, за кандидатуру діючого глави держави проголосувало 99 відсотків виборців.

✔ **Стокгольм**

Пересадити депутатів у автобуси

Адміністративне управління шведського риксдагу (парламенту) контролюватиме службові поїздки депутатів на міському автотранспорті. У парламенті Швеції, як відомо, усього дві службові машини. Усі народні обранці користуються громадським транспортом. Однак і тут є зловживання: голова Християнсько-демократичної партії Альф Свенссон нещодавно їздив до себе додому в місто Гренна (за 300 км від столиці) на таксі, а потім зажадав оплати рахунку як за службове відрядження. Інший член риксдагу Андерс Шелунд теж використовував службову кредитну картку для поїздок в особистих цілях.

✔ **Лондон**

Євро ліпше за фунт

Прем'єр-міністр Великої Британії Тоні Блер вирішив особисто очолити рух за приєднання Об'єднаного Королівства до єдиної валюти ЄС. «Інавгурація» міжпартійного руху «Велика Британія у Європі» за участю глави британського уряду відбулася в Лондоні. Як відомо, нині британці приблизно порівну розділилися на прибічників і супротивників єдиної валюти. Блер заявив, «що тісніші будуть наші узи з Європою, то шанобливіше ставитимуться до Об'єднаного Королівства у США...»

✔ **Фотофакт**

Чеченські біженці отримують безплатний хліб, привезений поїздом на ту територію республіки, яку контролюють російські війська.

За повідомленнями кореспондентів «ГУ» та інформаційних агентств.
Фото АП.

У гонитві за Оскаром

Соратник Шрьодера написав мемуари

У Німеччині зайнялися пранням «брудної білизни». Першопрохідцем у цій нехитрій справі став колишній голова Соціал-демократичної партії (СДПН) і колишній міністр фінансів Оскар Лафонтен.

Він залишив свій пост через сім місяців перебування при владі, не пояснюючи причин. Казав, що політика мало не набридла йому. Німеччина майже повірила, що «червоний» Оскар заспокоївся, став «приват-маном» (приватною особою). Перед журналістами він неодмінно з'являвся з п'ятирічним сином на плечах, який на прощання не забував показати язик надокучливим дядям і тьотям. Після кількох незначних виступів на «днях партії» Лафонтен і зовсім зник на довгі сім місяців.

Нагадати про себе Оскар Лафонтен вирішив за два тижні до відкриття франкфуртського книжкового ярмарку. Він оголосив, що написав політичні мемуари під назвою «Серце б'ється ліворуч».

Не так давно це було: зворушений перемогою на виборах Герхард Шрьодер, обіймаючи свого давнього друга Лафонтена, збуджено заявив в об'єктиви телекамер: «Моє серце, як і в Оскара, б'ється ліворуч...» Переможець мав на увазі ліве крило німецьких соціал-демократів, яке традиційно вважається найсильнішим у партії.

Проте Шрьодер не помітив, що ненароком відібрав у друга Оскара можливість управляти цим крилом. Крім того, Лафонтен колись теж мріяв бути канцлером і навіть вважав, що має непогані шанси. Але партія висунула кандидатом на вибори саме Шрьодера. І хоча Лафонтен як міністр фінансів отримав такі широкі повноваження, як ніхто інший до нього, очевидно, почуття невдоволення все-таки залишилося.

Воно вихлюпнулося в гостру й нещадну критику не тільки діяльності СДПН, а й полоскання особистої білизни багатьох видатних товаришів по партії, які нині при владі. Мало того, звісно, перепало Шрьодеру, в якого серце, з'ясовується, давно вже б'ється не там, де раніше. Шрьодер, тепер уже голова СДПН, намагається і всій партії переналагодити чуже серце, взявши курс на «нову середину», скочування до позиції неолібералізму. «Шрьодер не на місці, йому бракує досвіду, а головне — компетенції. Йому треба йти», — вважає Лафонтен.

Друг Герхард розчарував друга Оскара в усьому — від «нерозумного пакета економії», «нелюдської пенсійної політики», «безвідповідальних екологічних проектів» до... вокальних даних. Лафонтену здалося, що Шрьодер фальшивить, коли співає державний гімн.

Шрьодер досі не висловив своєї думки щодо «Серця...», але решта друзів-товаришів напали на Лафонтена навіть не з критикою, а зі звинуваченнями у розколі партії. І що далі тривають дискусії, то зрозумілішє стає, що Лафонтен попав у точку. СДПН переживає не кращі часи: поразка на земельних виборах, особливо на сході; коаліція стає дедалі нестійкішою; авторитет канцлера похитнувся; німці дедалі частіше згадують старі часи правління Гельмута Коля.

А Лафонтен після виходу політичних мемуарів прокинувся мільйонером. Багато хто вважає, що саме через гроші він і сів за письмовий стіл. Але, може, причина інша: він, як одна з головних дійових осіб, котрі привели партію до влади і побачили її неспроможність, раптом злякався і своєї відповідальності за це?..

Валентина ПИСАНСЬКА.
Франкфурт-на-Майні.

Усмішка президента

За попередніми даними, новим президентом Аргентини став представник опозиційного альянсу Фернандо де ла Руа. Жодних сенсацій. За результатами всіх соцопитувань, він переконливо випереджав свого головного опонента Едуардо Дуальде, представника пероністської партії, яка 10 років була при владі.

Про нового президента кажуть, що він аскет, суворої поведінки, рідко усміхається. Та як не усміхнутися, коли перемога прийшла вже в першому турі?!

Фото АП.

Аборигени проти нелегалів

Малозаселена Австралія зі своїми слабкозахищеними кордонами стає дедалі привабливішою для нелегальних мігрантів. Так, цього року до країни «припливло» 56 катерів із 1,5 тисячі нелегалів.

Найактивніше збираються в дорогу до далекого континенту громадяни Китаю, Іраку, Афганістану, Туреччини, а також держав СНД. Спокушає чужоземців не тільки рівень життя, а й можливість отримати кваліфіковану медичну допомогу — ще до одержання перших документів. Нещодавно у пресі описували випадок, коли лікування одного нелегала коштувало австралійським платникам податків 50 тисяч доларів.

Щоб знеохотити таких «туристів» подорожувати до Австралії, парламент вирішив прийняти низку обмежень. Зокрема, «нелегалам» надавати статус біженців не раніш як через три роки. І лише тоді дозволяти переселенцям забирати свої родини до Австралії. У всіх іммігрантів братимуть відбитки пальців, долонь, зразок ДНК, фотографуватимуть сітківку ока, записуватимуть голос, щоб встановити їхню особистість.

Павло АНГЕЛУЦА.
Австралія.

Не ходіть, діти, до школи...

У Грузії з'явився сексуальний маніяк. Таке припущення висунула поліція містечка Руставі.

У червні в лісопарку було знайдено труп 10-річної Теони Чихрадзе. Тоді це пояснили як нещасний випадок. Лише після втручання незалежного експерта прокуратура порушила кримінальну справу за статтею «вбивство». Через кілька днів пропала 14-річна Брегадзе. Ще через кілька днів було знайдено тіло хлопчика такого самого віку. Буквально днями рано вранці біля вокзалу виявлено ще один труп — 15-річної дівчинки. Усі ці злочини мають один почерк. Руставі охопила паніка: дітей не випускають не те що на двір, а навіть до школи.

Тамаз ЛОМСАДЗЕ.
Тбілісі.

Чи настане кінець світу в окремо взятій країні?

Для наших громадян існує мінімальний ризик отримати в новорічну ніч сюрпризи від енергетичної системи України. Так вважають американські експерти, які протягом місяця перевіряли готовність до «проблеми-2000» на атомних, тепло- та гідроелектростанціях, а також у системах подачі природного газу.

Експерт, який побажав залишитися неназваним, заявив агенції «Інтерфакс-Україна», що «заходи із забезпечення безпеки ядерних об'єктів на території України практично нічим не відрізняються від аналогічних заходів у США».

За іронією долі цими ж днями начальник науково-технічного відділу ЦРУ Лоренс Гершвін доповідав конгресу США. Ось його висновок: «Найвища ймовірність виникнення збоїв у зв'язку з «проблемою-2000» є в Росії, Україні, Китаї та Індонезії». Саме в цих чотирьох країнах значна частка застарілої техніки й відсутні достатні кадрові та фінансові ресурси для розв'язання проблеми.

Л. Гершвін вважає, що найбільші небезпеки слід очікувати в Україні від систем раннього попередження про запуск ракет, а також від військово-штабних центрів, атомних електростанцій, газової промисловості та енергетичних об'єктів.

Американські експерти, які перевіряли енергосистеми України, стверджують, що принаймні повторення Чорнобильської аварії в новорічну ніч не буде. На їхню думку, у країні є мінімальний ризик зіткнутися і з перебоями в газопостачанні.

Але представник ЦРУ вважає, що слід очікувати нестачі газу в деяких регіонах Росії, України, Центральної та Східної Європи. Адже трубопроводи пролягають територією кількох слабко підготовлених до «проблеми-2000» країн, і аварія в будь-якій ланці призведе до перебоїв з газом уздовж усього маршруту.

В інформаційній службі США не змогли прокоментувати доповідь Лоренса Гершвіна, однак повідомили, що група американських експертів, яка зробила прямо протилежні ЦРУ висновки, була досить представницькою. На основі результатів її роботи посол США має підготувати рекомендації держдепартаменту США про скорочення чи нескорочення кількості персоналу посольства, який зустрічатиме новий рік в Україні. Про масову «евакуацію» поки не йдеться, але з інших джерел відомо, що раніше посольство США попереджало американських громадян в Україні про можливі перебої зі світлом, опаленням, газом, які можуть тривати близько двох тижнів Різдвяних канікул.

Водночас вітчизняні урядовці заявляють, що Україна практично повністю готова до подолання «проблеми-2000» і новий рік для них не настане так «швидко» й «неочікувано», як щорічні жнива для Міністерства сільського господарства. Але на всі сто також не можна бути впевненим: навіть у найліпше підготовленій Америці нещодавно стався збій під час продажу автомобіля моделі майбутнього року. Комп'ютер, який мав захист від «проблеми-2000», нарахував таку суму сплати за машину, як за антикварну модель столітньої давнини.

Надія БЕДРИЧУК.

ЗАКОН УКРАЇНИ

«Про додаткові заходи щодо фінансування загальної середньої освіти»

З метою залучення додаткових коштів для погашення заборгованості з виплати заробітної плати та соціальних виплат працівникам навчальних закладів системи загальної середньої освіти Верховна Рада України **постановляє:**

1. Внести до Декрету Кабінету Міністрів України від 20 травня 1993 року № 56-93 «Про місцеві податки і збори» (Відомості Верховної Ради України, 1993 р., № 30, ст.336, № 32, ст.340; 1995 р., № 30, ст. 229) такі зміни:

1) статтю 1 доповнити абзацом такого змісту:

«збір за право використання суб'єктами підприємницької діяльності приміщень, пов'язаних з їх діяльністю, що знаходяться у центральній частині населеного пункту та у будинках, що є пам'ятками історії та культури»;

2) доповнити Декрет статтею 17^2 такого змісту:

«Стаття 17^2. Збір за право використання суб'єктами підприємницької діяльності приміщень, пов'язаних з їх діяльністю, що знаходяться у центральній частині населеного пункту та у будинках, що є пам'ятками історії та культури

Платниками збору за право використання суб'єктами підприємницької діяльності приміщень, пов'язаних з їх діяльністю, що знаходяться у центральній частині населеного пункту та у будинках, що є пам'ятками історії та культури, є юридичні особи всіх форм власності, їх філіали, відділення, представництва та інші відокремлені підрозділи, у тому числі представництва іноземних юридичних осіб, а також фізичні особи — суб'єкти підприємницької діяльності, які отримали відповідний дозвіл на право використання зазначених приміщень.

Ставки збору встановлюються за один квадратний метр площі приміщення, за використання якого справляється цей збір, з розрахунку на рік:

на території міст Києва, Севастополя, Сімферополя та обласних центрів — у розмірі, що не перевищує двох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

на території інших населених пунктів — у розмірі, що не перевищує 0,5 неоподатковуваного мінімуму доходів громадян.

Збір справляється під час видачі дозволів на право використання суб'єктами підприємницької діяльності приміщень, пов'язаних з їх діяльністю, що знаходяться у центральній частині населеного пункту та у будинках, що є пам'ятками історії та культури.

Порядок видачі дозволів, справляння та перерахування сум збору визначається органами місцевого самоврядування.

Кошти, отримані від справляння збору, використовуються для виплати заробітної плати працівникам закладів загальної середньої освіти та зміцнення матеріально-технічної бази цих закладів».

2. Спрямувати суми комунального податку та податку з реклами на погашення заборгованості з виплати заробітної плати та соціальних виплат працівникам закладів загальної середньої освіти на період до повного погашення такої заборгованості.

3. Прикінцеві положення

Цей Закон набирає чинності з 1 січня 2000 року.

Міським, селищним та сільським радам у тримісячний строк прийняти рішення про встановлення місцевого збору згідно з цим Законом.

**Президент України
Л. КУЧМА.**

м. Київ,
17 вересня 1999 року.
№ 1065-XIV.

ЗАКОН УКРАЇНИ

«Про внесення змін до Закону України «Про наукову і науково-технічну експертизу»

Верховна Рада України **постановляє:**

I. Внести до Закону України «Про наукову і науково-технічну експертизу» (Відомості Верховної Ради України, 1995 р., № 9, ст.56) такі зміни:

1. Частину другу статті 1 доповнити словами «які акредитовані на цей вид діяльності».

2. У статті 4:

у частині другій слова «самоврядування» замінити словами «органи місцевого самоврядування»;

у частині шостій:

в абзаці другому слова «органи державної виконавчої влади» замінити словами «органи виконавчої влади»;

абзац четвертий викласти в такій редакції:

«окремі експерти, групи експертів та експертні ради»;

доповнити статтю після частини сьомої новою частиною такого змісту:

«Експертні ради обов'язково створюються для проведення наукової і науково-технічної експертизи проектів міждержавних, державних і національних програм. Положення про експертну раду затверджується Кабінетом Міністрів України».

У зв'язку з цим частину восьму вважати частиною дев'ятою.

3. У статті 5:

частину третю після абзацу восьмого доповнити новими абзацами такого змісту:

«права на об'єкти інтелектуальної власності, включаючи їх вартісну оцінку;

ефективність науково-технічних та інноваційних проектів».

У зв'язку з цим абзац дев'ятий вважати абзацом одинадцятим, виклавши його в такій редакції:

«інші об'єкти наукової і науково-технічної діяльності, щодо яких виникає потреба у проведенні експертизи, отриманні науково обгрунтованих експертних висновків».

4. Абзац другий статті 6 викласти в такій редакції:

«рішення органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, прийняті в межах їх повноважень».

5. Статтю 7 викласти в такій редакції:

«Стаття 7. Державна акредитація фізичних та юридичних осіб на право проведення наукової і науково-технічної експертизи

Фізичні особи, які на постійній або професійній основі здійснюють діяльність, пов'язану з наданням експертних послуг, крім осіб, зазначених у частині другій цієї статті, та юридичні особи, статутом яких передбачено таку діяльність, повинні пройти державну акредитацію і отримати свідоцтво, що підтверджує кваліфікацію його отримувача з питання організації та проведення наукової і науково-технічної експертизи.

Порядок державної акредитації, форма свідоцтва і перелік документів державного зразка осіб, які мають право на здійснення експертної діяльності та експертних послуг без отримання свідоцтва, визначаються центральним органом виконавчої влади, уповноваженим Кабінетом Міністрів України».

6. В абзаці другому частини першої статті 10 слова «органи державної виконавчої влади» замінити словами «органи виконавчої влади».

7. В абзаці п'ятому частини першої статті 19 слова «проміжними і остаточними» виключити.

8. В абзаці другому частини другої статті 20 слово «сертифікати» замінити словом «свідоцтва».

9. У статті 21:

у частині першій:

доповнити частину після абзацу третього новим абзацом такого змісту:

«брати участь у проведенні експертизи або відмовитися від участі в ній, якщо це не пов'язано з прямим виконанням службових обов'язків».

У зв'язку з цим абзаци четвертий; п'ятий і шостий вважати відповідно абзацами п'ятим, шостим і сьомим;

в абзаці шостому слова «становлять наукову, науково-технічну, комерційну чи іншу таємницю, що охороняється законом» замінити словами «не підлягають розголошенню»;

в абзаці другому частини восьмої слово «сертифікати» замінити словом «свідоцтва».

10. Частину другу статті 25 виключити.

11. У частині другій статті 28 слово «відомства» замінити словами «інші центральні органи виконавчої влади».

12. У статті 30:

назву статті викласти в такій редакції:

«Стаття 30. Компетенція місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування»;

абзац перший після слова «органи» доповнити словом «місцевого»;

в абзаці другому слова «народних депутатів» виключити.

13. У статті 31:

у частині четвертій слово «сертифікації» замінити словами «державній акредитації», а слово «органом» замінити словами «центральним органом виконавчої влади»;

у частині п'ятій слово «відомств» замінити словами «інших центральних органів виконавчої влади», а слово «сертифікації» замінити словами «державної акредитації».

II. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

2. Державні сертифікати у сфері наукової та науково-технічної експертизи, видані до набрання чинності цим Законом, обміну на відповідні свідоцтва не підлягають і дійсні протягом терміну, на який вони видані.

3. Кабінету Міністрів України:

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити перегляд і скасування міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів, що суперечать цьому Закону.

**Президент України
Л. КУЧМА.**

м. Київ,
21 вересня 1999 року.
№1069-XIV.

ЗАКОН УКРАЇНИ

«Про внесення зміни до Закону України «Про встановлення величини вартості межі малозабезпеченості та розміру мінімальної заробітної плати на 1999 рік»

Верховна Рада України **постановляє:**

1. Внести зміну до Закону України «Про встановлення величини вартості межі малозабезпеченості та розміру мінімальної заробітної плати на 1999 рік» (Відомості Верховної Ради України, 1999р., № 2-3, ст.23), виклавши статтю 1 у такій редакції:

«Стаття 1. Установити величину вартості межі малозабезпеченості на перше півріччя 1999 року в розмірі 90,7 гривні, на друге півріччя 1999 року в розмірі 118,3 гривні».

2. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

Президент України Л. КУЧМА.

м. Київ, 15 вересня 1999 року.
№ 1047-XIV.

ЗАКОН УКРАЇНИ

«Про внесення зміни до статті 1 Закону України «Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті»

Верховна Рада України **постановляє:**

1. Статтю 1 Закону України «Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті» (Відомості Верховної Ради України, 1994 р., № 40, ст. 364) доповнити частиною другою такого змісту:

«Виручка резидентів в іноземній валюті за експорт фармацевтичної продукції вітчизняного виробництва (коди ТН ЗЕД 30.01 — 30.06) підлягає зарахуванню на їх валютні рахунки в уповноважених банках у строки виплати заборгованостей, зазначені в контрактах, але не пізніше 180 календарних днів з дати митного оформлення (виписки вивізної вантажної митної декларації) фармацевтичної продукції, що експортується. Перевищення зазначеного строку потребує індивідуальної ліцензії Національного банку України».

2. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

Президент України Л. КУЧМА.

м. Київ, 10 вересня 1999 року.
№ 1034-XIV.

ЗАКОН УКРАЇНИ

«Про ратифікацію Угоди про створення зони вільної торгівлі та Протоколу про внесення змін та доповнень до Угоди про створення зони вільної торгівлі»

Верховна Рада України **постановляє:**

Угоду про створення зони вільної торгівлі, підписану 15 квітня 1994 року в м. Москва, та Протокол про внесення змін та доповнень до Угоди про створення зони вільної торгівлі, підписаний 2 квітня 1999 року в м. Москва, ратифікувати.

**Голова Верховної Ради України
О. ТКАЧЕНКО.**

м. Київ, 6 жовтня 1999 року.
№ 1125-XIV.

ЗАКОН УКРАЇНИ

«Про ратифікацію Угоди про принципи формування спільного транспортного простору і взаємодії держав — учасниць Співдружності Незалежних Держав у галузі транспортної політики»

Верховна Рада України **постановляє:**

Угоду про принципи формування спільного транспортного простору і взаємодії держав — учасниць Співдружності Незалежних Держав у галузі транспортної політики, підписану 9 жовтня 1997 року в м. Бішкеку, ратифікувати.

**Голова Верховної Ради України
О. ТКАЧЕНКО.**

м. Київ, 6 жовтня 1999 року.
№ 1126-XIV.

ЗАКОН УКРАЇНИ

«Про внесення зміни до статті 3 Закону України «Про спеціальні економічні зони та спеціальний режим інвестиційної діяльності в Донецькій області»

Верховна Рада України **постановляє:**

1. Частину четверту статті 3 Закону України «Про спеціальні економічні зони та спеціальний режим інвестиційної діяльності в Донецькій області» (Відомості Верховної Ради України, 1999 р., №7, ст. 50) викласти у такій редакції:

«До територій пріоритетного розвитку належать у своїх адміністративно-територіальних межах міста Артемівськ, Вугледар, Горлівка, Дзержинськ, Димитров, Добропілля, Донецьк, Єнакієве, Жданівка, Кіровськ, Костянтинівка, Краматорськ, Красноармійськ, Красний Лиман, Макіївка, Маріуполь, Новогродівка, Селидове, Слов'янськ, Сніжне, Торез, Шахтарськ, а також Амвросіївський, Волноваський, Костянтинівський, Мар'їнський та Слов'янський райони».

2. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

Президент України Л. КУЧМА.

м. Київ, 22 вересня 1999 року.
№ 1097-XIV.

Межа малозабезпеченості: від 90,7 грн. до 118,3

ЗАКОН УКРАЇНИ

«Про внесення змін до Закону

Верховна Рада України **постановляє:**

I. Внести зміни до Закону України "Про державну таємницю" (Відомості Верховної Ради України, 1994 р., №16, ст.93), виклавши його у такій редакції:

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про державну таємницю

Цей Закон регулює суспільні відносини, пов'язані з віднесенням інформації до державної таємниці, засекречуванням, розсекречуванням її матеріальних носіїв та охороною державної таємниці з метою захисту національної безпеки України.

Розділ I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

У цьому Законі терміни вживаються у такому значенні:

державна таємниця (далі також — секретна інформація) — вид таємної інформації, що охоплює відомості у сфері оборони, економіки, науки і техніки, зовнішніх відносин, державної безпеки та охорони правопорядку, розголошення яких може завдати шкоди національній безпеці України та які визнані у порядку, встановленому цим Законом, державною таємницею і підлягають охороні державою;

віднесення інформації до державної таємниці — процедура прийняття (державним експертом з питань таємниць) рішення про віднесення категорії відомостей або окремих відомостей до державної таємниці з установленням ступеня їх секретності шляхом обґрунтування та визначення можливої шкоди національній безпеці України у разі розголошення цих відомостей, включенням цієї інформації до Зводу відомостей, що становлять державну таємницю, та з опублікуванням цього Зводу, змін до нього;

гриф секретності — реквізит матеріального носія секретної інформації, що засвідчує ступінь секретності даної інформації;

державний експерт із питань таємниць — посадова особа, уповноважена здійснювати відповідно до вимог цього Закону віднесення інформації до державної таємниці у сфері оборони, економіки, науки і техніки, зовнішніх відносин, державної безпеки та охорони правопорядку, зміни ступеня секретності цієї інформації та її розсекречування;

допуск до державної таємниці — оформлення права громадянина на доступ до секретної інформації;

доступ до державної таємниці — надання повноважною посадовою особою дозволу громадянину на ознайомлення з конкретною секретною інформацією та провадження діяльності, пов'язаної з державною таємницею, або ознайомлення з конкретною секретною інформацією та провадження діяльності, пов'язаної з державною таємницею, цією посадовою особою відповідно до її службових повноважень;

засекречування матеріальних носіїв інформації — введення у встановленому законодавством порядку обмежень на поширення та доступ до конкретної секретної інформації шляхом надання відповідного грифу секретності документам, виробам або іншим матеріальним носіям цієї інформації;

Звід відомостей, що становлять державну таємницю, — акт, в якому зведено переліки відомостей, що згідно з рішеннями державних експертів із питань таємниць становлять державну таємницю у визначених цим Законом сферах;

категорія режиму секретності — категорія, яка характеризує важливість та обсяги відомостей, що становлять державну таємницю, які зосереджені в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях;

криптографічний захист секретної інформації — вид захисту, що реалізується шляхом перетворення інформації з використанням спеціальних даних (ключових даних) з метою приховування (або відновлення) змісту інформації, підтвердження її справжності, цілісності, авторства тощо;

матеріальні носії секретної інформації — матеріальні об'єкти, в тому числі фізичні поля, в яких відомості, що становлять державну таємницю, відображені у вигляді текстів, знаків, символів, образів, сигналів, технічних рішень, процесів тощо;

охорона державної таємниці — комплекс організаційно-правових, інженерно-технічних, криптографічних та оперативно-розшукових заходів, спрямованих на запобігання розголошенню секретної інформації та втратам її матеріальних носіїв;

режим секретності — встановлений згідно з вимогами цього Закону та інших виданих відповідно до нього нормативно-правових актів єдиний порядок забезпечення охорони державної таємниці;

розсекречування матеріальних носіїв секретної інформації — зняття в установленому законодавством порядку обмежень на поширення та доступ до конкретної секретної інформації шляхом скасування раніше наданого грифу секретності документам, виробам або іншим матеріальним носіям цієї інформації;

спеціальна експертиза щодо наявності умов для провадження діяльності, пов'язаної з державною таємницею, — експертиза, що проводиться з метою визначення в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях наявності умов, передбачених цим Законом, для провадження діяльності, пов'язаної з державною таємницею;

ступінь секретності («особливої важливості», «цілком таємно», «таємно») — категорія, яка характеризує важливість секретної інформації, ступінь обмеження доступу до неї та рівень її охорони державою;

технічний захист секретної інформації — вид захисту, спрямований на забезпечення інженерно-технічними заходами конфіденційності, цілісності та унеможливлення блокування інформації.

Стаття 2. Законодавство України про державну таємницю

Відносини у сфері охорони державної таємниці регулюються Конституцією України, Законом України "Про інформацію", цим Законом, міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України та іншими нормативно-правовими актами.

Стаття 3. Сфера дії Закону

Дія цього Закону поширюється на органи законодавчої, виконавчої та судової влади, органи прокуратури України, інші органи державної влади, Верховну Раду Автономної Республіки Крим, Раду міністрів Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації усіх форм власності, об'єднання громадян (далі — органи державної влади, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації), що провадять діяльність, пов'язану з державною таємницею, громадян України, іноземців та осіб без громадянства, яким у встановленому порядку наданий доступ до державної таємниці.

Передані Україні відомості, що становлять таємницю іноземної держави чи міжнародної організації, охороняються в порядку, передбаченому цим Законом. У разі, якщо міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, установлено інші, ніж передбачені цим Законом, правила охорони таємниці іноземної держави чи міжнародної організації, то застосовуються правила міжнародного договору України.

Стаття 4. Державна політика щодо державної таємниці

Державну політику щодо державної таємниці як складову засад внутрішньої та зовнішньої політики визначає Верховна Рада України.

Стаття 5. Компетенція органів державної влади, органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб у сфері охорони державної таємниці

Президент України, забезпечуючи національну безпеку, видає укази та розпорядження з питань охорони державної таємниці, віднесених цим Законом та іншими законами до його повноважень.

Рада національної безпеки і оборони України координує та контролює діяльність органів виконавчої влади у сфері охорони державної таємниці.

Кабінет Міністрів України спрямовує та координує роботу міністерств, інших органів виконавчої влади щодо забезпечення здійснення державної політики у сфері охорони державної таємниці.

Центральні та місцеві органи виконавчої влади, Рада міністрів Автономної Республіки Крим та органи місцевого самоврядування здійснюють державну політику у сфері охорони державної таємниці в межах своїх повноважень, передбачених законом.

Спеціально уповноваженим органом державної влади у сфері забезпечення охорони державної таємниці є Служба безпеки України.

Забезпечення охорони державної таємниці відповідно до вимог режиму секретності в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях, діяльність яких пов'язана з державною таємницею, покладається на керівників зазначених органів, підприємств, установ і організацій.

Стаття 6. Здійснення права власності на секретну інформацію та її матеріальні носії

Власник секретної інформації або її матеріальних носіїв здійснює своє право власності з урахуванням обмежень, установлених в інтересах національної безпеки України відповідно до цього Закону.

Якщо обмеження права власності на секретну інформацію або її матеріальні носії завдають шкоди її власнику, відшкодування здійснюється за рахунок держави у порядку та розмірах, що визначаються у договорі між власником такої інформації або її матеріальних носіїв і органом державної влади (органами), якому державним експертом із питань таємниць надається право приймати рішення щодо суб'єктів, які матимуть доступ до цієї інформації та її матеріальних носіїв. Зазначеним договором також визначаються порядок та умови охорони державної таємниці, включаючи режим секретності під час користування і розпорядження секретною інформацією та її матеріальними носіями, обумовлюється згода власника цієї інформації та її матеріальних носіїв на здійснення права власності з урахуванням обмежень, встановлених відповідно до цього Закону, взяття власником на себе зобов'язання щодо збереження державної таємниці та ознайомлення його з мірою відповідальності за порушення законодавства про державну таємницю.

Якщо власник секретної інформації або її матеріальних носіїв відмовляється від укладення договору чи порушує його, за рішенням суду ця інформація або її матеріальні носії можуть бути вилучені у власність держави за умови попереднього і повного відшкодування власникові їх вартості.

Стаття 7. Фінансування витрат на здійснення діяльності, пов'язаної з державною таємницею

Фінансування витрат на здійснення діяльності, пов'язаної з державною таємницею, в бюджетних установах і організаціях здійснюється за рахунок Державного бюджету України, бюджету Автономної Республіки Крим та місцевих бюджетів. Кошти на зазначені витрати передбачаються у відповідних бюджетах окремим рядком. Зазначені витрати інших установ і організацій, а також підприємств відносяться до валових витрат виробника продукції, виготовлення якої пов'язано з державною таємницею.

Витрати на здійснення заходів щодо віднесення інформації до державної таємниці, засекречування, розсекречування та охорони матеріальних носіїв такої інформації, її криптографічного та технічного захисту, інші витрати, пов'язані з державною таємницею, на недержавних підприємствах, в установах, організаціях фінансуються на підставі договору з замовником робіт, пов'язаних з державною таємницею.

Підприємствам, установам і організаціям, які провадять діяльність, пов'язану з державною таємницею, можуть надаватися податкові та інші пільги в порядку, встановленому законом.

Розділ II. ВІДНЕСЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ ДО ДЕРЖАВНОЇ ТАЄМНИЦІ

Стаття 8. Інформація, що може бути віднесена до державної таємниці

До державної таємниці у порядку, встановленому цим Законом, відноситься інформація:

1) у сфері оборони:

про зміст стратегічних і оперативних планів та інших документів бойового управління, підготовку та проведення військових операцій, стратегічне та мобілізаційне розгортання військ, а також про інші найважливіші показники, які характеризують організацію, чисельність, дислокацію, бойову і мобілізаційну готовність, бойову та іншу військову підготовку, озброєння та матеріально-технічне забезпечення Збройних Сил України та інших військових формувань;

про напрями розвитку окремих видів озброєння, військової і спеціальної техніки, їх кількість, тактико-технічні характеристики, організацію і технологію виробництва, наукові, науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи, пов'язані з розробленням нових зразків озброєння, військової і спеціальної техніки, або їх модернізацію, а також про інші роботи, що плануються або здійснюються в інтересах оборони країни;

про сили і засоби Цивільної оборони України, можливості населених пунктів, регіонів і окремих об'єктів для захисту, евакуації і розосередження населення, забезпечення його життєдіяльності та виробничої діяльності об'єктів народного господарства у воєнний час або в умовах надзвичайних ситуацій;

про геодезичні, гравіметричні, картографічні та гідрометеорологічні дані і характеристики, які мають значення для оборони країни;

2) у сфері економіки, науки і техніки:

про мобілізаційні плани і мобілізаційні потужності господарства України, запаси та обсяги постачання стратегічних видів сировини і матеріалів, а також зведені відомості про номенклатуру та рівні накопичення, про загальні обсяги поставок, відпуску, закладення, освіження, розміщення і фактичні запаси державного резерву;

про використання транспорту, зв'язку, потужностей інших галузей та об'єктів інфраструктури держави в інтересах забезпечення її безпеки;

про плани, зміст, обсяг, фінансування та виконання державного замовлення для забезпечення потреб оборони та безпеки;

про плани, обсяги та інші найважливіші характеристики добування, виробництва та реалізації окремих стратегічних видів сировини і продукції;

про державні запаси дорогоцінних металів монетарної групи, коштовного каміння, валюти та інших цінностей, операції, пов'язані з виготовленням грошових знаків і цінних паперів, їх зберіганням, охороною і захистом від підроблення, обігом, обміном або вилученням з обігу, а також про інші особливі заходи фінансової діяльності держави;

про наукові, науково-дослідні, дослідно-конструкторські та проектні роботи, на базі яких можуть бути створені прогресивні технології, нові види виробництва, продукції та технологічних процесів, що мають важливе оборонне чи економічне значення або суттєво впливають на зовнішньоекономічну діяльність та національну безпеку України;

3) у сфері зовнішніх відносин:

про директиви, плани, вказівки делегаціям і посадовим особам з питань зовнішньополітичної і зовнішньоекономічної діяльності України, спрямовані на забезпечення її національних інтересів і безпеки;

про військове, науково-технічне та інше співробітництво України з іноземними державами, якщо розголошення відомостей про це завдаватиме шкоди національній безпеці України;

про експорт та імпорт озброєння, військової і спеціальної техніки, окремих стратегічних видів сировини і продукції;

4) у сфері державної безпеки та охорони правопорядку:

про особовий склад органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність;

про засоби, зміст, плани, організацію, фінансування та матеріально-технічне забезпечення, форми, методи і результати оперативно-розшукової діяльності; про осіб, які співпрацюють або раніше співпрацювали на конфіденційній основі з органами, що проводять таку діяльність; про склад і конкретних осіб, що є негласними штатними працівниками органів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність;

про організацію та порядок здійснення охорони адміністративних будинків та інших державних об'єктів, посадових та інших осіб, охорона яких здійснюється відповідно до Закону України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб»;

про систему урядового та спеціального зв'язку;

про організацію, зміст, стан і плани розвитку криптографічного захисту секретної інформації, зміст і результати наукових досліджень у сфері криптографії;

про системи та засоби криптографічного захисту секретної інформації, їх розроблення, виробництво, технологію виготовлення та використання;

про державні шифри, їх розроблення, виробництво, технологію виготовлення та використання;

про організацію режиму секретності в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях, державні програми, плани та інші заходи у сфері охорони державної таємниці;

про організацію, зміст, стан і плани розвитку технічного захисту секретної інформації;

про результати перевірок, здійснюваних згідно з законом прокурором у порядку відповідного нагляду за додержанням законів, та про зміст матеріалів дізнання, досудового слідства та судочинства з питань, зазначених у цій статті сфер;

про інші засоби, форми і методи охорони державної таємниці.

Конкретні відомості можуть бути віднесені до державної таємниці за ступенями секретності «особливої важливості», «цілком таємно» та «таємно» лише за умови, що вони належать до категорій, зазначених у частині першій цієї статті, і їх розголошення завдаватиме шкоди інтересам національної безпеки України.

Забороняється віднесення до державної таємниці будь-яких відомостей, якщо цим будуть звужуватися зміст і обсяг конституційних прав та свобод людини і громадянина, завдаватиметься шкода здоров'ю та безпеці населення.

Не відноситься до державної таємниці інформація:

про стан довкілля, про якість харчових продуктів і предметів побуту;

про аварії, катастрофи, небезпечні природні явища та інші надзвичайні події, які сталися або можуть статися і загрожують безпеці громадян;

про стан здоров'я населення, його життєвий рівень, включаючи харчування, одяг, житло, медичне обслуговування та соціальне забезпечення, а також про соціально-демографічні показники, стан правопорядку, освіти і культури населення;

про факти порушень прав і свобод людини і громадянина;

про незаконні дії органів державної влади, органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб;

інша інформація, яка відповідно до законів та міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, не може бути засекречена.

Стаття 9. Державні експерти з питань таємниць

України «Про державну таємницю»

Державний експерт з питань таємниць здійснює відповідно до вимог цього Закону віднесення інформації у сфері оборони, економіки, науки і техніки, зовнішніх відносин, державної безпеки та охорони правопорядку до державної таємниці, зміни ступеня секретності цієї інформації та її розсекречування.

Виконання функцій державного експерта з питань таємниць на конкретних посадових осіб покладається:

у Верховній Раді України — Головою Верховної Ради України;

в інших органах державної влади — Президентом України за поданням керівника відповідного державного органу.

Втручання в діяльність державного експерта з питань таємниць особи, якій за посадою його підпорядковано, не допускається.

Державний експерт з питань таємниць відповідно до покладених на нього завдань:

1) визначає:

підстави, за якими інформацію має бути віднесено до державної таємниці;

підстави та доцільність віднесення до державної таємниці інформації про винаходи (корисні моделі), призначені для використання у сферах, зазначених у частині першій статті 8 цього Закону;

доцільність віднесення до державної таємниці інформації про винаходи (корисні моделі), що мають подвійне застосування, на підставі порівняльного аналізу ефективності цільового використання та за згодою автора (власника пакета);

ступінь секретності інформації, віднесеної до державної таємниці;

орган державної влади (органи), якому надається право приймати рішення щодо кола суб'єктів, які матимуть доступ до секретної інформації;

2) надає висновок щодо шкоди національній безпеці України у разі розголошення конкретної секретної інформації;

3) установлює та продовжує строк дії рішення про віднесення інформації до державної таємниці із зазначенням дати її розсекречення;

4) дає Службі безпеки України висновки про зміну ступеня секретності інформації та скасування рішення про віднесення її до державної таємниці у разі, якщо підстави, на яких цю інформацію було віднесено до державної таємниці, перестали існувати;

5) затверджує за погодженням із Службою безпеки України розгорнуті переліки відомостей, що становлять державну таємницю, зміни до них, контролює відповідність змісту цих переліків Зводу відомостей що становлять державну таємницю;

6) розглядає пропозиції органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, об'єднань громадян та окремих громадян щодо віднесення інформації до державної таємниці та її розсекречування;

7) затверджує висновки щодо обізнаності з державною таємницею громадян, які мають чи мали допуск до державної таємниці;

8) контролює обґрунтованість і правильність надання документам, виробам та іншим матеріальним носіям інформації, які містять відомості, включені до Зводу відомостей чи розгорнутих переліків відомостей, що становлять державну таємницю, відповідного грифа секретності, своєчасність зміни такого грифа та розсекречування цих носіїв із наданням їм реквізиту «розсекречено»;

9) бере участь:

у розробці критеріїв визначення шкоди, яку може бути завдано національній безпеці України у разі розголошення секретної інформації;

у проведенні експертизи щодо визначення важливості секретної інформації за фактами її розголошення чи втрати матеріальних носіїв такої інформації.

Державний експерт з питань таємниць під час виконання покладених на нього функцій зобов'язаний:

1) погоджувати за посередництвом Служби безпеки України свої висновки про скасування рішень щодо віднесення інформації до міждержавних таємниць з відповідними посадовими особами держав—учасниць міжнародних договорів України про взаємне забезпечення збереження міждержавних таємниць та повідомляти їх про прийняті рішення щодо віднесення інформації до державної таємниці, на яку поширено чинність цих договорів;

2) подавати Службі безпеки України не пізніш як через десять днів з моменту підписання рішення про віднесення відомостей до державної таємниці та висновки про скасування цих рішень, а розгорнуті переліки відомостей, що становлять державну таємницю, — у той же строк з моменту їх затвердження;

3) розглядати пропозиції Служби безпеки України про віднесення інформації до державної таємниці, її розсекречення, проведення експертизи щодо визначення ступеня секретності відомостей, прийняття рішень у зв'язку із закінченням строку дії рішення про віднесення інформації до державної таємниці;

4) надавати відповідний гриф секретності рішенням про віднесення інформації до державної таємниці та висновкам про скасування цих рішень залежно від важливості їх змісту;

5) брати участь у засіданнях експертів з питань таємниць.

Державний експерт з питань таємниць має право:

1) безперешкодно проводити перевірку виконання органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями, що перебувають у сфері його діяльності, рішень про віднесення інформації до державної таємниці, висновків про скасування цих рішень, додержання порядку засекречення інформації та у разі виявлення порушень давати обов'язкові для виконання приписи про їх усунення;

2) створювати експертні комісії з фахівців і науковців, які мають допуск до державної таємниці, для підготовки проектів рішень про віднесення інформації до державної таємниці, зниження ступеня її секретності та скасування зазначених рішень;

3) скасовувати безпідставні рішення про надання носію інформації грифа секретності, зміну або скасування цього грифа;

4) клопотати про притягнення до відповідальності посадових осіб, які порушують законодавство України про державну таємницю;

5) одержувати в установленому порядку від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій відомості, необхідні для виконання своїх функцій.

Державним експертам з питань таємниць, а також фахівцям, які залучаються до підготовки рішень та висновків державних експертів з питань таємниць, встановлюються додаткові виплати у порядку і розмірах, що визначаються законодавством.

Державний експерт з питань таємниць несе персональну відповідальність за законність і обґрунтованість свого рішення про віднесення інформації до державної таємниці або висновку про зниження ступеня секретності такої інформації чи скасування рішення про віднесення її до державної таємниці, а також за умисне неприйняття рішення про віднесення до державної таємниці інформації, розголошення якої може завдати шкоди інтересам національної безпеки України.

Стаття 10. Порядок віднесення інформації до державної таємниці

Віднесення інформації до державної таємниці здійснюється мотивованим рішенням державного експерта з питань таємниць за його власною ініціативою, за зверненнями керівників відповідних органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій чи громадян.

Державний експерт з питань таємниць відносить інформацію до державної таємниці з питань, прийняття рішень з яких належить до його компетенції згідно з посадою. У разі, якщо прийняття рішення про віднесення інформації до державної таємниці належить до компетенції кількох державних експертів з питань таємниць, воно за ініціативою державних експертів або за пропозицією Служби безпеки України приймається колегіально та ухвалюється простою більшістю голосів. При цьому кожен експерт має право викласти свою думку.

Інформація вважається державною таємницею з часу опублікування. Зводу відомостей, що становлять державну таємницю, до якого включена ця інформація, чи зміни до нього у порядку, встановленому цим Законом.

Стаття 11. Рішення державного експерта з питань таємниць

У рішенні державного експерта з питань таємниць зазначаються:

інформація, яка має становити державну таємницю, та її відповідність категоріям і вимогам, передбаченим статтею 8 цього Закону;

підстави для віднесення інформації до державної таємниці та обґрунтування шкоди національній безпеці України у разі її розголошення;

ступінь секретності зазначеної інформації;

обсяг фінансування заходів, необхідних для охорони такої інформації;

орган державної влади, орган місцевого самоврядування, підприємство, установа, організація чи громадянин, який вніс пропозицію про віднесення цієї інформації до державної таємниці, та орган державної влади (органи), якому надається право визначати коло суб'єктів, які матимуть доступ до цієї інформації;

строк, протягом якого дії рішення про віднесення інформації до державної таємниці.

Рішення про віднесення інформації до державної таємниці приймається державним експертом з питань таємниць не пізніше одного місяця з дня одержання звернення відповідного органу державної влади, органу місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації чи громадянина.

Рішення державного експерта з питань таємниць про віднесення інформації до державної таємниці підлягає реєстрації Службою безпеки України у Зводі відомостей, що становлять державну таємницю.

Висновок державного експерта з питань таємниць про скасування рішення про віднесення інформації до державної таємниці є підставою для вилучення інформації зі Зводу відомостей, що становлять державну таємницю. Цей висновок набирає чинності з моменту внесення Службою безпеки України змін до Зводу відомостей, що становлять державну таємницю.

Рішення (висновок) державного експерта (експертів) з питань таємниць, видане в межах його (їх) повноважень і зареєстроване Службою безпеки України у Зводі відомостей, що становлять державну таємницю, є обов'язковим для виконання на території України.

Стаття 12. Звід відомостей, що становлять державну таємницю

Звід відомостей, що становлять державну таємницю, формує та публікує в офіційних виданнях Служба безпеки України на підставі рішень державних експертів з питань таємниць.

Зміни до Зводу відомостей, що становлять державну таємницю, публікуються не пізніше трьох місяців з дня одержання Службою безпеки України відповідного рішення чи висновку державного експерта з питань таємниць.

Зразки форм рішень (висновків) державних експертів з питань таємниць, порядок та механізм формування Зводу відомостей, що становлять державну таємницю, і його опублікування визначаються Кабінетом Міністрів України.

На підставі та в межах Зводу відомостей, що становлять державну таємницю, з метою конкретизації та систематизації даних про секретну інформацію органи державної влади створюють галузеві або відомчі розгорнуті переліки відомостей, що становлять державну таємницю, а також можуть створювати міжгалузеві або міжвідомчі переліки відомостей, що становлять державну таємницю. Підприємства, установи та організації незалежно від форм власності, що провадять діяльність, пов'язану із державною таємницею, за ініціативою та погодженням із замовником робіт, пов'язаних з державною таємницею, можуть створювати власні розгорнуті переліки відомостей, що становлять державну таємницю. Такі переліки погоджуються із Службою безпеки України, затверджуються державними експертами з питань таємниць та реєструються у Службі безпеки України.

Розгорнуті переліки відомостей, що становлять державну таємницю, не можуть суперечити Зводу відомостей, що становлять державну таємницю.

У разі включення до Зводу відомостей, що становлять державну таємницю, або до розгорнутих переліків цих відомостей інформації, яке не відповідає категоріям і вимогам, передбаченим статтею 8 цього Закону, або порушення встановленого порядку віднесення інформації до державної таємниці заінтересовані громадяни та юридичні особи мають право оскаржити відповідні рішення до суду. З метою недопущення розголошення державної таємниці судовий розгляд скарг може проводитися в закритих засіданнях відповідно до закону.

Стаття 13. Строк дії рішення про віднесення інформації до державної таємниці

Строк, протягом якого діє рішення про віднесення інформації до державної таємниці, встановлюється державним експертом з питань таємниць з урахуванням ступеня секретності інформації, критерії визначення якого встановлюються Службою безпеки України, та інших обставин. Він не може перевищувати для інформації із ступенем секретності «особливої важливості» — 30 років, для інформації «цілком таємно» — 10 років, для інформації «таємно» — 5 років.

Після закінчення передбаченого частиною першою цієї статті строку дії рішення про віднесення інформації до державної таємниці державний експерт з питань таємниць робить висновок про скасування рішення про віднесення її до державної таємниці або приймає рішення про продовження строку дії зазначеного рішення в межах строків, встановлених частиною першою цієї статті.

Президент України з власної ініціативи або на підставі пропозицій державних експертів з питань таємниць чи за зверненням органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій чи громадян може встановлювати більш тривалі строки дії рішень про віднесення інформації до державної таємниці, ніж строки, передбачені частиною першою цієї статті.

Стаття 14. Зміна ступеня секретності інформації та скасування рішення про віднесення її до державної таємниці

Підвищення або зниження ступеня секретності інформації та скасування рішення про віднесення її до державної таємниці здійснюються на підставі висновку державного експерта з питань таємниць або на підставі рішення суду у випадках, передбачених статтею 12 цього Закону, та оформляються Службою безпеки України шляхом внесення відповідних змін до Зводу відомостей, що становлять державну таємницю.

Інформація вважається державною таємницею з більш високим чи нижчим ступенем секретності або такою, що не становить державної таємниці, з часу опублікування відповідних змін до Зводу відомостей, що становлять державну таємницю.

Розділ III. ЗАСЕКРЕЧУВАННЯ ТА РОЗСЕКРЕЧУВАННЯ МАТЕРІАЛЬНИХ НОСІЇВ ІНФОРМАЦІЇ

Стаття 15. Засекречування та розсекречування матеріальних носіїв інформації

Засекречування матеріальних носіїв інформації здійснюється шляхом надання відповідному документу, виробу або іншому матеріальному носію інформації грифа секретності.

Реквізити кожного матеріального носія секретної інформації мають містити гриф секретності, який відповідає ступеню секретності інформації, встановленому рішенням державного експерта з питань таємниць, — «особливої важливості», «цілком таємно», «таємно», дату та строк засекречування матеріального носія секретної інформації, що встановлюється з урахуванням передбачених статтею 13 цього Закону строків дії рішення про віднесення інформації до державної таємниці, підпис, його розшифрування та посаду особи, яка надала зазначений гриф, а також посилання на відповідний пункт (статтю) Зводу відомостей, що становлять державну таємницю.

Якщо реквізити, зазначені у частині другій цієї статті, неможливо нанести безпосередньо на матеріальний носій секретної інформації, вони мають бути зазначені у супровідних документах.

Забороняється надавати грифи секретності, передбачені цим Законом, матеріальним носіям іншої таємної інформації, яка не становить державної таємниці, або конфіденційної інформації.

Перелік посад, які дають право посадовим особам, що їх займають, надавати матеріальним носіям секретної інформації грифи секретності, затверджується керівником органу державної влади, органу місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації, що провадить діяльність, пов'язану з державною таємницею.

Ступені секретності науково-дослідних, дослідно-конструкторських і проектних робіт, які виконуються в інтересах забезпечення національної безпеки та оборони держави, встановлюються державним експертом з питань таємниць, який виконує свої функції у сфері діяльності замовника, разом з підрядником.

Після закінчення встановлених строків засекречування матеріальних носіїв інформації та у разі підвищення чи зниження визначеного державним експертом з питань таємниць ступеня секретності такої інформації або скасування рішення про віднесення її до державної таємниці керівники органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, у яких здійснювалося засекречування матеріальних носіїв інформації, або керівники органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, які є їх правонаступниками, чи керівники вищого рівня зобов'язані протягом шести місяців забезпечити зміну грифа секретності або розсекречування цих матеріальних носіїв секретної інформації та письмово повідомити про це керівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, яким були передані такі матеріальні носії секретної інформації.

Стаття 16. Строк засекречування матеріальних носіїв інформації

Строк засекречування матеріальних носіїв інформації має відповідати строку дії рішення про віднесення інформації до державної таємниці, встановленого рішенням державного експерта з питань таємниць.

Перебіг строку засекречування матеріальних носіїв інформації починається з часу надання їм грифа секретності.

Стаття 17. Оскарження рішення щодо засекречування матеріальних носіїв інформації

Громадяни та юридичні особи мають право внести посадовим особам, які надали гриф секретності матеріальному носію секретної інформації, обов'язкову для розгляду мотивовану пропозицію про розсекречування цього носія інформації. Зазначені посадові особи повинні протягом одного місяця дати громадянину чи юридичній особі письмову відповідь з цього приводу.

(Закінчення на 8,9 стор.).

ЗАКОН УКРАЇНИ

«Про внесення змін до Закону

(Початок на 6, 7 стор.).

Рішення про засекречування матеріального носія інформації може бути оскаржено громадянином чи юридичною особою в порядку підлеглості вищому органу або посадовій особі чи до суду. У разі незадоволення скарги, поданої в порядку підлеглості, громадянин або юридична особа мають право оскаржити рішення вищого органу або посадової особи до суду.

Розділ IV. ОХОРОНА ДЕРЖАВНОЇ ТАЄМНИЦІ

Стаття 18. Основні організаційно-правові заходи щодо охорони державної таємниці

З метою охорони державної таємниці впроваджуються:

єдині вимоги до виготовлення, користування, збереження, передачі, транспортування та обліку матеріальних носіїв секретної інформації;

дозвільний порядок провадження органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями діяльності, пов'язаної з державною таємницею;

обмеження оприлюднення, передачі іншій державі або поширення іншим шляхом секретної інформації;

обмеження щодо перебування та діяльності в Україні іноземців, осіб без громадянства та іноземних юридичних осіб, їх доступу до державної таємниці, а також розташування і переміщення об'єктів і технічних засобів, що їм належать;

особливості здійснення органами державної влади їх функцій щодо органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій, діяльність яких пов'язана з державною таємницею;

режим секретності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій, що провадять діяльність, пов'язану з державною таємницею;

спеціальний порядок допуску та доступу громадян до державної таємниці;

технічний та криптографічний захисти секретної інформації.

Стаття 19. Єдині вимоги до матеріальних носіїв секретної інформації

Єдині вимоги до виготовлення, обліку, користування, зберігання, схоронності, передачі та транспортування матеріальних носіїв секретної інформації встановлюються Кабінетом Міністрів України.

Стаття 20. Дозвільний порядок провадження діяльності, пов'язаної з державною таємницею, та режим секретності

Органи державної влади, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації мають право провадити діяльність, пов'язану з державною таємницею, після надання їм Службою безпеки України спеціального дозволу на провадження діяльності, пов'язаної з державною таємницею.

Надання дозволу здійснюється на підставі заявок органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій та результатів спеціальної експертизи щодо наявності умов для провадження діяльності, пов'язаної з державною таємницею. З метою визначення наявності умов для провадження діяльності, пов'язаної з державною таємницею, Служба безпеки України може створювати спеціальні експертні комісії, до складу яких включати фахівців органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій за погодженням з їх керівниками. Результати спеціальної експертизи щодо наявності умов для провадження діяльності, пов'язаної з державною таємницею, оформлюються відповідним актом.

Дозвіл на провадження діяльності, пов'язаної з державною таємницею, надається органам державної влади, органам місцевого самоврядування, підприємствам, установам, організаціям за результатами спеціальної експертизи за умови, що вони:

відповідно до компетенції, державних завдань, програм, замовлень, договорів (контрактів) беруть участь у діяльності, пов'язаній з державною таємницею;

мають приміщення для проведення робіт, пов'язаних з державною таємницею, сховища для зберігання засекречених документів та інших матеріальних носіїв секретної інформації, що відповідають вимогам щодо забезпечення секретності зазначених робіт, виключають можливість доступу до них сторонніх осіб, гарантують збереження носіїв секретної інформації;

додержуються передбачених законодавством вимог режиму секретності робіт та інших заходів, пов'язаних з використанням секретної інформації, порядку допуску осіб до державної таємниці, прийому іноземних громадян, використання державних шифрів та криптографічних засобів тощо;

мають режимно-секретний орган, якщо інше не передбачено цим Законом.

Керівники органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, що провадять діяльність, пов'язану з державною таємницею, мають бути обізнані з чинним законодавством про державну таємницю.

Термін дії дозволу на провадження діяльності, пов'язаної з державною таємницею, встановлюється Службою безпеки України і не може перевищувати 5 років. Його тривалість залежить від обсягу робіт (діяльності), що здійснюються органом державної влади, органом місцевого самоврядування, підприємством, установою, організацією, ступеня секретності та обсягу пов'язаних з ними роботами (діяльністю) відомостей, що становлять державну таємницю.

Дозвіл на провадження діяльності, пов'язаної з державною таємницею, може бути скасований Службою безпеки України на підставі акта проведеної нею перевірки, висновки якого містять дані про недодержання органом державної влади, органом місцевого самоврядування, підприємством, установою, організацією умов, передбачених цією статтею.

Органам державної влади, органам місцевого самоврядування, підприємствам, установам, організаціям, що провадять діяльність, пов'язану з державною таємницею, за результатами спеціальної експертизи надають відповідні категорії режиму секретності, що зазначаються Службою безпеки України у дозволах на провадження діяльності, пов'язаної з державною таємницею.

Органи державної влади, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи і організації, яким надано зазначений у цій статті дозвіл, набувають права на доступ до конкретної секретної інформації згідно з рішенням органів державної влади, уповноважених державним експертом з питань таємниць приймати такі рішення. За погодженням з цими органами здійснюється передача секретної інформації або її матеріальних носіїв органам державної влади, органам місцевого самоврядування, підприємствам, установам і організаціям, які мають дозвіл на провадження діяльності, пов'язаної з державною таємницею.

Порядок надання, переоформлення, призупинення дії або скасування дозволу на провадження діяльності, пов'язаної з державною таємницею, форма акта спеціальної експертизи щодо наявності умов для провадження діяльності, пов'язаної з державною таємницею, форма дозволу на провадження діяльності, пов'язаної з державною таємницею, та категорії режиму секретності встановлюються Кабінетом Міністрів України.

Стаття 21. Режимно-секретні органи

В органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях, що провадять діяльність, пов'язану з державною таємницею, з метою розроблення та здійснення заходів щодо забезпечення режиму секретності, постійного контролю за їх додержанням створюються на правах окремих структурних підрозділів режимно-секретні органи (далі — РСО).

Створення, реорганізація чи ліквідація РСО здійснюються за погодженням із Службою безпеки України. У своїй роботі РСО взаємодіють з органами Служби безпеки України.

До складу РСО входять підрозділи режиму, секретного діловодства та інші підрозділи, що безпосередньо забезпечують охорону державних таємниць, залежно від специфіки діяльності органу державної влади, органу місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації.

В органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях із значним обсягом робіт, пов'язаних з державною таємницею, вводиться посада заступника керівника з питань режиму, на якого покладаються обов'язки та права керівника РСО.

В органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях з незначним обсягом робіт, пов'язаних з державною таємницею, де штатним розписом не передбачено створення РСО, облік і зберігання секретних документів, а також заходи щодо забезпечення режиму секретності здійснюються особисто їх керівниками або спеціально призначеним наказом керівника працівником після створення необхідних умов, що забезпечують режим секретності. На них поширюються обов'язки та права працівників РСО.

Призначення осіб на посади заступників керівників з питань режиму, начальників РСО і їх заступників, а також видання наказу про покладення на окремого працівника обов'язків щодо забезпечення режиму секретності здійснюється за погодженням з органами Служби безпеки України та РСО вищестоящих органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій.

РСО комплектуються спеціалістами, яким надано доступ до державної таємниці із ступенем секретності «цілком таємно», якщо характер виконуваних робіт не вимагає допуску до державної таємниці із ступенем секретності «особливої важливості». Прийняття до РСО тимчасових працівників не допускається.

Основними завданнями РСО є:

а) недопущення необгрунтованого допуску та доступу осіб до секретної інформації;

б) своєчасне розроблення та реалізація разом з іншими структурними підрозділами органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій заходів, що забезпечують охорону державної таємниці;

в) запобігання розголошенню секретної інформації, випадкам втрат матеріальних носіїв цієї інформації, заволодінню секретною інформацією іноземними державами, іноземними юридичними особами, іноземцями, особами без громадянства та громадянами України, яким не надано допуску до неї;

г) виявлення та закриття каналів просочення секретної інформації в процесі діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації;

д) забезпечення запровадження заходів режиму секретності під час виконання всіх видів робіт, пов'язаних з державною таємницею, та під час здійснення зовнішніх відносин;

е) організація секретного діловодства;

є) здійснення контролю за станом режиму секретності в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях та на підпорядкованих їм об'єктах.

РСО мають право:

а) вимагати від усіх працівників органу державної влади, органу місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації, а також відряджених неухильного виконання вимог законодавства щодо забезпечення охорони державної таємниці;

б) брати участь у розгляді проектів штатних розписів органу державної влади, органу місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації та підвідомчих їм установ, підприємств у частині, що стосується РСО, вносити пропозиції щодо структури та чисельності працівників цих органів;

в) брати участь у проведенні атестації працівників, що виконують роботи, пов'язані з державною таємницею, а також у розгляді пропозицій щодо виплати в установленому нормативними актами порядку компенсації за роботу в умовах режимних обмежень;

г) залучати спеціалістів органу державної влади, органу місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації до здійснення заходів щодо охорони державної таємниці;

д) здійснювати перевірки стану й організації роботи з питань захисту державної таємниці і забезпечення режиму секретності у підрозділах органу державної влади, органу місцевого самоврядування, підприємства, установи і організації, а також у підвідомчих їм установах та підприємствах, давати відповідні рекомендації;

е) здійснювати перевірки додержання режиму секретності на робочих місцях працівників, що мають допуск до державної таємниці, вмісту спецсховищ (приміщень, сейфів, металевих шаф, спецчемоданів, спецпапок тощо), наявності документів, виробів та інших матеріальних носіїв секретної інформації;

є) порушувати перед керівником органу державної влади, органу місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації питання про призначення службових розслідувань за фактами порушень режиму секретності та секретного діловодства, про притягнення осіб до відповідальності згідно з законом, а також давати рекомендації щодо обов'язкових для виконання вказівок керівникам підрозділів органу державної влади, органу місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації та підвідомчих їм установ, підприємств з питань забезпечення режиму секретності;

ж) брати участь у службових розслідуваннях, у встановленому порядку вимагати від працівників органу державної влади, органу місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації письмових пояснень щодо фактів розголошення ними секретних відомостей, втрати матеріальних носіїв секретної інформації, інших порушень режиму секретності;

з) вносити пропозиції керівників органу державної влади, органу місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації про припинення робіт, пов'язаних з державною таємницею, в структурних підрозділах, якщо умови для їх виконання не відповідають вимогам режиму секретності; опечатувати приміщення, де ведуться такі роботи або зберігаються матеріальні носії секретної інформації;

и) одержувати від громадян, яким оформляються документи на допуск до державної таємниці, анкетні дані;

і) використовувати засоби зв'язку та вести в установленому порядку поштово-телеграфне листування з іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами і організаціями та їх РСО з питань забезпечення режиму секретності;

ї) мати печатку з найменуванням РСО, а також інші печатки та штампи установленої форми.

Передача функцій РСО будь-яким іншим підрозділам органу державної влади, органу місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації не допускається.

Стаття 22. Допуск громадян до державної таємниці

Залежно від ступеня секретності інформації встановлюються такі форми допуску до державної таємниці:

форма 1 — для роботи з секретною інформацією, що має ступені секретності «особливої важливості», «цілком таємно» та «таємно»;

форма 2 — для роботи з секретною інформацією, що має ступені секретності «цілком таємно» та «таємно»;

форма 3 — для роботи з секретною інформацією, що має ступінь секретності «таємно»,

а також такі терміни дії допусків:

для форми 1 — 5 років;

для форми 2 — 10 років;

для форми 3 — 15 років.

Допуск до державної таємниці із ступенями секретності «особливої важливості», «цілком таємно» та «таємно» надається дієздатним громадянам України віком від 18 років, які потребують його за умовами своєї службової, виробничої, наукової чи науково-дослідної діяльності або навчання, наказом чи письмовим розпорядженням керівника органу державної влади, органу місцевого самоврядування, підприємства, установи або організації, де працює, перебуває на службі чи навчається громадянин.

В окремих випадках, які визначаються міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади, за погодженням із Службою безпеки України громадянам України віком від 16 років може надаватися допуск до державної таємниці із ступенями секретності «цілком таємно» та «таємно», а віком від 17 років — також до державної таємниці із ступенем секретності «особливої важливості».

Допуск до державної таємниці керівникові органу державної влади, органу місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації надається наказом чи письмовим розпорядженням посадової особи, що призначає його на посаду, а у разі, коли орган державної влади, орган місцевого самоврядування, підприємство, установа, організація не підпорядкована іншому органу державної влади, органу місцевого самоврядування, підприємству, установі, організації або не належить до сфери їх управління, допуск до державної таємниці надається зазначеному керівникові наказом чи письмовим розпорядженням керівника органу державної влади, органу місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації, яка є замовником робіт, пов'язаних з державною таємницею.

Якщо потреба громадянина у відомостях, що становлять державну таємницю, не пов'язана з місцем роботи, служби або навчання, допуск може надаватися за місцем провадження діяльності, пов'язаної з державною таємницею.

Надання допуску передбачає:

визначення необхідності роботи громадянина із секретною інформацією;

перевірку громадянина у зв'язку з допуском до державної таємниці;

взяття громадянином на себе письмового зобов'язання щодо збереження державної таємниці, яка буде йому довірена;

одержання у письмовій формі згоди громадянина на передбачені законом обмеження прав у зв'язку з його допуском до державної таємниці;

ознайомлення громадянина з мірою відповідальності за порушення законодавства про державну таємницю.

Рішення про допуск громадянина до державної таємниці приймається не пізніше 5 днів після надходження до органу державної влади, органу місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації висновків по матеріалах його перевірки у зв'язку з допуском до державної таємниці.

Стаття 23. Відмова у наданні допуску до державної таємниці

Допуск до державної таємниці не надається у разі:

1) відсутності у громадянина обгрунтованої необхідності в роботі із секретною інформацією;

2) сприяння громадянином діяльності іноземної держави, іноземної організації чи їх представників, а також окремих іноземців чи осіб без громадянства, що завдає шкоди інтересам національної безпеки України, або участі громадянина в діяльності політичних партій та громадських організацій, діяльність яких заборонена у порядку, встановленому законом;

3) відмови громадянина взяти на себе зобов'язання щодо збереження державної таємниці, яка буде йому довірена, а також за відсутності його письмової згоди на передбачені законом обмеження прав у зв'язку з допуском до державної таємниці;

4) наявності у громадянина судимості за тяжкі злочини, не погашеної чи не знятої у встановленому порядку;

5) наявності у громадянина психічних захворювань, які можуть завдати шкоди охороні державної таємниці, відповідно

України «Про державну таємницю»

до переліку, затвердженого Міністерством охорони здоров'я України і Службою безпеки України.

У наданні допуску до державної таємниці може бути відмовлено також у разі:

1) повідомлення громадянином під час оформлення допуску недостовірних відомостей про себе;

2) постійного проживання громадянина за кордоном або оформлення ним документів на виїзд для постійного проживання за кордоном;

3) невиконання громадянином обов'язків щодо збереження державної таємниці, яка йому довірена або довірялася раніше.

Стаття 24. Перевірка громадян у зв'язку з допуском їх до державної таємниці

Перевірка громадян у зв'язку з їх допуском до державної таємниці здійснюється органами Служби безпеки України у місячний строк у порядку, встановленому цим Законом і Законом України «Про оперативно-розшукову діяльність».

У ході перевірки органами Служби безпеки України з'ясовуються наявність чи відсутність обставин, передбачених пунктами 2 і 4 частини першої та частиною другою статті 23 цього Закону.

Наявність чи відсутність обставин, передбачених пунктами 1, 3 і 5 частини першої статті 23 цього Закону, з'ясовується органом державної влади, органом місцевого самоврядування, підприємством, установою, організацією, що оформляє допуск.

Мотивований висновок органу Служби безпеки України, який здійснював перевірку, про неможливість надання громадянинові допуску до державної таємниці є обов'язковим для виконання посадовими особами, уповноваженими приймати рішення про надання допуску до державної таємниці, але не виключає повторного запиту із цього приводу в разі зміни обставин, за яких допуск до державної таємниці визнано неможливим.

Стаття 25. Оскарження громадянином відмови у наданні допуску до державної таємниці

Посадові особи, уповноважені приймати рішення про надання допуску до державної таємниці, зобов'язані у п'ятиденний термін письмово повідомити громадянина про причини і підстави відмови у наданні допуску.

Громадянин має право оскаржити цю відмову в порядку підлеглості посадовій особі вищого рівня чи до суду.

Стаття 26. Переоформлення та скасування допуску до державної таємниці

Переоформлення громадянам допуску до державної таємниці здійснюється:

у разі закінчення терміну дії допуску до державної таємниці за необхідності подальшої роботи з секретною інформацією;

у разі потреби підвищення громадянину форми допуску за необхідності роботи з секретною інформацією вищого ступеня секретності;

у разі необхідності проведення додаткової перевірки, пов'язаної з можливим виникненням обставин, передбачених пунктами 2 і,4 частини першої та частиною другою статті 23 цього Закону.

Скасування раніше наданого допуску до державної таємниці можливе у разі виникнення або виявлення обставин, передбачених статтею 23 цього Закону, а також після припинення громадянином діяльності, у зв'язку з якою йому було надано допуск, втрати громадянства України чи визнання його недієздатним.

На прохання громадянина його допуск до державної таємниці скасовується протягом трьох днів з часу звернення з приводу скасування допуску.

Рішення про переоформлення чи скасування допуску приймається посадовими особами, уповноваженими приймати рішення про його надання. Це рішення може бути оскаржено в порядку, передбаченому частиною другою статті 25 цього Закону.

Громадянина, якому скасовано допуск до державної таємниці, якщо виконання трудових чи службових обов'язків вимагає доступу до державної таємниці, а переміщення на інше робоче місце чи іншу посаду неможливе, може бути в передбаченому законодавством порядку переведено на іншу роботу або службу, не пов'язану з державною таємницею, чи звільнено.

Порядок надання, переоформлення та скасування громадянам допуску до державної таємниці встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Стаття 27. Доступ громадян до державної таємниці

Доступ до державної таємниці надається дієздатним громадянам України, яким надано допуск до державної таємниці та які потребують його за умовами своєї службової, виробничої, наукової чи науково-дослідної діяльності або навчання.

Рішення про надання доступу до конкретної секретної інформації та її матеріальних носіїв приймають у формі наказу або письмового розпорядження керівники органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій, в яких виконуються роботи, пов'язані з державною таємницею, або зберігаються матеріальні носії секретної інформації.

Відмова надати громадянинові України доступ до конкретної секретної інформації та її матеріальних носіїв можлива лише у разі відсутності підстав, передбачених частиною першою цієї статті, та може бути оскаржена в порядку, встановленому частиною другою статті 25 цього Закону.

Президентові України, Голові Верховної Ради України, Прем'єр-міністрові України, Голові Верховного Суду України, Голові Конституційного Суду України, Генеральному прокурору України, Голові Служби безпеки України доступ до державної таємниці усіх ступенів секретності надається за посадою після взяття ними письмового зобов'язання щодо збереження державної таємниці.

Іноземцям та особам без громадянства доступ до державної таємниці надається у виняткових випадках на підставі міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, або письмового розпорядження Президента України з урахуванням необхідності забезпечення національної безпеки України на підставі пропозицій Ради національної безпеки і оборони України.

Стаття 28. Обов'язки громадянина щодо збереження державної таємниці

Громадянин, якому надано допуск до державної таємниці, зобов'язаний:

не допускати розголошення будь-яким способом державної таємниці, яка йому довірена або стала відомою у зв'язку з виконанням службових обов'язків;

не брати участі в діяльності політичних партій та громадських організацій, діяльність яких заборонена в порядку, встановленому законом;

не сприяти іноземним державам, іноземним організаціям чи їх представникам, а також окремим іноземцям та особам без громадянства у провадженні діяльності, що завдає шкоди інтересам національної безпеки України;

виконувати вимоги режиму секретності;

повідомляти посадових осіб, які надали йому допуск до державної таємниці, та відповідні режимно-секретні органи про виникнення обставин, передбачених статтею 23 цього Закону, або інших обставин, що перешкоджають збереженню довіреної йому державної таємниці, а також про свій виїзд з України;

додержуватися інших вимог законодавства про державну таємницю.

Стаття 29. Обмеження прав у зв'язку з допуском та доступом до державної таємниці

Громадянин, якому було надано допуск та доступ до державної таємниці у порядку, встановленому законодавством, і який реально був обізнаний з нею, може бути обмежений у праві виїзду на постійне місце проживання в іноземну державу до розсекречування відповідної інформації, але не більш як на п'ять років з часу припинення діяльності, пов'язаної з державною таємницею.

Не обмежується виїзд у держави, з якими Україна має міжнародні договори, що передбачають такий виїзд і згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

На громадянина також поширюється обмеження свободи інформаційної діяльності, що випливають з цього Закону.

Стаття 30. Компенсація громадянам у зв'язку з виконанням робіт, які передбачають доступ до державної таємниці

У разі коли за умовами своєї професійної діяльності громадянин постійно працює з відомостями, що становлять державну таємницю, йому повинна надаватися відповідна компенсація за роботу в умовах режимних обмежень, види, розміри та порядок надання якої встановлюються Кабінетом Міністрів України.

Стаття 31. Обмеження на оприлюднення секретної інформації

Під час підготовки матеріалів для опублікування, поширення у пресі та інших засобах масової інформації або переміщення їх через державний кордон органи державної влади, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації та громадяни з метою охорони секретної інформації зобов'язані керуватися Законом України «Про інформацію», цим Законом та іншими нормативно-правовими актами про державну таємницю.

Контроль за додержанням законодавства про державну таємницю з метою запобігання її поширенню у пресі та інших засобах масової інформації здійснює центральний орган виконавчої влади з питань інформаційної політики.

Стаття 32. Обмеження щодо передачі державної таємниці іноземній державі чи міжнародній організації

Секретна інформація до скасування рішення про віднесення її до державної таємниці та матеріальні носії такої інформації до їх розсекречування можуть бути передані іноземній державі чи міжнародній організації лише на підставі міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, або письмового мотивованого розпорядження Президента України з урахуванням необхідності забезпечення національної безпеки України на підставі пропозицій Ради національної безпеки і оборони України.

Стаття 33. Обмеження, пов'язані з державною таємницею, щодо перебування і діяльності в Україні іноземців, осіб без громадянства та іноземних юридичних осіб, а також розташування та переміщення об'єктів і технічних засобів, що їм належать

Обмеження, пов'язані з державною таємницею, щодо перебування і діяльності в Україні іноземців, осіб без громадянства та іноземних юридичних осіб, а також розташування та переміщення об'єктів і технічних засобів, що їм належать, визначаються відповідним законодавством.

Стаття 34. Особливості здійснення органами державної влади їх функцій щодо органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій, що провадять діяльність, пов'язану з державною таємницею

Органи державної влади, в тому числі правоохоронні, контрольно-ревізійні та суди, з метою охорони державної таємниці мають за погодженням із Службою безпеки України встановлювати порядок здійснення своїх функцій щодо органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій, що провадять діяльність, пов'язану з державною таємницею.

Органи державної влади, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи і організації, що провадять діяльність, пов'язану з державною таємницею, вправі відмовити у виконанні запиту щодо надання секретної інформації чи інших подібних вимог зазначеним у частині першій цієї статті органам державної влади, якщо останні не встановили такого порядку або не додержуються його.

Про мотиви такої відмови одночасно повідомляється Служба безпеки України, яка протягом місяця зобов'язана прийняти рішення про її обгрунтованість.

Стаття 35. Технічний та криптографічний захисти секретної інформації

Технічний та криптографічний захисти секретної інформації здійснюються в порядку, встановленому Президентом України.

Стаття 36. Оперативно-розшукові заходи щодо охорони державної таємниці

Оперативно-розшукові заходи щодо охорони державної таємниці здійснюються відповідно до Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність».

РОЗДІЛ V. КОНТРОЛЬ ЗА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ ОХОРОНИ ДЕРЖАВНОЇ ТАЄМНИЦІ ТА НАГЛЯД ЗА ДОДЕРЖАННЯМ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ДЕРЖАВНУ ТАЄМНИЦЮ

Стаття 37. Контроль за забезпеченням охорони державної таємниці

Керівники органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій зобов'язані здійснювати постійний контроль за забезпеченням охорони державної таємниці.

Органи державної влади, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи і організації, що розміщують замовлення у підрядників, зобов'язані контролювати стан охорони державної таємниці, яка була передана підрядникам у зв'язку з виконанням замовлення.

Органи державної влади, яким рішенням державного експерта з питань таємниць було надано право вирішувати питання про доступ органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій до конкретної секретної інформації, зобов'язані контролювати стан охорони державної таємниці в усіх органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях, які виконують роботи, пов'язані з відповідною державною таємницею, або зберігають матеріальні носії зазначеної секретної інформації.

Контроль за додержанням законодавства про державну таємницю в системі Служби безпеки України здійснюється відповідно до Закону України «Про Службу безпеки України».

Служба безпеки України має право контролювати стан охорони державної таємниці в усіх органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях, а також у зв'язку з виконанням цих повноважень одержувати безоплатно від них інформацію з питань забезпечення охорони державної таємниці. Висновки Служби безпеки України, викладені в актах офіційних перевірок за результатами контролю стану охорони державної таємниці, є обов'язковими для виконання посадовими особами підприємств, установ та організацій незалежно від їх форм власності.

Стаття 38. Нагляд за додержанням законодавства про державну таємницю

Нагляд за додержанням законодавства про державну таємницю здійснюється у порядку, визначеному законом.

Допуск та доступ посадових осіб, які здійснюють нагляд, до відомостей, що становлять державну таємницю, проводяться відповідно до цього Закону.

Розділ VI. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ДЕРЖАВНУ ТАЄМНИЦЮ

Стаття 39. Відповідальність за порушення законодавства про державну таємницю

Посадові особи та громадяни, винні у:

розголошенні державної таємниці;

втраті документів та інших матеріальних носіїв секретної інформації;

недодержанні встановленого законодавством порядку передачі державної таємниці іншій державі чи міжнародній організації;

засекречуванні інформації, зазначеної у частинах третій і четвертій статті 8 цього Закону;

навмисному невіднесенні до державної таємниці інформації, розголошення якої може завдати шкоди інтересам національної безпеки України, а також необгрунтованому зниженні ступеня секретності або необгрунтованому розсекречуванні секретної інформації;

безпідставному засекречуванні інформації;

наданні грифа секретності матеріальним носіям конфіденційної або іншої таємної інформації, яка не становить державної таємниці, або ненаданні грифа секретності матеріальним носіям інформації, що становить державну таємницю, а також безпідставному скасуванні чи зниженні грифа секретності матеріальних носіїв секретної інформації;

порушенні встановленого законодавством порядку надання допуску та доступу до державної таємниці;

порушенні встановленого законодавством режиму секретності та невиконанні обов'язків щодо збереження державної таємниці;

невжитті заходів щодо забезпечення охорони державної таємниці та незабезпеченні контролю за охороною державної таємниці;

провадженні діяльності, пов'язаної з державною таємницею, без одержання в установленому порядку спеціального дозволу на провадження такої діяльності, а також розміщенні державних замовлень на виконання робіт, доведенні мобілізаційних завдань, пов'язаних з державною таємницею, в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах, організаціях, яким не надано спеціального дозволу на провадження діяльності, пов'язаної з державною таємницею;

недодержанні вимог законодавства щодо забезпечення охорони державної таємниці під час здійснення міжнародного співробітництва, прийому іноземних делегацій, груп, окремих іноземців та осіб без громадянства і проведення роботи з ними;

невиконанні норм і вимог технічного захисту секретної інформації, внаслідок чого виникає реальна загроза порушення цілісності цієї інформації або просочення її технічними каналами, — несуть дисциплінарну, адміністративну та кримінальну відповідальність згідно із законом».

II. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей закон набирає чинності з дня його опублікування.
2. До приведення законів України, інших нормативно-правових актів у відповідність з нормами цього Закону вони діють у частині, що не суперечить цьому Закону.
3. Кабінету Міністрів України у тримісячний термін з дня набрання чинності цим Законом:

підготувати та подати до Верховної Ради України пропозиції про внесення змін до законів України, що випливають з цього Закону;

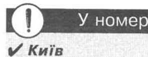
привести свої рішення у відповідність з цим Законом;

забезпечити перегляд міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади України їх нормативно-правових актів, що суперечать цьому Закону.

Президент України
Л. КУЧМА.

м. Київ,
21 вересня 1999 року.
№ 1079-XIV.

надруковані в «Голосі України», є офіційною публікацією

✔ Київ

Живуть бідненько, але з Кучмою

Працівники освіти й медицини підтримають на президентських виборах кандидатуру діючого Президента, повідомили в п'ятницю на прес-конференції в Києві довірені особи Леоніда Кучми, які представляють ці галузі.

Головний лікар 3-ої київської міської клінічної лікарні Борис Паламар, звертаючися до журналістів, повідомив, що «медики голосуватимуть корпоративно». «Будь-які зміни у державі можуть спричинити серйозні зміни в нашому житті».

Директор середньої школи в селі Устинівці (Київська обл.) Микола Дзендзелюк зазначив, що живуть учителі бідненько, але «у нас є надія, що житимемо краще», повідомляє «Інтерфакс-Україна».

Цікаво, чи поділяють усі медики і вчителі оптимізм довірених осіб Л. Кучми?

«Зеки» віддячать Кучмі чи фальсифікація все-таки неможлива?

Як очікується, близько 205—206 тис. громадян України, які перебувають у місцях позбавлення волі, слідчих ізоляторах, 31 жовтня візьмуть участь у голосуванні на виборах Президента.

Про це повідомив агентству «Інтерфакс-Україна» заступник міністра внутрішніх справ, начальник Головного слідчого управління Іван Штанько.

Водночас Президент України Леонід Кучма переконаний, що результати виборів неможливо фальсифікувати, оскільки в підрахунках голосів беруть участь представники всіх партій, вони також розписуються в протоколі, до якого занесено результати виборів на дільниці.

Хто напише краще для дітей?

Журі літературної премії імені Лесі Українки приймає пропозиції про висунення творів на здобуття премії 2000 року.

Цю премію присуджують за високохудожні твори для дітей, які стали подією в літературному житті України, духовно збагачують підростаюче покоління, активно прилучають юних читачів до скарбів національної та світової культури.

Пропозиції про висунення творів на здобуття літературної премії імені Лесі Українки вносять творчі спілки і товариства, педагогічні колективи шкіл та інших навчальних закладів, установи, видавництва, редколегії газет і журналів до 20 грудня 1999 року.

Висуваються твори, опубліковані в завершеному вигляді не пізніше 25 жовтня 1999 року.

З пропозиціями щодо присудження премії, а також з усіма питаннями, пов'язаними з оформленням матеріалів, просимо звертатися за адресою журі літературної премії імені Лесі Українки: 04655, видавництво дитячої літератури «Веселка», вул. Мельникова, 63, МСП, Київ.

✔ Чернігів

З'явився друг у Снова

У Седневі Чернігівської області запрацювала місцева гідроелектростанція.

Її почали будувати п'ятдесят років тому. ГЕС — не тільки струм. Це і прозоро-чистий Снов. І джерела, і риба в ньому. Без гідравлічної перепони річка якось відразу обміліла, заросла, замулилась.

— Нині в країні не вистачає електроенергії, — говорить директор енергопостачальної компанії «Чернігівобленерго» Анатолій Скиба. — А тому введення в дію й невеличкої ГЕС — все-таки добавка дефіцитного електроструму.

Гідроелектростанція, до того ж, виконуватиме екологічну роль. Зокрема, вже піднята рівень води у Снові на 2,5 метра. Турбіни насичуватимуть воду киснем. Поліпшиться мікроклімат і в болотах.

Фото Сергія ПАВЛЕНКА.

Донецький агітзлам

Вибори

Для досягнення мети всі засоби хороші — таке твердження мені доводилося чути неодноразово. Ніколи не погоджуся з цією думкою і вважаю, що в мене тут немало однодумців серед колег по депутатському корпусу й серед виборців також. Але саме такий девіз обрали в період передвиборної кампанії багато засобів масової інформації, про що і йдеться в цих моїх нотатках, навіяних тим, що відбувається у сфері інформації напередодні виборів Президента України.

Погляньте, як нав'язливо лунає ледь не в кожному випуску «Фактов», «Сегодня», «Киевских ведомостей» і низки інших видань твердження, що в «канівській четвірці» ось-ось станеться розкол, бо ніхто не захоче поступитися під час вибору єдиного кандидата, кожний, мовляв, вважає себе гідним стати Президентом. Але ж від самого початку Марчук, Мороз, Олійник і Ткаченко не пропонували вибір за принципом "гідний — не гідний". Гідні справді всі четверо. Вибір, переконаний, зроблять виходячи з того, хто на даний момент зможе одержати найбільшу кількість голосів виборців і перемогти якщо не відразу, то в другому турі обов'язково.

Звичайно, для пропагандистської машини, яка живиться від президентської «підстанції», всі засоби добрі, вона їх використовує повною мірою. Із Києва «струм» подається в обласні адміністрації, де не гребують формами і методами примусу, які вміло використовувалися ще компартійними органами. І нічого, що слова «соціалізм», «загальнонародна власність», «колективізм» для них ледь не лайливі. Бо слідом за Президентом вони тепер повторюють інші: «ринок», «приватизація», «приватне підприємництво». Їм важливо так поставити агітаційно-пропагандистську роботу, щоб збити з пантелику простих людей. А для цього, як вони вважають, треба щодня зі сторінок газет, у теле-, радіопередачах протягувати одну думку: щасливе майбутнє здатна забезпечити тільки одна людина — нинішній Президент України. Ото й протягують.

Використовуючи будь-який вільний від засідань у Верховній Раді день, я поспішаю у свій виборчий округ. Тут і тільки тут відчуваєш пульс життя регіону. Якщо говорити про нього під кутом зору майбутніх виборів Президента, то очевидно, що невидимий, на перший погляд, режисер настроїв цей пульс на підвищену кількість ударів. Ніхто при цьому, мабуть, не замислюється над тим, що, висловлюючись лікарським терміном, надто прискорений пульс свідчить про нездужання пацієнта, що надмірне згадування імені Л. Кучми і його «заслуг» у становленні держави може дати зворотний результат і додатково відштовхне від нього значну частину так званого електорату. Однак агітаційно-пропагандистську машину запущено і зупинити її нездатний, судячи з усього, навіть Президент. Саме до його приїзду в Донецьк у кінці серпня на головних магістралях обласного центру, по яких, природно, рухався президентський кортеж, з'явилися численні транспаранти з висловлюваннями Леоніда Даниловича на кшталт: «Відродимо економіку Донбасу!» Які багатозначні слова, щоб поставити під ними підпис «Л. Кучма»! Таку наочність визнали доволі ефективною, бо скоро подібні транспаранти з'явились і на вулицях інших міст, зокрема, і в Горлівці, звідки я родом.

Де вже тут казати про стриманість почуттів або хоча б про якісь етичні норми, якщо навіть під час виступу в Горлівці Голови Верховної Ради, теж кандидата в Президенти, на сцені красувалось гасло "Наш вибір — Л. Кучма"! Ні в які ворота це не лізе. Наскільки я розумію, саме з метою організації виборчої кампанії в Донецькій облдержадміністрації з'явилася посада ще одного заступника губернатора, на яку було терміново закликано досвідченого ідеолога А. Грубича, який до цього, до речі, вже тримав у руках два портфелі — заступника міністра інформаційної політики (я особисто читав указ Президента про це призначення) і голови комітету інформації облдержадміністрації. Апарат під його проводом трудиться плідно: як додаток до міських і районних видань накладом 402 тисячі примірників виходить «Газета в газете», в адміністрації регулярно проводяться наради — то з редакторами місцевих газет, то з директорами поліграфічних підприємств. Що обговорюють? Проведення передвиборної кампанії. В якому напрямку обговорюють, здогадатися можна легко.

Бувши недавно в окрузі, я мав можливість ознайомитися зі змістом обласної газети «Жизнь», низки міських і районних видань. І відповідально заявляю: без цілеспрямованого впливу ззовні не могли всі ці газети йти в одному напрямку — вихваляння нинішнього Президента й цілковитого заперечення решти кандидатів. Якщо Л. Кучма говорив про те, що проти нього виступають усі 14 претендентів, то у випадку з донецькими ЗМІ він виступає один проти чотирнадцяти.

Отже, ролі розподілено чітко. «Газета в газете» з номера в номер переконує електорат у тому, як багато роблять Президент, уряд і облдержадміністрація для розв'язання соціальних проблем —скорочення заборгованості в зарплаті, пенсіях, допомозі ветеранам тощо. Слід розуміти, що конкретна агітація за Л. Кучму ще попереду, спочатку готують «громадську думку» щодо цього. А газеті облради і місцевим уже зараз доручено публікацію таких матеріалів, із яких пересічний читач зрозумів би: ані О. Ткаченко, ані О. Мороз чи Є. Марчук не в змозі вести справи в державі так, як це робить Л. Кучма. Так — і справді не будуть, бо Україна, як держава, перестане існувати. Інакше — зможуть, про що ясно, переконливо заявили в своїх програмах, О. М. Ткаченко — і в програмі Національного відродження України.

Однак установку з незаконного «штабу» одержано, і деякі видання різко змінили обличчя. Дивлюсь на ще недавно далекий від політики тижневик Горлівської міськради «Вечерняя Горловка». Ось № 37: «Прогулянки містом», «Колонка оглядача», які, до речі, ведуть редактор А. Кругленко і його заступник О. Васильєв. Усе цілком відповідає настановам згори — Кучма хороший, решта погані. Цій же темі присвячено матеріал «І він був міністром, і він був героєм...», що стосується конкретного кандидата О. М. Ткаченка, і, зрозуміло, негативу тут хоч відбавляй. У № 38 «Прогулянки» і «Колонку» знову сфокусовано на тих само питаннях, але цього видалося мало. І ось нинішньому Президентові та його «ініціативам» присвячено ще й цілу сторінку.

До речі, ви помітили: газета ради проти Голови Ради, Верховної? Про свободу слова і якусь незалежність думок, якщо хтось захоче мене в цьому переконувати, говорити зайво. Нема її й сліду, і не буде доти, доки всі до одного громадсько-політичні видання в Україні не буде справді відпущено на свободу. І тут вирішальне слово має бути за парламентом. Необхідний закон, який заборонив би державним органам на всіх рівнях виступати засновниками ЗМІ й водночас зобов'язував би державу **однаковою мірою** надавати підтримку друкованим виданням, припустимо, дотуючи їх доставку передплатникам і встановивши пільги з оподаткування. Якщо редакції знатимуть, що таку підтримку вони одержать **на підставі закону**, а не з ласки облдержадміністрації, вони навряд чи стануть коритися чиїмось політичним або посадовим домаганням. Ну, а Верховна Рада, уряд, обладміністрації могли б випускати лише бюлетені чи вісники з документами, які вони розробляють, ухвалюють. Нарешті, на основі контракту купувати місце для публікації документів, законів у популярних виданнях. Так, до речі, і поставлено роботу в усіх розвинутих країнах.

Як поставлено її у нас, тепер ви знаєте на прикладі Донецької області. Не сумніваюся, що подібна ситуація — і в інших регіонах. Спортсменів, артистів, журналістів — усіх кинуто «на прорив»: виступати на підтримку Л. Кучми. Дай Боже, щоб, переобравши його на другий термін президентства, вони хоч у чомусь не прорахувалися. Але, на жаль, п'ятирічний досвід його керівництва країною говорить про інше. І вирішальне слово, все-таки, за всіма виборцями. А вони не помилитися просто зобов'язані — адже вибір слід зробити на своє благо.

Віталій ЧЕРНЕНКО,
народний депутат України по Горлівському виборчому округу № 48.

Донецька область.

P. S. Коли була готова ця стаття, стали відомі нові факти демонстрації рівних можливостей «по-горлівськи». Горлівський міський голова В. Рогач веде відкриту агітацію за кандидата в Президенти Л. Кучму, чим порушує ст. 33 закону про вибори Президента України, ст. 71 Конституції України. Зокрема, 21 вересня у міськвиконкомі під його керівництвом проведено нараду з керівниками підприємств міста, на якій в ультимативній формі В. Рогач зобов'язав зробити єдино правильний, на його думку, вибір —на підтримку Л. Кучми. 28.09.99 р. у великій залі міськвиконкому зібрався актив медпрацівників Горлівки, де головними дійовими особами виступили міський голова В. Рогач і завідувач міського відділу охорони здоров'я Р. Гребенюк. Під час цього дійства міський голова поводився просто по-хуліганськи, намагаючись зірвати мій виступ, оскільки я не поділяю такий підхід і підтримку. Мало того, міський голова Рогач у кінці свого агітаційного виступу на підтримку Л. Кучми опустився до прилюдної образи вищого законодавчого органу країни — Верховної Ради України. Виступ закінчився пропозицією до присутніх ухвалити звернення до виборців Горлівки голосувати за Кучму. З 321 присутнього руки «за» підняло 27 особливо наближених «до двору». Але навіть це не завадило голові С. Дежафоровій заявити: «Більшість».

Аналогічне засідання проведено і з працівниками освіти. Ну, а саме місто прикрашене транспарантами на підтримку тільки одного кандидата, нині поки що діючого Л. Кучми, на порушення ст. 31, п. 10, згаданого вище закону.

Апофеозом агітації за кандидата в Президенти України «по-горлівськи» стало «звернення депутатів Горлівської міської ради до партійних, громадських організацій, до населення міста» на підтримку Л. Кучми, ухвалене на дні депутата 28.09.99 р. під тиском. Були присутні — 34, «за» проголосувало — 25, усього депутатів у міськраді — 50. Нічогенький прецедент. А що, коли депутати рад усіх рівнів, в т. ч. і Верховної Ради, почнуть таким чином визначати пріоритети по 15 кандидатах? На що перетворимо Україну, панове праведні «заступники» народу? Чи думаєте ви про це? І не ховайтеся за цифру «25», для виборців треба, щоб ви підписалися особисто і щоб було оприлюднено.

Елемент нових виборчих технологій

Точка зору

Справа Лазаренка досить гучна, але не всім відомий її зворотний бік, який є яскравим прикладом застосування так званих нових виборчих технологій для завоювання прихильності виборців та здобутті їх голосів на майбутніх виборах Президента України.

Дмитро ЧОБІТ

Переслідувалися цілком конкретні цілі:

— відволікти увагу суспільства від усіх негараздів, які є в країні, та зосередити її на особі Павла Лазаренка — найбільш рішучого та послідовного противника Л. Кучми;

— перекласти на колишнього прем'єр-міністра України вину за прорахунки та бездарну і немічну політику;

— продемонструвати воочевидь показний приклад рішучої «боротьби» нинішнього Президента з організованою злочинністю та корупцією;

— усунути одного з найгрізніших конкурентів Л. Кучми на майбутніх виборах Президента України.

Справжні причини, які призвели до виникнення «справи Лазаренка», сховані глибоко, але не треба бути великим провидцем, щоб не розуміти — за ними стоять винятково економічні інтереси антиукраїнського оточення Президента, яке бореться за встановлення свого довічного панування над нафтогазовим та енергетичним комплексами і засобами масової інформації України, тобто сферами, які визначають економічний та суспільно-політичний стан держави. Саме тому цим силам необхідно продовжити ще на п'ять років своє владарювання в Україні, щоб завершити заплановане.

Безцеремонне проштовхування відверто слабкого Л. Кучми до повторного обрання Президентом переслідує ще одну стратегічну мету — конституційне захоплення влади в Україні шляхом перемоги на парламентських виборах 2002 року та підготовку власного кандидата до наступних виборів Президента України 2004 року. Ця схема, яка у фінансовому відношенні спирається на не український капітал, вже почала здійснюватися, вона може стати цілком реальною... якщо на жовтневих виборах 1999 року Л. Кучма набере більшість голосів.

Гра дуже серйозна. За позитивних результатів гравці перетворилися б на надпотужних магнатів, але для народу України це мало б трагічні наслідки. Одним із стовпів, які стояли на заваді цього прихватизаційного і по суті антиукраїнського процесу, був П. Лазаренко. Саме тому його намагалися усунути найпершим.

Є дуже великий сумнів, що будь-хто з оточення Президента та й сам Леонід Данилович Кучма будь-коли мали справжній намір боротися з організованою злочинністю та корупцією. Свідченням цього є:

Перше. Повна відсутність реальних позитивних результатів, починаючи з осені 1992 р., коли тодішній прем'єр-міністр України Леонід Кучма оголосив всенародну боротьбу з мафією. Але згадав про це і «гаряче» продовжив її лише через шість років — майже під кінець своїх президентських повноважень.

Друге. Абсолютне нереагування на численні депутатські звернення, оприлюднення результатів роботи парламентських слідчих комісій і навіть постанови Верховної Ради щодо зловживань в урядових структурах та самому президентському оточенні.

Третє. Ігнорування навіть очевидних скандалів —яскравими прикладами чого можуть служити ремонт палацу «Україна» та будівництво за бюджетні кошти по суті житлового палацу для Л. Кучми на вулиці Десятинній у Києві.

Та й як можна боротися із злочинністю, коли президентськими радниками виступають багаті олігархи з великим кримінальним минулим — серед них є ті, котрі ще в радянські часи відсиділи по 10 років за розкрадання державного майна в особливо великих розмірах, і ті, що вже тепер переховують у закордонних банках багатомільйонні доларові прибутки, нажиті «мозольною» працею в оточенні «нині діючого». Тепер усі вони є найактивнішими учасниками приватизації стратегічних об'єктів України і, звісно, — ревними прихильниками Л. Кучми.

Складається враження, що в державі вся боротьба з так званою організованою злочинністю проводиться лише тоді, коли вона політично вигідна.

Дуже дивним фактом є те, що державне слідство із збору за кордоном доказів для українського державного звинувачення політичних опонентів теперішнього президента фінансується не з державного бюджету, а за рахунок невідомих поки що «благодійників». Чи не є ці, не українські, «благодійники» справжніми замовниками кланових розборок у ще нещодавно єдиному та монолітному дніпропетровському клані? То чи є тоді допустимим, щоб кланові розборки підносити на загальнодержавний рівень, навіть видавати їх за боротьбу з організованою злочинністю і перетворювати на театр абсурду всю Україну?

Згідно з розробленим антиукраїнським оточенням Президента сценарієм «справи Лазаренка» у грандіозній виставі мали взяти участь: Генеральна прокуратура України, Верховна Рада України і... народ України. Місце дії — вся Україна. Попередньою ареною повинна була стати Верховна Рада України, а головною — виборчі дільниці на спланованому всенародному референдумі щодо зняття депутатської недоторканності. Головною дійовою особою мав виступити колишній прем'єр-міністр України П. Лазаренко. Затримання останнього швейцарськими властями 2 грудня 1998 року під час в'їзду з Франції до Швейцарії — на прикордонному пункті з панамським паспортом на його ім'я — стало нагодою для початку активних дій проти П. Лазаренко.

21 грудня 1998 р. на ім'я Голови Верховної Ради України О. Ткаченка надійшов лист Генерального прокурора України М. Потебенька і подання про надання згоди на притягнення до кримінальної відповідальності та арешт народного депутата України Павла Лазаренка. Одночасно в усій державі розпочалася кампанія щодо проблеми депутатського імунітету. Ініціаторами цієї кампанії виступили обласні і районні державні адміністрації.

Оскільки ця проблема існувала і була одною з визначальних ще під час березневих виборів 1998 року, то вона знаходила широку підтримку. Однак зняття імунітету вимагало внесення змін до Конституції України, що само по собі не було простою і швидкою справою. Вона передбачала розгляд цього питання на одній сесії, а затвердження — на наступній. Навіть якщо б Верховна Рада проголосувала конституційною більшістю у лютому—березні 1999 р., то затвердити ці конституційні зміни можна було б лише на наступній сесії, яка мала розпочати роботу у вересні 1999 року. Отже, проблему депутатського імунітету конституційним шляхом можна було б розв'язати не раніше жовтня 1999 року. Це чудово розуміли організатори дійства, але технологія внесення змін до Конституції України менше всього обходила людей, які ставили підписи на листках з вимогою скасувати депутатську недоторканність. Як правило, за зняття імунітету виступали представники найрізноманітніших політичних сил, досить часто —цілком протилежних. Якраз ця особливість і використовувалася.

Розрахунок оточення Президента був простий, але досить продуманий — подати суспільству як консолідуючу ідею проблему депутатської недоторканності, на чолі якої поставити Леоніда Кучму і зробити це напередодні нових президентських виборів.

Досить скупі відомості, що їх народ спостерігав по телевізору, слухав по радіо та читав у пресі, вміло доповнювалися різноманітною «конфіденційною» інформацією на усіляких зборах, фактичним приводом скликання яких став збір підписів щодо зняття депутатської недоторканності та прийняття відповідних заяв і звернень.

Хоча ніхто і не володів повною і достовірною інформацією, проте в усіх склалося враження про жахливі масштаби корупції та організованої злочинності.

Багаторічну проблему невиплат пенсій і зарплат теж пов'язували з іменем Лазаренка. Називали (навіть у сесійному залі Верховної Ради України) астрономічні суми привласнених державних коштів. І багато хто наївно сподівався на те, що арешт П. Лазаренка умить розв'яже всі їхні проблеми. Таким чином образ ворога було створено дуже швидко і дуже професійно. Уміло зрежисована «справа Лазаренка» прикула до себе громадськість і відвернула її увагу від усіх інших проблем.

Фактично вперше за роки незалежності Україна пережила своєрідну тотальну психологічну війну. Масована психологічна атака була спрямована і на П. Лазаренка, і на очолювану ним партію «Громада», але передусім —на виборців. Те, що це одночасно відбувалося в усіх областях України, свідчило про єдиний координаційний центр, що здійснював тиск на членів парламенту.

Розгляд подання Генерального прокурора, за задумом, мав відбутися на закритому засіданні Верховної Ради. Аргумент для цього обрали сміхотворний — розгляд у відкритому засіданні може завдати шкоди державним інтересам України. Напередодні розгляду питання по телебаченню виступали депутати проурядової фракції НДП, які закликали до проведення закритого засідання.

Якби у закритому режимі Верховна Рада України відхилила юридично неспроможне і бездоказове подання Генерального прокурора, а до цього і йшло, то це стало б саме тим, на що розраховували сценаристи.

Далі події мали розвиватися таким чином: ввечері по телебаченню повідомляють про те, що в закритому режимі, відгородившись від народу, Верховна Рада України не дала згоди на притягнення до відповідальності П. Лазаренка. Все це супроводжувалося б відповідним коментарем. Після цього диктор зачитав би указ Президента України про арешт П. Лазаренка. Для сценаристів неважливо, що цим порушується Конституція. Хто з них на неї звертає увагу? Головне — показати народу «тверду руку». Але була й правова заготовка, наприклад, зачитати указ про проведення всеукраїнського опитування з двох питань. Перше: «Чи підтримуєте ви указ Президента України Л. Кучми про арешт народного депутата України Павла Івановича Лазаренка?». Друге: « Чи підтримуєте ви необхідність зняття імунітету з народних депутатів України?».

Уже наступного дня починалося б розкручування нової «загальнодержавної» проблеми. Референдум призначили б на кінець травня. Увесь цей час йшла б агітація за його позитивний результат. Час від часу на екранах телевізорів з'являвся б гарант дотримання Конституції із закликами про його підтримку. Наприкінці травня —початку червня 1999 р. відбувалося б голосування. Його результат відомий — не менше 90% підтримують ідею спеців Л. Кучми з нових виборчих технологій. Президент здобуває тріумфальну «перемогу», всі задоволені, особливо оточення.

Таким чином у найскладніший для влади зимовий період, коли є великі проблеми в енергозабезпеченні країни (перерви в електропостачанні, опаленні тощо), народ отримав би для обговорення ідею боротьби із організованою злочинністю, відволікався б його увага від усіх інших негараздів: зупиненого виробництва, безробіття, невиплат пенсій, стипендій, зарплат. Улітку весь народ був би під враженням своєї перемоги, на чолі якої сценаристи вміло поставлять Леоніда Кучму. Скажіть —хто після цього може скласти йому серйозну конкуренцію 31 жовтня? Саме у цьому полягала суть кампанії боротьби із депутатською недоторканністю, символом якої стала штучно створена «справа Лазаренка». **Нагадаю, що жодного прямого доказу вини Павла Лазаренка у поданні Генпрокурора і в матеріалах слідства Верховній Раді не представлено.** Цілком зрозуміло, що з таким багажем важко було звертатися до суду. Та й справа, мабуть, до суду не дійшла б. Для цього ще із сталінських часів існував великий арсенал: серцева недостатність, самогубство, вбивство під час банальної бійки в камері... Немає людини — немає проблеми. Кримінальну справу у таких випадках закривають. Щоб нічого такого не сталося, Павло Лазаренко вимушений був діяти адекватно і залишив Україну.

Але найголовніше у цій історії те, що Верховна Рада України прийняла конституційною більшістю рішення про надання згоди на притягнення до відповідальності П. Лазаренка. Це рішення не базувалося на букві закону — воно було суто політичним. Цим несподіваним кроком Верховна Рада України поламала ретельно спланований передвиборний сценарій.

Про «пекучу» суспільну проблему депутатської недоторканності тепер вже всі забули. Для чого ж тоді протягом грудня—лютого виконавча влада по всій Україні збирала підписи виборців на підтримку референдуму? Чому про це забули пропрезидентські засоби масової інформації? Відповідь проста — для виборів проблема втратила свою актуальність, тому штаби приступили до розробки вже інших технологій для завоювання голосів виборців.

Дмитро ЧОБІТ,
народний депутат України.

У номер

✔ Київ

Генеральна репетиція бюджетного процесу

Уряд сформував проект державного бюжету на 2000 рік із грубим порушенням законодавства, проігнорувавши вимоги Бюджетної резолюції. На цьому наголосив Голова ВР О. Ткаченко на нараді у парламенті з участю керівників регіонів, уряду, парламентських комітетів, Рахункової палати.

Так із 221 положення Бюджетної резолюції повністю враховано лише 38, а 142 взагалі відкинуто. Резолюція парламенту забороняє затверджувати бюджет із профіцитом, а уряд заклав у своєму проекті держбюжету-2000 профіцит 554,5 млн. грн. Видатки на охорону здоров'я передбачалися парламентом на рівні не менш як 16%, а Кабмін пропонує лише 13%, на соціальний захист — 13,3 % проти 16%, записаних у Бюджетній резолюції.

Це вже третій проект бюджету, поданий нинішнім урядом до парламенту. Бюджети попередніх років не виконувалися сповна. 19 жовтня ВР своєю постановою визнала, що уряд провалив виконання бюджету-98. За словами О. Ткаченка, становище у нинішньому році повторює позаторішню негативну картину. Уряд самочинно збільшив видатки на фінансування державного апарату, силових структур і обслуговування зовнішнього боргу, а соціальна сфера фінансується за залишковим принципом. «Це колапс економіки, — наголосив глава парламенту, — і при цьому уряд прогнозує економічне зростання».

На нараді також виступила голова Комітету ВР з питань бюджету Юлія Тимошенко. Вона поінформувала представників регіонів про висновки комітету щодо проекту бюджету-2000, який 4 листопада буде винесено на розгляд сесії у першому читанні.

Леонід Кучма не знає...

Перший заступник голови Служби безпеки України Василь Горбатюк вважає, що винність відомого підприємця, глави Всеукраїнського єврейського конгресу Вадима Рабиновича перед державою має встановити суд.

Таку думку В. Горбатюк висловив під час брифінгу у п'ятницю в Києві, відповідаючи на запитання журналістів.

«Питання Рабиновича — дуже цікаве питання, — цитує «Інтерфакс-Україна». — Коли я почитав відповідь Президента України Леоніда Кучми — гаранта Конституції на це запитання (а він сказав: «Я не знаю, який злочин проти держави вчинив Вадим Рабинович»), я ладен був йому аплодувати», — наголосив В. Горбатюк.

Чи захоче аплодувати народ — от у чому питання.

Юрій Костенко атакує на двох фронтах

Форум національно-демократичних сил України, що відбувся в суботу, прийняв звернення про підтримку на президентських виборах Юрія Костенка. Саме цей кандидат, за твердженням представників багатьох громадських організацій і політичних партій, зможе рішуче виступити і проти нинішньої корумпованої влади, і проти комуністичної номенклатури.

✔ Фотофакт

Лідер Народного руху України Юрій Костенко та голова Конгресу української інтелігенції Іван Драч під час форуму національно-демократичних сил, що проходив у Києві.

Фото Михайла МАРКІВА (УНІАН).

Шлях для всіх

Кожен у цьому житті мусить нести своє

Сьогоднішній стан українського суспільства політиками, науковцями оцінюється як перехідний. Не дає спокою думка: а чи не занадто довго триває цей перехідний стан. А якщо перехідний — то до чого? Ми можемо беззастережно відповісти на це запитання? Адже маємо бути одностайними в напрямах і оцінках своїх дій. Час не вибирати — час активно торувати і будувати дорогу, якою пішли б усі наші співвітчизники, і кожен знайшов би для себе застосування і життєвий шлях. Пора вже відчути під ногами міцний і надійний шлях. Україні потрібна програма, яка була б виразником волі народу. Створити таку програму можна лише спільними зусиллями.

Результати перших років реформ, невтішні з точки зору задоволення соціальних потреб населення, засвідчили: навіть ті політики, державні діячі, котрі щиро вірили, що радикальні економічні реформи лише прискорять розквіт країни, не отримали підтримки людей, бо не змогли забезпечити сьогочасних реальних, прагматичних потреб населення, не врахували суспільного спротиву до будь-яких змін, які в ім'я завтра погіршують сьогодення.

Проведений нещодавно «круглий стіл» за участю провідних науковців, державних діячів, політиків з питань економічних трансформацій виявив загрозливі тенденції: жодна з пропонованих досі економічних концепцій не привела в Україні до бажаних результатів. Щоправда, слід визнати: жодна з них, а передусім концепція ліберально-ринкового реформування, її практична реалізація, не була достатньо послідовною і виваженою.

Нам будувати громадянську спільноту

«Велика дорога, — казали давні китайці, — починається з першого кроку, а шлях у глухий кут — з першого хибного кроку». Ми всі мусимо зрозуміти: ще раз втративши шанс, ми втратимо все.

Насамперед, ми впевнені, що Україна має всі можливості подолати нинішню кризу і стати на шлях, який примирить найзапекліших політичних противників, — шлях до національного процвітання. Для того, щоб скористатися цим шансом, треба здійснити реформу, яку дуже важко передати в цифрах і статистичних показниках. Мова йде про морально-психологічний аспект кризи.

Вдамося ще до одного історичного аналогу. Якось один з учнів запитав основоположника китайської філософії Конфуція, як слід вести державні справи. «Треба, — відповів мудрець, — щоб було достатньо продовольства, військового спорядження і щоб громадяни довіряли правителю». «А від чого в разі скрути можна було б відмовитися», — поставив ще одне запитання учень. «Від військового спорядження», — одразу відповів Конфуцій. «А якщо ситуація вимагає пожертвувати ще чимось?» Тут філософ замислився і врешті відповів: «Можна відмовитися від продовольства. Якщо в народі не буде віри у правителя і його оточення, то така держава не може бути стійкою».

Для виправлення ситуації нам потрібно переглянути деякі пріоритети на найближчу перспективу.

Світовий досвід свідчить, що підвищення рівня внутрішнього споживання найефективніше стимулює економічний розвиток. А для цього слід докорінно переглянути грошово-кредитну політику, системи заробітної плати і соціального забезпечення.

Йдеться про невідкладну реформу доходів населення, яка передбачала б:

докорінну реформу системи пенсійного забезпечення й організації заробітної плати, маючи на увазі запровадження й обов'язкове додержання принципу реального внеску і пріоритету праці у сфері матеріального виробництва;

поновлення відповідальності держави за гарантованість і ефективність охорони здоров'я, медичного обслуговування і соціального захисту;

розробку і втілення державної програми підтримки найбільш вразливих верств населення;

розробку і початок реалізації державної програми відшкодування населення заощаджень, втрачених через гіперінфляцію;

розробку і проведення ефективної державної політики боротьби з безробіттям.

Таким чином, найпріоритетнішим завданням стає оздоровлення економіки і піднесення її ефективності. Тільки після цього можна буде реально говорити про фінансову стабілізацію і реальний прорив у розв'язанні соціальних проблем.

Насамперед потрібно створити нові робочі місця. Проблема відкритого і прихованого безробіття — найгостріша в нашому суспільстві. Її можливо і необхідно вирішувати передусім за рахунок активної державної інвестиційної політики та шляхом прискореного розвитку підприємництва, малого та середнього бізнесу.

Попри поширені останнім часом думки, своєрідним локомотивом української економіки за сучасного стану продуктивних сил можуть і повинні стати програми першочергового розвитку громадських робіт. Наприклад, нині цілком реальна справа залучити Україну до системи міжнародних транспортних коридорів — зважаючи на її вигідне географічне розташування. Створюються, отже, ідеальні можливості залучати масову робочу силу для проведення підготовчих робіт. Працевлаштованими будуть сотні тисяч наших співвітчизників, а це — заробітки для нормального життя родин, відродження споживчого ринку, поява реальних джерел надходжень до бюджету і т. ін.

Цивілізований ринок і роль держави

Фактичне витіснення України зі світового ринку високотехнологічних товарів і набуття нею статусу постачальника сировинної продукції та продукції екологічно шкідливих виробництв, втрата українськими підприємствами конкурентоспроможності на внутрішніх і зовнішніх ринках засвідчили непродуктивність процесу трансформації господарського комплексу України. Так, за висновками Гарвардського інституту міжнародного розвитку, в 1999 році Україна посідає одне із останніх місць (58 із охоплених 59 країн) у визначенні конкурентоспроможності і має низький потенціал економічного зростання (52 місце). Основну причину такого стану ми бачимо у відсутності ефективних інституційних реформ та структурних зрушень в економіці.

Не все, чим звикли пишатися українські виробничники, вдалося зберегти. І навіть ті галузі, де ціною неймовірних зусиль ми все ще утримуємо передові позиції — аерокосмічна індустрія, технології обробки металів, окремі оборонні підприємства, деякі галузі хімічної і добувної промисловості, — вже на межі виживання. Недостатнє фінансування авторитетних авіаційних конструкторських бюро, дослідницьких установ зі світовим ім'ям, унікальних машинобудівних та гірничих комплексів не лише не дає змоги їм розвиватися і впроваджувати свої набутки, а й спричиняє втрату кадрового, технічного потенціалу, призводить до консервації дослідницьких напрямів і програм. А це за нинішніх темпів світового розвитку звучить вже як вирок.

Нині вкрай важливо запровадити дійові економічні форми державного регулювання у стратегічно важливих секторах економіки. В перехідний період, до досягнення реальної економічної стабілізації слід забезпечити пріоритет державного регулювання над стихійним ринковим саморегулюванням з його непередбачуваністю і нерідко руйнівними наслідками. При цьому треба запобігти невиправданому втручанню державних структур у ринкові відносини суб'єктів господарювання.

Загалом економічна роль держави має оцінюватися не за ступенем втручання в ринковий механізм, а за рівнем забезпечення державою внутрішніх та зовнішніх умов сталого функціонування національної економіки. До того ж держава як своєрідний гарант ринкової системи повинна підтримувати ті сфери суспільства, в яких ринкова мотивація традиційно не застосовується: освіта, фундаментальна наука, захист навколишнього середовища, соціальна сфера.

Отже, ми підійшли до висновку: потрібна вивірена інституціональна політика.

Економічний клімат і ділова активність

Формування сприятливого економічного, а точніше, законодавчого клімату — це перший крок до відродження і розвитку ділової активності. Визнаними методами державного регулювання є керована інвестиційна політика. Це — ефективний важіль досягнення структурної макрозбалансованості економіки країни, відбіркової підтримки регіонів і певних галузей господарського комплексу.

Для докорінних позитивних зрушень в інвестиційній сфері Україна повинна надати конституційну гарантію незворотності дії законодавчих актів про умови діяльності іноземних і вітчизняних інвесторів. При цьому дуже важливо забезпечити першочергове залучення для інвестування у сферу реальної економіки коштів вітчизняних інвесторів.

Треба враховувати, що зовнішні кредити міжнародних фінансових організацій, вкрай потрібні для економіки перехідного типу, разом з тим мають і свою негативну роль: скували ініціативу в пошуку альтернативних, насамперед, внутрішніх джерел фінансування суспільних потреб. Такий резерв у нас ще є, адже, за оцінками фахівців, сьогодні поза банківською системою України перебуває близько 7 мільярдів доларів США. Ці кошти могли б врятувати ситуацію, але потрібно створити умови, щоб вони працювали і давали прибуток на легальній основі.

Таким чином, ключове питання сьогоднішньої економічної політики — як розірвати зачароване коло: стагнація реальної економіки — відсутність коштів для оживлення інвестиційної та інноваційної діяльності — бюджетні проблеми — постійна загроза валютно-фінансової дестабілізації — гордіїв вузол соціальних проблем. Адміністративними методами з цього кола не вирватися. Потрібні економічні. Найперспективніший з них —запровадити ефективну податкову політику.

Тільки гнучкою, стимулюючою економічне зростання податковою політикою ми відродимо відтворювальні процеси в виробничій сфері. Це запорука сталих і надійних надходжень до бюджету. Без цього виникає гостра необхідність у зовнішніх позиках, зростає навантаження на платіжний баланс, соціальні проблеми заганяються в кут.

Неврегульованість принципових питань, пов'язаних з повноваженнями держави, з правом власності, постійні зміни в системі оподаткування є такою ж перешкодою в розвитку української економіки, як, скажімо, затратна структура виробництва чи кадрово-технологічний застій, що набуває ознак катастрофи. Хоча, на відміну від структурних реформ і технологічного переоснащення, вирішення правових питань не вимагає надзвичайних інвестицій та тривалого часу. Лише доброї волі і високого професіоналізму тих, хто відповідні закони розроблятиме, схвалюватиме, впроваджуватиме в життя.

***

...Якось в одному селі на Черкащині зустрів жінку, що несла додому хмиз. З нею була дівчина років семи. Вона теж мала в'язку, лише трохи меншу. Я запитав малу: «Не важко?». За неї відповіла мати: «Може, й важко. Але хай звикає. Кожен з нас у цьому житті мусить нести своє».

Богдан ГУБСЬКИЙ,
народний депутат України,
доктор економічних наук.

Поза банківською системою перебуває 7 мільярдів доларів

«ПАТРОН», він же «ПАПА»

«Патрон», «Папа» — ватажок злочинної шайки. (О. Хоменко. Енциклопедичний синонімічний словник. Мова мафіозі. Вид-во «Форт-М», Київ, 1997 р., стор.138, 144.)

До написання цієї статті мене спонукало зізнання Леоніда Кучми в телевізійній передачі «Епіцентр» (17 жовтня 1999 року) про те, як він п'ять років «учився» на президента України: «А весь час я був учнем президента. Тому п'ять років — це не той термін... Не думайте, що я прийшов, сів і президентом став... Може, я тільки сьогодні відчуваю себе Президентом за великим рахунком».

Григорій ОМЕЛЬЧЕНКО.

З'ясовується, балотуючись 1994 року у Президенти України й обіцяючи в одній з агітаційних листівок (цитую мовою оригіналу): «В июле мне хватит сил и полномочий, чтобы навести порядок в стране. Л. Кучма», Леонід Данилович свідомо лукавив. Адже знав, що навіть не кожному вчителю, не те що учню, таке під силу. А тому минули «июль» 1994-го, «июль» 1995-го, «июль» 1996-го, «июль» 1997-го, «июль» 1998-го, «июль» 1999 років, а обіцяного «учнем на президента» порядку і не було, і немає. Щоправда, «учень», як це часто трапляється з такою категорією «підростаючого покоління», не вказав тоді, який «июль» мав на увазі, обіцяючи співвітчизникам «навести порядок в стране», скільки йому ще потрібно було навчатися на президента і скільки це коштуватиме українському народу (не враховуючи його перебування у «дитячій підготовчій групі» на чолі Кабінету Міністрів).

Про порядність, порядок і дисципліну (а та передвиборна листівка була озаглавлена «Леонид Кучма — порядок и порядочность») уже й мовчу. Відомо ж бо, що навіть талановиті до навчання учні мають незадовільну оцінку з поведінки (дисципліни). Одне слово, з порядком, не кажучи вже про порядність, не вийшло.

Окрім того, складаючи вступні іспити до «президентської школи» п'ять років тому, Леонід Данилович стверджував: «Жити в борг за рахунок майбутніх поколінь, ставити під постійну загрозу функціонування незалежної економіки, як і існування держави взагалі, в повну залежність від катастрофічного зростання зовнішньої заборгованості — просто неприпустимо!»

10 липня 1994 року понад 14 млн. «членів приймальної комісії» (тобто виборців) повірили обіцянкам Л. Кучми і зарахували його до «школи» (тобто обрали президентом). Але більш як 12 млн. проголосували проти та близько 11 млн. (29 % від тих, які були внесені у списки для голосування) утрималися від «зарахування» Леоніда Даниловича «на навчання на президента». У такий спосіб більша частина виборців України (23 млн.) ще тоді висловила сумнів щодо здібностей до навчання «абітурієнта» Леоніда Кучми, пам'ятаючи його «успіхи» на «стільці» прем'єр-міністра. У вересні 1993 року Л. Кучма, просячи Верховну Раду допомогти йому «злізти з стільця» прем'єр-міністра (тобто проголосувати за його відставку), вигукнув у відчаї: «Хлопці, зрозумійте, роботи не буде!» («Бюлетень VIII сесії ВР України», № 2, 1993 р., стор. 8 — 9). Через шість років Леонід Кучма заявив: «Я часто шкодую, що пішов у прем'єр-міністри, и ще більше — що не пішов у відставку в травні 1993-го» («Голос України», 21.08.99 р.)

Через рік «навчання на президента» Леонід Данилович в інтерв'ю журналу «Шпігель» (03.07.95 р.) «усвідомив»: «Тепер я — Президент України». А на запитання журналіста: «І все-таки іноді Вам, напевно, дуже хочеться піти у відставку?» Л. Кучма відповів: «Іноді? Та щодня!».

На третьому курсі «навчання на президента» Л. Кучма, мабуть, зрозумівши, що він не туди «вступив» і не зможе опанувати «наукою» управління державою, публічно запевнив народ: «Я не буду балотуватися у Президенти на повторний термін, якщо погіршаться справи в країні».

За п'ять років «навчання» Леоніда Кучми та керівництва ним державою «за сумісництвом» зовнішній борг зріс більш як утричі і становить понад 12 млрд. дол. США, що є загрозою національній безпеці держави. Одночасно в Україні виникла заборгованість із виплат заробітної плати, пенсій, стипендій та інших соціальних виплатах у розмірі майже 10 млрд. грн.

Населення України за цей період зменшилося майже на 2,5 млн. чоловік (за останні півроку — більш як на 600 тис. чоловік) і понад 80 % його проживає за межею бідності (що за міжнародними правовими нормами може розцінюватися як геноцид). Реальне безробіття сягнуло 25 % від працездатного населення. Майже 17 % активного населення України зайнято в різних секторах «тіньової» економіки. Третина громадян бажає виїхати за кордон через соціально-економічні негаразди. Понад 69 % студентів своє майбутнє бачать в еміграції за кордон. Така ситуація, за висновками експертів, наблизила Україну до загальнонаціональної гуманітарної катастрофи. По суті, ведеться неоголошена війна проти власного народу...

У серпні цього року Леонід Кучма підвів підсумки свого «навчання на президента» і заявив: «Час довів правильність обраного нами шляху. За п'ять років стільки зроблено. Не можу таку справу полишити на півдорозі». А згодом Президент Кучма встановив такий діагноз власному народу: «Не бачити покращення ситуації може лише сліпий».

Посадових осіб, які зловживали владою, розкрадали державне майно, ховали мільйонні валютні кошти за кордоном, порушували етику поведінки державного службовця та закони України Л. Кучма не то що в «куток не поставив», а навпаки — призначав на відповідальні державні посади, нагороджував відзнаками Президента України та присвоював їм різні звання.

У телепередачі «Епіцентр» Леонід Кучма по-школярськи «зізнався», що про тіньову діяльність П. Лазаренка йому вперше сказали... американці та росіяни. Зокрема, Прем'єр-міністр Росії Віктор Черномирдін, який, мовляв, заявив, що з таким прем'єром, як Лазаренко, співпрацювати не хоче. (Отакої. У Росії «носом крутять» — не витримують, а в Україні — Павло Іванович росте й росте). Коли Леонід Данилович висловлював отакі одкровення в «Епіцентрі», так і хотілося вигукнути: складається враження, що Кучма навчався на президента десь у глибокому підпіллі, куди навіть шифровки керівників СБУ і МВС не доходили, хіба що позивні «Голосу Америки», від якого Леонід Данилович і почув про «поганого панамця Пашу». Мені невідомо, коли про це Л. Кучмі розповів В. Черномирдін. Зазначу лише, що особисто я повідомив Леоніду Даниловичу і вручив йому ксерокопії окремих фінансово-банківських документів про валютні рахунки та комерційні структури П. Лазаренка за кордоном ще наприкінці грудня 1994 року, а потім протягом 1995 —1997 років не раз нагадував про це. (Звідки мені було знати, що доповідаю не Президенту України, а лише «учневі» на цю посаду). Про наявність у П. Лазаренка панамського паспорта я і Анатолій Єрмак інформували особисто Л. Кучму і голову Служби безпеки В. Радченка ще в листопаді 1996 року, коли Павло Іванович були «у фаворі» Леоніда Даниловича.

Ще один приклад. Президент Л. Кучма призначає своїм помічником О. Волкова, який раніше був засуджений за скоєння навмисного насильницького злочину. Наголошую, що Л. Кучма знав про незаконні фінансові операції О. Волкова за кордоном та сховані на його валютних рахунках десятки мільйонів американських доларів (судові органи Бельгії звинувачують його у «відмиванні» грошей) ще з червня 1997 року, коли я і Анатолій Єрмак направили «необізнаному учневі» Леоніду Кучмі таку собі «шпаргалку» — депутатський запит. «Учень» так «розгубився», що в квітні 1998 року нагородив О. Волкова президентською відзнакою —орденом «За заслуги» за вагомий особистий внесок у сприяння розвиткові підприємництва і формуванню ринкової інфраструктури в Україні, а у вересні 1998 року призначає його своїм радником і заступником голови Координаційної ради з питань внутрішньої політики, яку очолює сам «учень на президента» України.

Після Лазаренка Кучма призначає Прем'єр-міністром іншого свого «однокашника» з Дніпропетровська — В. Пустовойтенка, який в уряді Лазаренка був міністром Кабінету Міністрів (а нині голова громадського об'єднання «Злагода», яке підтримує на виборах Леоніда Даниловича). Протягом 1998 — 1999 років я та Анатолій Єрмак не раз направляли Генеральному прокурору України М. Потебеньку матеріали про зловживання службовим становищем та нецільове використання державних бюджетних коштів на сотні мільйонів гривень посадовими особами Кабінету Міністрів та особисто Прем'єр-міністром В. Пустовойтенком і ставили питання про притягнення їх до відповідальності, а від Президента вимагали усунення В. Пустовойтенка від займаної посади.

У засобах масової інформації повідомлялося, що урядом В. Пустовойтенка з державного бюджету було витрачено 10 млн. грн. на президентські «мерседеси», 283 млн. грн. — на літаки та гелікоптери. На облаштування деяких заміських «хатинок» Леоніда Кучми, зокрема: наприклад, на вілу № 27 — «вгатили» 28 млн. дол., на вілу № 28 — 7 млн., на вілу № 29 — 10 млн. грн. Намиття набережної біля однієї з дач «учня на президента» обійшлося платникам податків у 9 млн. грн. Апогеєм розбудови добробуту президентської родини стало спорудження і оздоблення приватної диво-квартири Л. Кучми у спеціально побудованому будинку на вул. Десятинній, 10 у Києві, що обійшлося в 100 млн. грн. («Голос України — Тиждень», березень 1998 року). За рахунок чого це робилося — треба викликати в «учительську» Павла Лазаренка з Валерієм Пустовойтенком і запитати «по-дорослому». Про так звані «нафтові інтереси» Прем'єр-міністра В. Пустовойтенка та його сина було написано не у шкільній стінгазеті, а в ЗМІ, навіть закордонних — як і про «газові справи» П. Лазаренка. Але Леонід Данилович зізнався: «Я газет на ніч не читаю».

Президент Л. Кучма на наші депутатські запити щодо усунення В. Пустовойтенка від займаної посади відреагував, як завжди: нагородив його своєю відзнакою — Орденом князя Ярослава Мудрого «за визначний особистий внесок у становлення української державності». Валерій Павлович у свою чергу запевнив Леоніда Даниловича: «Ми влади не віддамо» і «будемо проводити ту політику, яка потрібна Міжнародному валютному фонду».

П'ятирічне навчання Л. Кучми «на президента України» з таких дисциплін, як: «боротьба з мафією і корупцією», «соціальний захист громадян України», «економічна і адміністративна реформи», «погашення внутрішнього і зовнішнього боргів», «внутрішня і зовнішня політика», «військова справа» (навчання на Верховного Головнокомандувача Збройних сил України), «кадрова політика», «свобода слова», «забезпечення конституційних прав і свобод громадян» та інших профільних дисциплін закінчилося твердою «двійкою». Особливо необхідно наголосити на успіхах Леоніда Даниловича на ниві «свободи слова». Тут наш «двієчник» отримав міжнародну оцінку — «ворог преси» і посів шосте місце серед першої десятки керівників держав, які досягли найбільших успіхів у «затиканні рота» незалежній пресі. Ще одну дисципліну — «матеріальне та побутове забезпечення себе, членів сім'ї та найближчого оточення» — Леонід Данилович склав як «круглий відмінник».

Загальновідомо, що двієчника залишають на другий рік навчання в тому самому класі. Можливо, тому «двієчник» Леонід Кучма і проситься на другий президентський термін, щоб виправити оцінки, заявивши по-українському телебаченню: «Не подумайте, що я такий дурний...». На телеканалі НТВ у передачі «Герой дня без краватки» (квітень 1999 року) Леонід Данилович запевнив: «Навчений досвідом, я на багато проблем дивлюся зовсім іншими очима, тверезішими».

Тим більше, що є рекомендація такого «авторитету», як Леонід Макарович (нагородженого Кучмою двома Орденами князя Ярослава Мудрого): «Я знаю Леоніда Кучму давно. І повинен вам сказати, що за роки президентства він відчутно виріс. Має кращий вигляд, навчився виступати, оволодів мовою, я маю на увазі українську. Сьогодні він уже розуміє, що Україна — це не завод і не область» («Зеркало недели», 06.03.1999 р.). Але скільки коштуватиме українському народу повторний курс «навчання» на президента — «двієчника» Леоніда Кучму не цікавить.

За оцінками міжнародних експертів, Україна стала однією з найкорумпованіших країн світу, а її національні багатства незаконно привласнені, розкрадені невеликою купкою посадових осіб-корупціонерів з президентського оточення. Наприклад, в аналітичній довідці США, підготовленій до економічного форуму в Давосі, наголошується, що Україна входить до числа лідерів серед країн з найбільшим рівнем хабарництва, корупції в політиці та ухилення від сплати податків.

Однією з причин тотальної корупції в Україні є безвідповідальна і аморальна кадрова політика, яку проводить «двієчник» Л. Кучма, та його особисте ставлення до проблеми боротьби з корупцією і державною мафією. Що саме така державна кадрова політика здійснюється в Україні — фактично підтвердив і сам «учень» на президента Л. Кучма (цитую): «Коріння зла в тому, що чимало... діє за старим, особливо поширеним правилом — добирати підлеглих за його суб'єктивними симпатіями та особистою відданістю, а не за професійними та діловими якостями» («Урядовий кур'єр», 17.12.96 р.). Ще одна цитата з «письмового твору» Леоніда Даниловича: «Стало поганою традицією, що з приходом нового керівництва... формується особисто віддане оточення» («Урядовий кур'єр», 18.02.97 р.). Тому, як визнав сам Леонід Данилович: «Те, що влада сьогодні в Україні слабка і аморфна — це факт» («Урядовий кур'єр», 20.03.99 р.) За даними соціологічних досліджень, 64 % опитаних громадян вважають, що Україною керують «мафія і олігархи», і на думку лише 7 % респондентів державою управляє Президент Л. Кучма.

Леоніда Даниловича як гаранта додержання Конституції, прав і свобод людини і громадянина, його оточення зробило ще й «патроном», який взяв під свій «патронат» усе і вся в Україні, окрім інтересів власного народу. В колі «дніпропетровської сім'ї» Леоніда Даниловича поважно називають «папа». «Учень на президента», мабуть, не читав відповідних словників, у яких є тлумачення цих слів. Наприклад, мовою мафіозі слова «патрон» і «папа» — синоніми і означають «ватажок злочинної шайки» («патрон» також тлумачиться як «пляшка горілки»). «Патронат» — форма покровительства «патрона». Ось до чого може призвести погане навчання, в тому числі і на президента, та незнання казки про голого короля.

Ще в липні 1993 року, коли Леонід Данилович сидіти за «партою» Прем'єра-міністра, а Леонід Макарович — у кріслі Президента України, Голова Верховної Ради України Іван Плющ (один із керівників об'єднання «Злагода», яке підтримує Л. Кучму на повторне «навчання» на президента) заявив: «На Заході нас вважають ідіотами (речі потрібно називати своїми іменами), які довели народ до межі катастрофи» («Урядовий кур'єр», 01.07.93 р.). У травні 1999 року Леонід Кучма зізнався: «Я не політик, я ракетник» («Українське слово», 13.05.99 р.)

Російський олігарх Б. Березовський, якого Л. Кучма рекомендував на посаду виконавчого секретаря СНД (і якого прокуратура Росії звинувачує у «відмиванні» грошей, а швейцарські судові органи заарештували його валютні рахунки на десятки мільйонів доларів), повчає: «...щоб народ України усвідомив, що Кучма — це від Бога. І прийняв це рішення Бога» («Столичные новости», 6—13 квітня 1999 року). Правда, Березовський не уточнив, якому богу вони моляться з «недовченим» українським Президентом і коли вже Леонід Данилович виросте з тих «школярських штанців». Знаємо, що буває на думці, коли книжки в сумці...

Вірю, що український народ 31 жовтня ц. р. розберетсья з такими «учнями» і декого, можливо, відправить на перевиховання до «школи закритого типу» та обере справжнього народного Президента України Євгена Марчука (адже із-за одного «двієчника», навіть якщо він і «патрон»-«папа», весь клас не залишають на другий рік).

Григорій ОМЕЛЬЧЕНКО,
народний депутат України,
кандидат юридичних наук,
доцент.

У номер

✔ **Київ**

У душах вкладників прокидається бунтарський дух

Вкладники комерційного банку «Денді» звернулися до Президента України з листом-протестом, у якому загострюють увагу на дискредитації програмних цілей претендентів на пост глави держави.

На їхнє тверде переконання, зволікаючи з розслідуванням грандіозної афери з банківськими вкладами (сума втрачених заощаджень у банку «Денді» сягнула, за деякими підрахунками, 10 мільйонів гривень), правоохоронні та судові органи фактично сприяють грабіжникам потенційних виборців на кшталт М. Бродського та П. Лазаренка. Найбільше, вважають автори листа, старається Арбітражний суд, який заборонив районним судам задовольняти бодай на 10 відсотків позовні вимоги потерпілих. Тим самим Арбітражний суд «обстоює честь і незалежність крадіїв і грабіжників, остаточно вбиваючи віру виборців у виконавчу владу».

✔ **Миколаїв**

Портовики коригують програму

Колектив Миколаївського морського порту достроково завершив намічену річну програму вантажообороту й далі нарощує обсяги виробництва. Це стало можливо завдяки наданню судновласникам нових видів послуг, залученню додаткових вантажів з промислових центрів України та зарубіжжя. Успішна виробнича діяльність дає змогу вчасно виплачувати зарплату, утримувати та розвивати соціальну сферу. Тут портовикам надається безплатна медична допомога, підсобне господарство поставляє сім'ям працюючих різноманітні продукти харчування. А фах матроса-моториста юнаки здобувають у мореходній школі — з усіх портів і пароплавств країни її зберіг лише Миколаївський морський порт.

Луганськ

На шахтарському календарі — новий рік

Видавши на-гора 4 мільйони 850 тисяч тонн палива, шахтарі ДХК «Ровенькиантрацит» достроково виконали річний план вуглевидобутку. Відзначивши у жовтні завершення трудового року, гірники всього холдингу, не збавляючи темпів, тепер працюють у рахунок наступного року. А ще раніше відрапортували про виконання річних планових завдань колективи шахт імені Дзержинського, імені Вахрушева та № 181 «Київської», внесок яких найбільший.

✔ **Полтава**

«Ой не ходи, Грицю!..»

Днями в сяючому після ремонту Полтавському музично-драматичному театрі імені Миколи Гоголя відкрився 63-й театральний сезон прем'єрою вистави Михайла Старицького «Ой не ходи, Грицю!..». Постановку здійснили запрошені з Харкова режисер Леонід Садовський та балетмейстер Леонід Марков. До речі, п'єсу трупа вибрала сама, а режисер зробив її музичною, відійшовши від побутового вирішення. Нова вистава перша, але не єдина прем'єра. До Різдвяних свят молодий режисер Руслан Проценко ставить філософську казку «Синій птах» Моріса Метерлінка. За задумом, це буде красива вистава-феєрія про кохання, герої якої обов'язково знайдуть своє щастя.

✔ **Фотофакт**

Пам'ятник Миколі Балліну, засновникові першої споживчої спілки в Україні, відкрито в сквері Донецького економіко-правового кооперативного технікуму.

Хочеш бути пенсіонером — плати!

Виконавча влада стверджує, що грошей на підвищення пенсій у держави немає

Реформа

(Початок на 1-й стор.).

На жаль, поки що не знайдено шляхів фінансування Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про пенсійне забезпечення», згідно з яким з 1 жовтня планувалося збільшити мінімальний розмір пенсії за віком до 55 грн. Нагадаємо, що на реалізацію цього закону, за підрахунками Кабінету Міністрів, потрібно 9,7 млрд. грн. на рік. Виконавча влада стверджує, що грошей на підвищення пенсій у держави немає.

Іншої думки голова Комітету ВР України у справах пенсіонерів, ветеранів та інвалідів Петро Цибенко. Парламентарій вважає, що Україна останнім часом «погрузла» в різних розважальних заходах — презентаціях, номінаціях, фуршетах, парадах, фестивалях, які проходять під патронатом Президента і на які витрачаються величезні гроші. На його думку, цих коштів вистачило б для реальної допомоги незахищеним верствам населення.

І все-таки мінімальну «вікову» пенсію, згідно з Законом України «Про підвищення мінімального розміру пенсій», установлено в розмірі 24,9 грн. У зв'язку із соціальним нормативом з 1 вересня встановлено нові розміри пенсій:

46 грн. — пенсіонерам за віком, які мають повний трудовий стаж;

максимальна пенсія, 99 грн. 60 коп., — для працівників Списку № 1;

максимальна пенсія — 74 грн. 70 коп.

Це підвищення потребувало додатково понад 90 млн. грн. І їх віднайшли. Як заявив перший заступник голови правління Пенсійного фонду Анатолій Сорокін, за дев'ять місяців нинішнього року за рахунок додаткових ставок збору на обов'язкове державне пенсійне страхування до бюджету ПФ надійшло близько 8,5 млрд. грн.

Заступник міністра праці та соціальної політики України Олена Гаряча повідомила, що за рахунок додаткових фінансових вливань плановано отримати наступного року бездефіцитний бюджет Пенсійного фонду.

Головним ноу-хау пенсійної реформи нинішнього року можна вважати знаменитий львівський експеримент персоніфікованих пенсійних рахунків, який дозволив збільшити надходження до Пенсійного фонду.

— Пенсійне законодавство передбачає нарахування пенсії не за останнім заробітком, а за зарплатою за будь-які п'ять років. Це стимулює багатьох до приховування доходу та нехтування пенсійних внесків, — каже Олена Гаряча. — Наше міністерство винесло на розгляд Кабінету Міністрів законопроект, згідно з яким зарплата для нарахування пенсій, починаючи з 2000 року, братиметься тільки з даних персоніфікованого обліку платежів у ПФ.

Пенсійна політика зводиться до давно відомого принципу «хто не працює, той не їсть» — хто не платитиме податків до Пенсійного фонду, той на пристойну пенсію нехай не розраховує.

Покоління нинішніх пенсіонерів, які свого часу добросовісно платили пенсійні внески, сподівається, що працездатні сучасники за рахунок своїх внесків до ПФ зможуть їх утримувати, зберігши випробувану солідарну систему пенсійного забезпечення. Ці сподівання і намагаються реалізувати пенсійні реформатори.

Ольга ВАУЛІНА

P. S.

Тимчасово, зважаючи на неповну зайнятість і безробіття в країні, тим, хто виходить на пенсію, надається вибір трудових років, з яких їм нараховуватимуть пенсію.

Любила б осінь я, коли б у хаті тепло...

Якщо мерзнуть ноги, треба брати їх у руки і якнайскорше бігти до жеку

Коментар

Днями колега показав вельми цікавий документ. Прислали йому його з рідного жеку ще торік. Підписом не когось там, а самої начальниці засвідчується, що за фактом обстеження квартири вказаного квартиронаймача встановлено: температура в жилому приміщенні дорівнює десяти градусам тепла, а за вікном — 18 градусів морозу. Далі дослівно сказано таке: «Низька температура в квартирах взимку — це наслідок недостатніх параметрів теплоносія ТЕЦ. У такому разі за неподані послуги (згідно з табуляграмами ТЕЦ) вам буде проведено перерахунок бухгалтерією жеку наприкінці опалювального сезону».

Запитую — то перерахували згідно з «табуляграмами ТЕЦ»? «Де там!» — махає рукою колега. Всеньку зиму стукотів зубами, а як зрадів весняному сонечку, то й забув про цей папірець. Згадав оце тепер, коли начебто розпочався опалювальний сезон, а у квартирі це аж ніяк не відчувається. Водночас комунальні платежі вельми відчутно вдарили по кишені. І коли поки що з киян зажадали вдвоє більше лише за користування холодною водою, то нема жодної впевненості, що вже невдовзі не подорожчає тепло, підігрів отієї самої води і все інше. Прецедент створено. А вже привід для наступного підвищення завжди знайдеться. І як тут бути? Куди прагнути душею й тілом?

У «Київжитлотеплокомуненерго» телефонний дзвінок з редакції сприйняли з розумінням. Але одразу уточнили: де мешкає цей цікавий абонент? Адже ця преславна організація обслуговує далеко не всі райони столиці і договори на постачання тепла укладає не з жеками, а безпосередньо з будинками. З обслуговуваних нею котелень тепла виходить точнісінько стільки, щоб забезпечити у квартирах належні за санітарною нормою 18 градусів. А от міські теплоцентралі цим, мовляв, похвалитися не можуть. У них хронічно йде недогрів. Тож мешканцям, якщо мерзнуть ноги, треба брати їх у руки і якнайскорше бігти до жеку складати прохання для обстеження житла. Там, де температура нижча за належну, і до того ж — вікна обклеєно, двері законопачено, балкон засклено — проводять перерахунок платежів. «Головне, не пропустити момент, — настійливо рекомендували у слухавку, — зима буде холодна!». На чергове наївне запитання про причини холодної зими (хіба що, палива не вистачає?) «слухавка» відповіла вже менш доброзичливо: «Взимку, шановна, завжди холодно!»

І з цим, як то кажуть, не посперечаєшся. Та поки ще за вікном календарна осінь, гадаємо, не гріх скористатися одержаною порадою і потренувати перо, тим паче що деякі жеки роками чекають на нас, а ми лінуємося навіть про перерахунки їм нагадати. До речі, не всі громадяни такі пасивні, як мій бідолашний колега. Осіннє підвищення комунальних платежів надихнуло багатьох перечитати такі призабуті тексти, як закони України. І... відмовитися платити нові ціни за ту саму, приміром, холодну воду. А в Законі «Про внесення змін до Закону України «Про ціни та ціноутворення» сказано, що оплату житлово-комунальних послуг і послуг громадського транспорту громадяни здійснюють за цінами й тарифами, встановленими відповідно Кабінетом Міністрів України, Національною комісією регулювання електроенергетики, іншими центральними й місцевими органами виконавчої влади станом на 1 червня 1998 року. І поки закон цей не скасовано, він для всіх — закон. Хоч ти посадовець держадміністрації, хоч поет, хоч кочегар, хоч тесля.

Батареї просять тепла !..

Людмила МЕНЖУЛІНА.

«То був історичний день»

26 жовтня 1939 року у Львові почали працювати Народні Збори Західної України, які ухвалили Декларацію «Про возз'єднання з Радянською Україною»

Осінні події 1939 року на західноукраїнських землях, одразу після початку другої світової війни, по-різному тепер трактуються в Україні. Навіть істориками. Одні вважають, що то була звичайна окупація Західної України, поневоленої до того панською Польщею — таким чином Радянський Союз скористався змовою Сталіна й Гітлера про розподіл сфер впливу у Східній Європі. Інші подають ці події виключно як визвольний похід Червоної Армії, яка, мовляв, хотіла врятувати західноукраїнське населення від фашистської окупації. І воліють не згадувати про секретні протоколи, підписані Молотовим і Ріббентропом.

Редакція попросила поділитися своїми враженнями від побаченого й пережитого в ті далекі осінні дні тридцять дев'ятого відомого історика і державного діяча академіка НАН України Петра Тимофійовича ТРОНЬКА. Як тодішнього уповноваженого ЦК ЛКСМУ по роботі з молоддю Західної України, як першого секретаря Станіславського обкому комсомолу в передвоєнні роки, як делегата Народних Зборів Західної України.

— Хоч би що там сьогодні говорили і писали, а Червону Армію зустрічали в Західній Україні як визволительку, — сказав Петро Тимофійович. — З квітами, хлібом-сіллю, зі сльозами радості на очах. Я все те бачив на власні очі. Звісно, то було місцеве українське й єврейське населення, чого не скажеш про поляків, яких тоді доволі багато проживало на західноукраїнських землях.

— Невже не відчувалося страху? Адже там, за Збручем, знали і про голодомор, і про масові репресії в Радянській Україні, особливо стосовно української інтелігенції...

— Можливо, побоювання і були — воно в душу кожному не загирнеш. Але й панувало велике піднесення. Люди раділи, що тепер їх не розділятимуть кордони, що вони житимуть в одній Україні. Саме до того і прагнуло протягом століть західноукраїнське населення.

— В якій атмосфері проходили самі Народні Збори?

— Як на мене, то прагнення західноукраїнського населення добре висловила у своєму виступі на Зборах наймичка з Рівненщини Уляна Єфімчук-Дячук: «Моя старенька мати, проводжаючи мене в дорогу, сказала на прощання: «Їдь, доню, і виголошуй волю народу, волю тих, хто був під гнітом. Щоб мені вмерти на вільній землі, щоб проклята нога панська не ступала на моїй могилі».

А сама атмосфера була урочистою, піднесеною. І в залі Львівської опери, де 1484 депутати — нафтовики, лісоруби, вчителі і вчені, колишні підпільники — вирішували подальшу долю своєї землі, і серед десятків тисяч львів'ян, котрі зібралися на майдані перед театром й уважно слухали трансляцію того справді історичного засідання.

Висловлюючи волю своїх виборців, депутати Народних Зборів одностайно прийняли кілька документів історичної ваги. І насамперед — Декларацію «Про возз'єднання з Радянською Україною», де було наголошено: «Просити Верховну Раду Союзу РСР прийняти Західну Україну до складу Союзу РСР, включити Західну Україну до складу Української Радянської Соціалістичної Республіки з тим, щоб з'єднати український народ в єдиній державі, покласти край віковому роз'єднанню українського народу».

Так, то сталося, як ми вже тепер знаємо, після підписання секретних протоколів Молотова—Ріббентропа. Але є правдою і те, що осінні події 1939 року привели до возз'єднання українського народу, до консолідації української нації, що стало торжеством історичної справедливості. Життя мільйонів людей змінилося на краще просто на очах.

Інша річ, що спроби механічно скористатися традиційними формами і методами роботи, напрацьованими у східних областях, далеко не завжди давали очікувані результати, а то й викликали негативну реакцію місцевого населення. Немало було серед приїжджих на роботу в Західну Україну і таких, хто зовсім не знав української мови (і не хотів знати!), місцевих звичаїв і традицій. Це, звісно, не додавало авторитету новій владі.

— Ви кажете, що життя місцевого населення мінялося «просто на очах». У чому це насамперед проявлялось?

— Бачите, колонізаторська політика, яку проводили польські власті на західноукраїнських землях, всіляко заохочувала, стимулювала ополячення корінного населення. Так у 851 школі Прикарпаття з 979, які там діяли (а це 87 відсотків), навчання велося польською мовою. Але і та мізерна кількість українських шкіл силовими методами постійно зменшувалася. Отож діти української, єврейської та інших пригнічених тоді національностей не мали змоги навчатися рідною мовою. Мало того, майже половина дітей віком від семи до сімнадцяти років не мали навіть початкової освіти, а неписьменність населення в деяких районах сягала 80 відсотків.

Та вже навесні 1940 року в області працювали 954 початкові, неповні середні й середні школи, де українською мовою навчалися 173 тисячі дітей. Для підготовки педагогічних кадрів, яких в області бракувало, на базі педагогічних ліцеїв створили педагогічні училища у Станіславі та Коломиї. А 15 лютого 1940 року в обласному центрі почав працювати новостворений вчительський інститут.

Протягом 1940 року було створено 170 нових підприємств, на будівництво яких держава асигнувала 35 мільйонів карбованців. Отож істотно збільшилася кількість робітників, зросла їх заробітна плата. Уперше в історії краю за доволі короткий період ліквідували безробіття. А селяни одержали допомогу сільськогосподарським реманентом, насінням і, звичайно, кредитами.

— А що найбільше зіпсувало відносини місцевого населення з новою владою, що згодом, після другого приходу «совітів», по суті, переросте у збройне протистояння, в громадянську війну?

— Як на мене, то недовір'я до кадрів з місцевого населення. Ми начебто й хотіли на них спиратись, проте ставились до «західняків» насторожено, стримано. Такі настрої, така атмосфера панували серед тих, хто приїхав працювати на західноукраїнські землі зі Сходу. Ні, якихось конкретних вказівок з того приводу не було, але таке ставлення диктувало наше керівництво на місцях своєю поведінкою. Отож про те, щоби хтось з місцевих був призначений першим секретарем райкому комсомолу (я вже не кажу про партійні органи!), тоді не могло бути й мови. А дарма, бо у тій-таки Станіславській області були компетентні, ініціативні люди, щиро віддані Радянській владі, готові за неї іти у вогонь і воду. Невдовзі почалися грубі порушення соціалістичної законності — усе це також призвело до трагічного протистояння, яке виникло на західноукраїнських землях у середині 40-х років.

То сталося пізніше. А я завжди з особливим трепетом у душі згадую ті незабутні роки роботи в комсомолі, серед молоді Прикарпатського краю. Краю славної історії і неповторної, самобутньої культури талановитих людей. Той час, коли на західноукраїнських землях утверджувалося нове життя, формувалася нова людина. То, без перебільшення, були найкращі роки мого життя, пам'ять про які завжди гріє мою душу.

Розмову вів Микола СЕМЕНЮК.

На знімку: Петро Тронько — перший секретар Станіславського обкому комсомолу (1940 р.).

Оголошення

Наказом міністра освіти України від 13.09.99 р. № 323 ліквідовано Український міжнародний центр «Освіта».

Претензії приймаються впродовж двох місяців за адресою: 252032, м. Київ-32, бульвар Шевченка, 27.

Похищенную печать для документов филиала № 2 Закрытого акционерного общества «Перевальский мясоперерабатывающий завод» код ОКПО № 00443186, считать недействительной.

Арбитражный суд Луганской области (91000, г. Луганск, пл. Героев ВОВ, 3-а) возбудил дело № 10/102б о банкротстве ООО «Эколас-Сервис», 93400, г. Северодонецк, пр. Советский,17, р/с 2600030130326 в УАК ПИБ г. Северодонецка, МФО 304535, ОКПО 19077100.

Претензии кредиторов и заявления санаторов принимаются в месячный срок со дня опубликования объявления.

Відкрите акціонерне товариство «Бориспільське хлібоприймальне підприємство повідомляє, що загальні збори акціонерів відбудуться 17 грудня 1999 року о 14 годині, в приміщенні акціонерного товариства за адресою: м. Бориспіль, вул. Завокзальна, 1.

Реєстрація учасників зборів з 12-00 до 14-00.

Порядок денний:

1. Звіт голови правління про результати фінансово-господарської діяльності за 9 місяців 1999 року та визначення основних напрямів діяльності ВАТ «Бориспільське хлібоприймальне підприємство» на 2000 рік.
2. Звіт ревізійної комісії за 9 місяців 1999 року.
3. Затвердження балансу за 1998 рік.
4. Питання про дивіденди за 1998 рік.
5. Затвердження внутрішніх нормативних документів товариства.

При собі мати паспорт, для представників додатково доручення.

Телефон для довідок (295) 7-14-18.

Правління ВАТ.

Арбітражний суд Кіровоградської області (25022, м. Кіровоград, вул. Луначарського, 29) порушив справу № 05/01/1184/6-132 від 07.09.99 р. про банкрутство товариства з обмеженою відповідальністю «Олександрія—Консалтинг» (317900, Кіровоградська область, м. Олександрія, вул. Калініна, 24, п/р 26008000052001 в комерційному банку «Надра», м. Олександрія, МФО 323602, код 13759146).

Претензії кредиторів і заяви санаторів приймаються Арбітражним судом протягом місяця зі дня опублікування.

Арбітражний суд Херсонської області (Херсон, вул. Горького, 18) порушив справу про банкрутство ГТ "Трест Агрохім» (Херсон, вул. Поповича, 19-а), що має ідентифікаційний код 23131006 та р/р 26008001430266, МФО 352350 у Херсонській філії АКБ «Прем'єр-банк».

Претензії кредиторів та заяви санаторів прийматимуть протягом місяця зі дня опублікування оголошення.

Арбитражный Суд Автономной Республики Крым (333005, г. Симферополь, ул. К. Маркса, 18) по заявлению Крымского регионального управления Проминвестбанка Украины возбудил дело № 2-3/6601-99 о банкротстве Дочернего частного малого предприятия «Подолье» (с. Оленевка Черноморского района, ул. Ленина, 94, код ОКПО 24877995, текущий счет 26008301322331 в Крымском региональном управлении Проминвестбанка Украины, МФО 324430). Претензии кредиторов и заявления санаторов принимаются в течение месяца со дня опубликования объявления.

9 жовтня 1999 року в газеті «Голос України» правлінням ВАТ «КЕМЗ» було опубліковано об'яву про скликання позачергових загальних зборів акціонерів ВАТ «КЕМЗ».

Повідомляємо, що постановою арбітражного суду міста Києва від 29.06.99 р. № 15/189 ВАТ «КЕМЗ» було визнано банкрутом. 9 вересня 1999 року було створено ліквідаційну комісію, яка розпочала свою роботу.

Враховуючи вищенаведене, скликання зборів акціонерів ВАТ «КЕМЗ» є неправомірним.

Ліквідаційна комісія ВАТ «КЕМЗ».

Арбітражний суд Донецької області (340105, м. Донецьк, бульвар Пушкіна, 34) за позовом підприємства з іноземними інвестиціями «Інтертехнологія» порушив справу № 24/168 Б від 01.07.99 р. про банкрутство КСП ім. Кірова, юридична адреса: 342420, смт. Старобешево, Донецька область, вул. Чкалова, 70. Код ЗКПО 00695114, р/р 26004500036001 в Старобешевському від. АК АПБ «Україна», МФО 334259.

Претензії кредиторів та заяви санаторів приймаються протягом місяця з дня опублікування.

У номер

✔ **Одеса**

Є така професія — Батьківщину захищати

Одеський інститут Сухопутних військ, найстаріший в Україні вищий військовий навчальний заклад, 23 жовтня відзначив свій 100-річний ювілей. На шести факультетах інституту нині навчаються близько тисячі курсантів. Серед випускників Одеського інституту Сухопутних військ двічі Герой Радянського Союзу Іван Черняховський, маршал Радянського Союзу Кирило Москаленко, генерал армії України Віталій Радецький. Географія служби випускників ОІСВ вельми широка. Цими днями вітання від колишніх курсантів надходять із Камчатки, і з Югославії, де у 240-му спеціальному батальйоні служать вихованці вузу, повідомляє «Інтерфакс-Україна».

✔ **Київ**

В унісон з піснею

За кілька днів у Національному палаці «Україна» відбудеться не зовсім звичайний концерт. Сюди завітає столичний бомонд і прихопить із собою рідню. Відомі співаки, актори, музиканти й політики співатимуть разом із своїми дітьми, батьками чи братами й сестрами. Ідейним натхненником та організатором цього родинного свята стала відома подружня пара — Світлана та Віталій Білоножки. Вони протягом півроку мандрували Україною в пошуках талантів. Усього прослухали 150 родин, а відібрали 15, які також виступатимуть в «Україні» — поряд із зірковими родинами. Світлана та Віталій в захопленні від тих людей, з якими зустрічалися в регіонах, прослуховували. «Шкода, що немає можливості запросити в «Україну» всіх, хто того вартий, — кажуть Білоножки. — Адже для цих людей велика честь виступити на головній сцені країни, бо таке буває раз у житті. Тому дехто їде до Києва за власні кошти».

✔ **Івано-Франківськ**

Свято на площі Роксолани

Древньому Рогатину, що на Івано-Франківщині, виповнилося 800 років.

З такої нагоди на площі Роксолани відбулося велелюдне віче. Горда, нескорена бранка Настя Лісовська ступила на рідну землю босими ногами. Саме такою втілив її у бронзі скульптор Роман Романович. Роксами, роксоланами називали колись наших працурів. А їхні нащадки нині не повинні шукати щастя і заробітку по чужих світах. Бо роботящих рук і захисту потребує незалежна Україна.

✔ **Сімферополь**

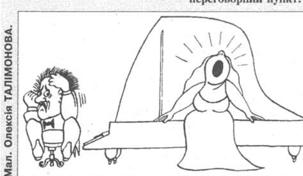
Великі радощі півострова

У Східний Крим прийшов газ. Завершено будівництво газопроводу Джанкой — Феодосія — Керч, на спорудження якого пішло понад 100 млн. доларів — майже річний бюджет автономії. Магістраль блакитного палива будувала вся Україна.

Закінчено також реконструкцію воріт Криму — залізничного вокзалу в Сімферополі. Будівництво тривало близько року.

Вихідними в Сімферополі відкрито й каплицю Георгія Побєдоносця, споруджену на честь правоохоронців, полеглих на бойовому посту в мирний час.

А в новому сімферопольському мікрорайоні компактного проживання кримських татар — селищі Ак-Мечеть почав працювати міжнародний переговорний пункт.

Мал. Олексія ТАЛІМОНОВА.

Сара — хрещена дочка, сестра Лоліти

Новий супергерой Богуслава Лінди

Кіноекран

У рамках фестивалю кіноакторів «Стожари» (а водночас — і «Слов'янського базару») у столиці показали славнозвісну польську стрічку «Сара». Картина категорично заперечує слова кінокласика, що, мовляв, фільм — це «сценарій, сценарій і ще раз сценарій». Бо він скорше — схематична «розмальовка». А режисер Мачей Шлесицький знає, як правильно покласти мазки та заповнити малюнок фарбами.

Цитування — з нього зіткане все полотно — мало сказати «свідоме». Воно ефектне, усім помітне (що ставить режисера у ряд з видатними сміливцями кіномистецтва) та... делікатне. Охоронця гангстерської дочки звати Леон (вітаннячко від Бессона). Він добрий чоловʼяга, надзвичайно тепло ставиться до німфеток, однак це не заважає йому мати на рахунку не менше смертей, ніж у його французького тезка. Несподівано модна у девʼяності тема зіпсованого дівчиська Лоліти знаходить польське тлумачення та приперчується мафіозним походженням героїні. До того ж, це — зайвий привід напружити ситуацію навколо її неприступності. Головні герої танцюють щось приречене, подібне до останнього танго (майже як те, що в Парижі). В інше постановницьке середовище «проектується» кімната з акваріумами та їхнім старим господарем, який уже цим посиланням приречений на загибель (щось таке бачили нещодавно в якійсь бандитській телеісторії). Режисер маніакально насолоджується склом, що неодноразово напрочуд красиво сиплеться на підлогу. Гаразд що режисерові дозволяють тішитися милими замальовками цілком самодостатні висококласні виконавці. Юна Агнешка Влодарчик, яка не справляє враження безпорадної дебютантки. Та зірка польського екрану Богуслав Лінда, який на відміну від запеклих циніків Марлона Брандо і Жана Рено наділяє свого героя мʼякою мужністю та ніжністю, позбавленою слинявості.

Ольга КЛЕЙМЕНОВА.

Володимир Мазяр — «людина-оркестр»...

Андрій Шевченко забив гол і з сімома мʼячами став найкращим бомбардиром чемпіонату Італії

Футбол

Футбол. Чемпіонат країни. Вища ліга. 13-й тур.

«Нива» — «Динамо». 0:1. 8 800. Шацьких, 55.

ЦСКА — «Металург» Д. 1:1. 2 300. Мусолітін, 33 — Уляницький, 33 (у власні ворота). На 88-й хвилині з поля вилучено маріупольця Дірявку (дві жовті картки).

«Металіст» — «Прикарпаття». 2:0. 8 000. Гольдін, 73, Харченко, 85. На 78-й хвилині з поля вилучено Грегуля («Прикарпаття») — дві жовті картки.

«Карпати» — «Шахтар». 1:0. 6 500. Покладок, 18.

«Чорноморець» — «Металург» Зп. 1:0. 1 500. Мочуляк, 24.

«Металург» Д — «Ворскла». 2:3. 3 000. Севідов, 32, 75 — Мазяр, 48, 57, 80.

«Зірка» — «Кривбас». 0:3. 8 000. Паляниця, 25, Монарьов, 37, Якименко, 87.

«Таврія» — «Дніпро». 1:1. 20 000. Г. Кунденок, 3 — Слабишев, 54.

	В	Н	П	М	О
ДИНАМО	9	1	0	22—6	28
КРИВБАС	8	3	0	23—9	27
ВОРСКЛА	7	2	3	26—14	23
Шахтар	7	1	3	17—5	22
Металург Зп	6	3	3	17—12	21
Металіст	6	2	4	14—13	20
Металург Д	5	4	4	17—14	19
Карпати	6	0	6	20—16	18
Таврія	4	4	5	18—19	16
Металург М	5	1	7	22—20	16
ЦСКА	3	5	4	14—11	14
Дніпро	3	4	6	12—25	13
Нива	2	4	7	16—25	10
ЧОРНОМОРЕЦЬ	2	2	8	5—26	8
ПРИКАРПАТТЯ	1	5	6	8—16	8
ЗІРКА	0	5	8	6—26	5

Бомбардири: Мазяр («Ворскла»), Ребров («Динамо») — по 9 мʼячів, Гецко («Карпати») — 7.

Київські динамівці наразилися на серйозний супротив у Тернополі. Але це, либонь, позитивний чинник з усіх боків. І особливо щодо підготовки до матчу Ліги чемпіонів проти словенського «Марибора», який підопічні полковника Лобановського (преса вже широко повідомляла про надання цього звання видатному тренерові) проведуть завтра на полі суперника.

До речі, «Марибор» у черговому турі чемпіонату Словенії вдома зіграв унічию (2:2) з клубом «Приморʼє». А ось як виступили в національних чемпіонатах інші конкуренти динамівців у єврокубку: «Фрайбург» — «БАЙЄР» — 0:0, «ЛАЦІО» — «Лече» — 4:2. І про Шевченка: в матчі «Інтер» — «Мілан» (1:2) Андрій забив гол і з сімома мʼячами став найкращим бомбардиром чемпіонату Італії.

Але повернімося на наші поля. Принциповий був матч у Львові. Шкода, що на двобій «Карпат» і «Шахтаря» прийшло так мало глядачів. Львівʼянам варто брати приклад із сімферопольців. Нарешті порадував прихильників «Чорноморець», котрий здолав сильного суперника.

Однак, як на мене, найцікавіша зустріч відбулася в Донецьку. Та в складі підопічних Семена Альтмана не знайшлося такого гравця, який був у команді Анатолія Конькова — «Ворсклі». Володимир Мазяр — просто «людина-оркестр», та й годі. Відзначився «хет-триком». Цей форвард у суперечці найкращих бомбардирів наздогнав киянина Реброва.

Наступного четверга відбудуться пропущені матчі одинадцятого туру: ЦСКА — «Шахтар», «Карпати» — «Ворскла», «Чорноморець» — «Кривбас». 14-й тур відбудеться 31 жовтня — 1 і 2 листопада.

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

Динамівський лазарет спорожнів

Першість України. Перша ліга. 16-й тур: «Оболонь-ППО» — «Чорноморець-2» — 1:0. 300. Телегін, 28. На 28-й хв. Конюшенко («О») не реалізував пенальті. На 39-й хв. з поля вилучено Клименка («Ч»). **СК «Миколаїв» — «Закарпаття» — 3:2.** 1500. Шкурупій, 28, Скрипка, 44, Жениленко, 86 — Марич, 36, Білак, 84. **«Торпедо» — «Волинь» — 1:3.** 700. Галстян, 36, з пенальті — Барановський, 28, Бенько, 55, Зелінський, 66. **ФК «Черкаси» — «Явір-Суми» — 2:0.** 2500. Фінкель, 16, Олег Грицай, 78. **«Поліграфтехніка» — «Полісся» —3:1.** 2000. Прудкий, 13 і 19, Мельниченко, 51 — Паршин, 54. **ФК «Вінниця» — ЦСКА-2 — 1:0.** 1500, Гамарник, 20. На 61-й хв. з поля вилучено Полякова (ЦСКА). **ФК «Львів» — «Шахтар-2»** — 3:1. 1200. Б. Мазур, 24 і 71, Вікарюк, 44 — Бєлік, 61. **«Нафтовик» — «Сталь» — 3:1.** 3000. Жабинський, 11, Колесник, 36, Матюха, 55, з пенальті — Плотников, 57. На 44-й хв. вилучено з поля Баслова («Н»). **«Динамо-2» — «Металург» — 2:1.** 300. Венглинський, 3, Коновалов, 6 — Гасанов, 34 з пенальті.

Схоже, що динамівський лазарет уже цілком порожній. У неділю з нього вийшов нарешті Олександр Хацкевич, який у другому таймі зіграв за «Динамо-2» проти «Металурга». В цьому матчі дуже активними були також Дмитро Михайленко і Василь Кардаш. Звісно, особливих ілюзій нікопольський клуб у зустрічі з «Динамо» не плекав. До того ж на деякий час його гравців вибили з колії швидкі голи Венглинського і Коновалова. Лише в середині тайму «Металург» зміг упоратися із хвилюванням і навіть сам провів кілька небезпечних атак. Але єдине, чого домоглися гості, — пенальті у ворота Кернозенка.

Інші матчі передостаннього туру першого кола також проходили в гострій боротьбі. «Поліграфтехніка» під керівництвом нового наставника Романа Покори перемогла «Полісся», а «Нафтовик» підніс сюрприз, обігравши у меншості з переконливим рахунком лідера турніру — «Сталь». Дивує безпорадною грою запорізьке «Торпедо». Навіть на своєму полі торпедівці нічого не змогли протиставити швидкісним атакам «Волині». Єдиною, але надто слабкою утіхою для купки торпедівських уболівальників став гол Галстяна, забитий з 11-метрової позначки. В суперечці бомбардирів торпедівцю все-таки не вдалося обійти Олега Грицая, що забив свій 12-й гол у першості у ворота «Явора-Суми».

Перед останнім туром, матчі якого відбуватимуться 29 жовтня, становище команд таке: «Сталь» — 35 очок, ФК «Черкаси» — 29, ФК «Львів» і «Шахтар-2» —по 26, «Металург» і «Закарпаття» — по 24, СК «Миколаїв» і «Волинь» — по 23, «Полісся» — 21, ФК «Вінниця» —20, «Динамо-2» і «Поліграфтехніка» — по 19, ЦСКА-2 —18, «Нафтовик» — 17, «Торпедо» — 16, «Явір-Суми» — 15, «Оболонь-ППО» — 14, «Чорноморець-2» — 9.

Редактор номера Світлана ПИСАРЕНКО.
Перший заступник головного редактора Анатолій ГОРЛОВ.
Редколегія: Олександр БІЛИК, Леонід БРОВЧЕНКО, Віталій ЖЕЖЕРА, Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ, Світлана ПИСАРЕНКО, Анатолій СОЛОНСЬКИЙ, Віталій СУДДЯ.
Головний редактор Сергій ПРАВДЕНКО.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955. Загальний тираж 236694.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 03047, Київ-47, проспект Перемоги, 50

Зам. 0311199.
1 2 3 4 5   7 8 9 0

Голос України

Газета виходить з 1 січня 1991 року.
Адреса ВР України: 252019, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5.
Адреса редакції: 03047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.
ТЕЛЕФОНИ: для довідок —441-88-23; телефакс —224-72-54; відділ реклами — 441-86-50, 441-89-34, 441-89-44; телефакс —449-85-62.
E-mail: sekret@golos.relc.com

Засновник і видавець – Верховна Рада України